

اولوتانرینین آدیلا

نام کتاب: یانلیش رمان
نویسنده: سعید فیوضات
ویراستار: محمود مهدوی
ناشر: محقق اردبیلی
نوبت چاپ: دوم
سال انتشار: ۱۳۹۳
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
لیتوگرافی: آریتان اسکتر
چاپ و صحافی: شیران نگار
بها: ۷۰۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۵۴-۹۵-۲
طراحی جلد: هادی ارجمند (آتابای تیکان تپه لی)

بو روماندا پیسیکولوژی (سایکولوژی) باخیمیندان دوروشوقلاری، یورماقدا منہ چوخ بؤیوک کؤمک ائله ین، روانپزشکی متخصصی اولان جناب دکتر سامان موسوی دن چوخلو تشکور ائدیریم.....
سعید فیوضات ۱۳۹۱

یانلیش رومان بیر یانلیش روماندیر.....

سر شناسه: فیوضات، سعید، ۱۳۴۹
عنوان و نام پدیدآور: یانلیش رومان... / سعید فیوضات
مشخصات نشر: اردبیل: محقق اردبیلی ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری: ۲۴۰
شابک: ۲ - ۹۵ - ۶۵۵۴ - ۶۰۰ - ۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: ترکی
موضوع: داستان های ترکی — ایران — قرن ۱۴
موضوع: اردبیل — تاریخ
رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۲/۹۶/ف/۳۱۴ PL
رده بندی دیویی: ۳۱۳/۸۹۴
شماره کتابشناسی: ۳۲۳۹۸۶۱

یانلیش رومان

سعید فیوضات

١ خانيم

ايل لر كئچديگجه
سنى تانيديم
عۇمرومو ياشاديم
اۇزومو تانيماديم

هئىچ بئله وئجىنه اولمايان بير سۇز، بير آندا اونو يثرىندن اويناديب دايداناتىنى سارسيتدى. آرى نىن ائولنمه گى، اوندا، اۇز قىزىنا يانماقدان آلاھى بير سورو سورغولار ياراتدى.

- گۇره سن او خانيم نئجه بير خانيم دى؟ آراليقدا قالان قىزىم نه اولاجاق؟! او خانيمان نئجه كئچىنە جك. آرى مین سۇزو نه دى؟

بو سورغولار اونو بوشلامادى. ائله بيل تىكان اوستونده اوتورموشدو. قىزىنى، هر نه يى ياخىندان گۇرمك ايسته دى. آناسينا دئدى:

- گنديب قىزىمى ياخىندان گۇره جه گم.

سونرا بير ساك سھمانلايىب اوتوبوسلا تھرانا چىخدى. كئچميش آرينه زنگ ائله يىب اورايا گئتمه گىنى خبر وئريب قىزىنى گۇرمك ايسته دى گىنى سۇيله دى. اوتوبوس يولا دوشندن برى فيكىر لر له آل به ياخا اولدو.

آری نین یانیندا بیر عذاب ملاکه سی کیمی دوردوغونو، دوداغی قاچماییب،
 دوگونشمیش قاش لاریلا اونون یانیندا یثری مه گینی خاطرلادی.
 آری نین عائلیه سی ایله گز مه گه گئندنه، نه قدر سس سیز قالب، دونوخماغینی،
 ائوه قاییداندان سونرا دا آری نین اعتراض لارینی یادینا سالدی.
 کیشی دئییردی: آخی نییه بئله ائله بیر سن. بیر آز دئی، گول، دانیش، نه اولارا!
 هامی ائله بیلیر بیز کوسوموشوق، بو دولانیشیق نه دی؟ چینک دانینا نه
 ییغیسان؟ مندن سوروشورلار. دئییرلر ارادا بیر شئی وار، آروز دئییب؟
 آروادین قانی نه دن قارادی. گل بیر آز محبتلی دولاناق. هئج اولماسا
 اؤزگه نین قاباغیندا اؤزونی یاخشی گؤرس ت. نه دئییرلر آخی.
 گئنه فیکرله شیب بازارا گئتمک لری نی خاطرلادی. آلهی آر اروادلار، قول
 قولا گزدیک لری آن، اونلار آیری آیری دولانیردی لار. آری آلینی اونا ساری
 اوزاندان، ائله بیل عذاب چکیر، آلینی تئز گئری چکیردی. دینمز دانیشماز
 دولانیردی. آری نین حسرت دولو باخیش لارینی خاطرلادی. آنجاق خانیم
 نیله یه بیلردی، اوره یی ایسته مه دیگی ایشی گؤر مه گه، قادیر دئییلدی.
 بو خاطره لر آردیبلدن تهرانا قدر اوزانان یولا، کۆرپو سالدی. تهران دا
 قوهوم لاری گیله گئدیب بیر آز دینجلیب، سونرا اری ایله قرارلا شیب قیزینی
 یانینا آلدی. گون بویو بیرلیکده گزدیلر. قیزینا داریخمشیدیس، یئنی گلینی ده
 یاخیندان گؤرمک ایسته بیردی.
 ناهار چاغیندا قیزیلا «فست فود» یئدی لر. قیزی دانیشمیردی، دینمیردی،
 سونوندا اوزونو آناسینا ساری دؤنده ریب، دئدی: او تزه گلن خانیم دائیم
 دانیشیر گولور، آتامان آل چکمه ییر. خانیم درین بیر فیکره دالدی. پارکین
 بوش اوتوراجاق لاریندان بیر یسینده اوتورموشدولار. ایندی قیزین آناسینی
 گؤزله بیردی لر. بیردن اوزاقدان بیر منظره گؤروندو. ائله بیل بیر تزه فیلم
 باشلامیشدی. تزه خانیم، آریله بیرلیکده اوزاقدان گؤرولدولر.
 قیزین آناسی ائله او آندان، داها آلهی هئج بیر صحنه نی گؤر مه ییب تکجه
 اونلارا باخیردی. ائله بیل بیر کامئرا آرخاسیندا اوتوروب بیر فیلمین لاپ
 گؤزل بؤلوم لریندن بیر یسینی ایزله بیردی. او بؤلوم لری یادیندا ساخلا بیردی.
 بیر سئوین کیشینی گؤردو. سانکی اون ایل گئری به دؤنوب گنجلشمیشدی.
 یانیندا بیر گولر اوزلو، گؤزل بیر خانیم، اونونلا قول قولا گلیردی.

بیر عشق دولو فیلمه بنزه بیردی. خانیمین گولوش لری اونون نه قدرشاده، بخته ور اولدوغونو آیدینجاسینا، گۇزقاباغینا قویموشدو. آسکی لرده اوندا سویوق حیسی یارادان کیشی یوخ، حرارت ساچان بیر کیشی گلیردی. اؤزو، اؤزونه اسکیک گۇزله باخماغا باشلادی.

هنده ورینه توخودوغو دوو ارلارین تیتره ییب، چارتلاماسینی گۇردو. بیر آن اورادان قاچماق ایسته دی.

هئچ گۇزله مه دیگی بیر ایش باش وئردی. قیزی اوندان آیریلیب قاچا قاچا، اؤزونو آتاسی یوخ آنالیغینین قوجاغینا آتدی. یازیق بوشانمیش خانیم داها آرتیق، دایانات قالمادی. آیاغا دوروب گئتمک ایسته دی. یئنی گلین اونون قصدینی باشادوشوب یئین آدیملایاراق اؤزونو اونا یئتیریب، سلام وئریب، حالینی سوروشدو. قیزیندان هئچ زامان نیگران اولماسین دئدی.

۲ كيشى

بالاخانا دئىيلن، ائوين اوچونجو قاتيندا ياتمىشىدى. گۆزونو آچاندا گونش اۈز شوقونو اوتاقداكى خالچانين اوستونه سالمىشىدى. يئددى ايللىك بىر ائولى لىكدن، آيرىلىپ، يئنى دن آتا ائوينه قايتمىشىدى. آسكى اوتاغيندا بىرىنجى گئجهنى سحره چاتدىرماغى، اونا خوش باغىشلايمىشىدى. ياتاغان دورماق ايسته مېردى. بىر قاتار آجى سۆزلىرى ائشيدىپ ياتاغا كئچمكدن، بىر ده صاباح سحردهن آخشاما كىمىن، بىر قاتار دا آجى سۆز ائشيتمكدن قورتولموشدو.

يئددى ايل چاليدىغى، آله گتيردىگى گليرلىرى نىن بىر چوخو بوشانماق قانون لارىنا گۆره آلىندن چىخمىشىدى. اۈزونو ايلك باشلانئش يئرده يوخ، او بئردن چوخ چوخ گئرى ده گۆروردو.

او دقيقه اۈزونو آزاد اما قانادى يارالانمئش بىر قوش كىمى گۆرسه ده اوچماغا باشلايدى. ائولى لىك خاطرهلرى بىر محبوسون، دوستاقداكى كئچن گون لرى نىن خاطره سىنه بنزه ييردى. ايندى دوستاقدان چىخىپ، آزاد حياتا اينانيردى.

ائوين ايلك قاتىنا ائنىپ، آناسى حاضيرلادىغى قىلان آلتىنى گۆروب، ايل لرجه ائوده قىلان آلتى دان محروم اولدوغوندان اۈترو؛ سۆزه سيغماز بىر كئفايله، يئمه گه باشلادى. چاى ايستكانى آناسى نىن آيله تئز تئز دولوب، قاباغىنا گليردى.

ايل لر بويو اوطوسوز گئىدىگى كۆينه گى يوخ، اوطولنمئش، دوروشوقلو كۆينه گىنى آينىنه چكدى.

آينانين قاباغيندا دوروب، اوزونو ياراشيقلی گوردو. ائودن چيخيپ باشماق-
لاريني تر تمیز گوردوگوننده آناسينا ساری دؤنوب باخيپ، آل لرين
آغريماسين آنا: دئدی. ماشينینی مينيب ايشه ساری گئتدی.

باهار گون لری ایدی. ماشینی سوره سوره لاپ بئله اويناماق ايسته دی. او
أسکی ده کی گوردوگو، داریخدیریجی خیاوان لار، ايندی گؤزونده آلاهی
شکيلده گؤرسه نیر ديلر. ایش يئرینه يئتیشدیگينده، تکجه فکری ذکری ایشی
اولدو. ايشينده هر بير آددیم قاباغا آتدیغيندان تامسينیردی.

ایشی قورتارانندان سونرا ائوه قايیدیپ، حاضر اولان ناھاری گؤروب ،
ایل لرجه ناھارسیز قالدیغینی خاطر لادی. اودادلی يئمک لری، يئييب آغیزی
دادا گليب، ناھاردان سونرا دینجینی آلدی. اؤز اؤزیله فيکیر لشمه گه
باشلادی. گؤره سن بو راحاتليغين کؤکو نه ایدی؟

ايندی نه آله گتير ميشدی کی قاباق لار اونون بييه سی دئييلدی؟ نه لر
دئيشيلميش ایدی؟ دئيشيلن لره فيکیر له شنده، ايلک سير ده ائوين هر بير
يئرینده اوتوروب يا اوزانيب، دینج آلماق اختیاری اولدوغونو گوردو. بير ده
تلوزيونون مسئله سی ایدی. هر ايسته ديگی کانالا باخماغا اختیاری وار ایدی.
يوخ تکجه بونلار دئييلدی. هر نه دن قاباریق اولان، داھا سورغولانمادیغی -
ایدی. هر آددیمی هر ایشی، هر دونن يا کئچن هفته يا کئچن ایل يا اؤز
تويوندا دانیشدیغی سؤز لری نین بير داھا ائله بیل محکمه ده بوخلانیر کیمی
بير دوروشوق يوخ ایدی. ساده جه آناسينين طرفيندن سورولدوغو نئچه ساده
سورغویا جاواب وئر ميشدی.

او غلوم نئجه سن؟

نه وار نه يوخ؟

حالین ياخشی دی.....

تمام.

داھا آرتیق دانیشماقدان قورخموردو. ائولیلیک چاغيندا، دانیشماق
ايسته ديگينده هر سؤزو دئمه دن قاباق، سؤزونو سالیب چيخيپدی. اؤزونو
ارشاد ایداره سينین باش ممیزی کیمی سانیب اؤز سؤز لری نی هله آغزیندان
چيخمامیش، گؤزدن کئچیر دیردی. دئمک ايسته ديگی سؤز لری ن، نه
چيتینلیک لر یارادا بيلمه سينه فيکیر له شیردی. چوخ زامان سؤزونون،

نتیجە سینی بیلمەدیگینە گۆره او سۆزو سۆیله مکدن واز کئچیب، دینمە میشدی.

- اولسون بابا بو سۆز ده قالسین ..... اونسوزدا هله گرک چوخلو سورغولارا جاواب وئرم.

آناسی وئرن ادیالی اوستونه چکیب دویونجاق گۆزونون آجیسینی دردی. سونرا دوروب گندیب ایکنیدی ایش لرنی قورتاریب آخشام ائوه قایتیدی. بیر آز یتمک یتیب، اۆز اوتاغینا گئتدی. یاتاغیندا اوزانیب دوشونمەگه باشلادی.

- نه دن بئله اولدو؟

سوبایلیق گون لرنه فیکیر کئشدی. بوتون هنده ورینده کی اونولا ایشله ین لر، دوست لاری ائولنمیشدیلر. سؤدیگی قیز، اوندان قاچان، اونا اوز وئرمه ین قوشو قیزی ایدی. نییه؟ بونودا بیلمیردی. آختاریشیب، بئینینی چالیشدیریردی.

بیر گون بیر ویدئو فیلمینه باخدیغینی خاطیرلادی. اونو خاطیرلایارق، ایندی سانکی نه دن ائولنمک ایسته دیگینی باشا دوشوردو. فیلمده بیر قیزی آچیق ساچیق شکیلده گۆروب، یامان کۆکه دوشموشدو.

او یاشینا کیمین او قدر هوس دولوسو اولمامیشدی. بئله هر یانا گئیدردی هر یئره باخیردی او فیلمده کی قیزین کۆکسو یادینا دوشوردو. ائله بیر اندام ییه سی اولان قیزی ایسته ییردی.

ائله او گوندن سونرا بیر آیاغی خیوان لاردا ایدی. قیزلارین خیوان لاردا اولماغی اونو چکیردی. آخشام چاغی، ساعات لار بویو خیوان لاردا دولانیب، قیزلارا باخماقلا واختینی سووشدوروردو.

دولانماقدان یورولموردو. قیزلار، گئن بول گئینیب، اندام لاری بللی اولماسادا آنجاق باخماقدان دویموردو.

بیرگون آتا آناسینین حضوریندا ائولنمکدن دانیشماغا چالیشدی. دانیشماغا چالیشارکن آناسی اونا اؤیود وئرمەگه باشلادی:

- اوغولوم ائولنمکده تئلمسه. بونو بیل کی هر نه قدر گۆزل قیز آلاسان، ائله والله نئچه ایلدن بلکه آیدان سورا گۆزون آلیب، اؤرگه شه جک. یاشاپیشدا هر نه دن قبابق، کئچینمەگیزدی. یادیندا ساخلا ایندیکی زمانده ده تکجه کیشی نین گلیری ن و آلاسه، ائو اولماز. بئله دولانا بیلمز.... آی بو پولون

آتاسى يانسىن! اگر بو پول ايكي قات اولسايدى من چوخ راحت كىچىنردىم!

اوغلان بونو خاطرلايينچاق، ياهالديغىنى آنلادى. آتاسى اوزوندىن دانىشپىرمىش. فيكىرله شىب گوردو، آتاسى بعضى ائولرده اردن آبرى، آروادىن دا ايليق آلماغىنى گوروب، بو اوزدن اونون باشىنا عاغىل قويورموش. گوردو اوزو ده واختيله بونوباشا دوشورموشسه، قولاق آردىنا وورورموش.

- من، سندن نىچه كۆينك آرتىق ييرتمىشام اوغلوم.

بلكه ده آتاسى نىن سۆزلىرى هر زمان ايلك سىره ده اولدوغوندىن، بىر بانكدا ايشله ين قىزى آلماق ايسته ديگىنى خاطرلادى. آتاسى دا قوهوملارين ايچىنده، بوتون قوهومون آغ ساققاللارينا آغ بىرچكلرىنه بئله توتومون خبرىنى وئردى. او دقيقه دن، ائولنمكدن اوترو، بىر بانكدا ايشله ين قىزى تاپىب سئچمه گه، آختاريش دسته سى قورولدى. گوردو ائله ده چتىن دئىلمىش. ائله اون گوندن سونرا قوهوملارى بئله بىر قىزلارى تاپىب، اونا گورستدىلر. بوللو بوللو ائلچىلىگه گئتمكدن اوترو قاپىلارين، تاپىلماق خبرى اونا وئرىلدى.

بو قدر تئز بیر یامان گونه دوشمه گینه اینانمیردی. بوشاندیغی واختدان بویانا ساعاتلار بویو اوتوروب داغینیق خاطرهلرله مشغول ایدی. هردن گولوب، هردن آه چکه رک، باشینی آییب اوز قینینا چکیلیردی. - نه اولدو؟

نئچه آی اوندان قاباغی خاطرلادی: قیزی ایلا، آتا آنا ائوینه قایتماق اونا خوش باغیشلامیشدی. اوشاقلیق چاغلاری کیمی، یونگول یوخولارا دالیردی. اوپاندیغیندا آتا ائوینین دامینی گۆرنده آسنه مه گین یئرینه، ذوق ایله گرنه شیردی. ایی کر بورنوندا دیشیلمیشدی. ائوین هر یئریندن یاز یاغیشیلا ایسلانان باغچانین ایسی بورنوندا دیردی. یئمکلرین ایسی مطبخدان قالداندا آجیخیردی. دانشگاهدان قبول اولدوغونون خبری گلدیکن سونرا ائله بیل دونیانی اونا وئرمیشدیلر. حیاتینا آلاهی بیر پنجره دن باخیردی. سحر تئزدن یوخودان دوروب کلاسورونو آینه آلیب خیوانلاردان آدیملایاراق دانشگاه گئتمک منظره سینی بیر بویوک تابلو کیمی کاغازدا چکیب ائوین هر بیر دوواریندان آسماق ایسته ییردی. تکجه بیر فیکیر اونو داریخدییردی. - بو خوش گون لر هاچانا کیمین قالاجاق؟ نه اولورسا اولسون قیزیمی، بو گون لریمی آلدن گئتمه گه اجازه وئرمه یه جه گم.

آتا ائوینه گلندن بری، ننه او کیچیک قیزا باخیردی. یئمک ایچمه گینه یئتیشیردی، یویوندوروردو، باشینا داراق چکیردی. اوزو ده کی کلاسورو آینده، دانشگاهین یوللاریندا آدیملایاراق درین نفس آلا آلا گئدیب گلیردی. ایبل لر قاباق ترک ائتدیگی شهره باخیردی.

- من بو شهري سئويم.
يازين سرين هاواسى ياناق لاريندا دينه، گوزونو يوموب باشيني قالخيزيردى.
- آزادام
اما يئنه هردن اوره يى قيزيشيردى. بو يئنى دوروشوغونون پوزولماغيندان
نيگران ايدى.
بىر گون دانيشگاهدان ائوه قايتديغيندا، ائوده آلاهي بىر حال هاوا گوردو.
قيزيني قايتارىب ارينه وئرمك حؤكمو گلماشيدى. آناسى نيسگيل دولو
سؤزلرله بو آيريلغى داها قابارديردى. سانكى قارانلىق، گوزلرينين قاباغيندا
اويناماغا باشلايىب، خوش گونلرينين قيسا اولدوغونا پلاكارد اچميشيدى.
قيزيندان آيريلماغى دوشونهرك بىر آندا بئنيندن يوزلرجه فيكيير سووشدو.
اونلارى چالخالادى. آنجاق قيزينين اليندن گئتمه گىنى قبول ائتدى. ئئجه
ايدان سونرا دا قيزيني آليندن آلديلار.
آغلاماق بىر چاغريليماميش قوناق كيمي اورهينين قاپى سىنى آچىب، اونو
جولغالايندا اوشاقلىق اوتاغينا گنديب، اوشاقلىق ماتوشگه سينين ۱ ساچ-
لاريني سيغاللايلاق اونونلا دانيشماغا باشلادى.
- سنى ده آناندان آيرىبلار هه؟ گوره سن سنين آنان كيمدى. ايندى آنان نه
كؤكدهدى بيليرسن؟ سنسيز ئئجه دؤزور او يازيق؟!
بىردن قيزينين سىنىنى ائشيدن كيمي اولدو. حَيْطه باخدى. مطباغا، حماما
باخدى. ماتوشگه نين ساغا سولا؛ دولانمايان دونوق گؤزلرينه، باخدى. اونو
بىردوققوز ياشيندا قيز كيمي گوردو.
دانشا دانشا ماتوشگه نين تىكىلميش آغزينا باخيردى. ماتوشگه نى
قوجاقلايلاق يوخويا دالدى.

۴ كيشى

- گۆره سن او قيزين اوزو، قاشى، گۆزو، نه تهردى؟ هله ائلچىلىگه گنتمه مېش بېر بالا جا بلد اولماق اوچون اونو هاردا گۆره بېله رم؟
اوغلان بونلارى اۇيرنمكدن اۇترو آختارېشىدى. سونوندا، اونون بللى بېر ساعاتدا بللى بېر يترده اولدوغونو اۇيره نېب قيزين، مقنعه يه بورونن سېر صېقتىنى، قالين قاش لارېنى گۆردو.

بوتون دېقتىنى توپلايىب اونو بېر ناخېش كېمى يادېندا ساخلاماغا چالېشىدى. قيز آلاھى بېر قېزلا دانېشماغا باشلادى. اونون دانېشماغى نېن ساياغى اوغلانى چاشدېردى. سانكى بېر چالا ميدان لوطوسو، ميدان سولايېردى!

- و آلاھ اونو بونو بېلمېرم بو خانېم آدمى دووآرا يترېدر!
آخشام چاغى بوتون گۆردوكلرېنى آتاسېنا دانېشىدى. آتاسى اونا دېقتله قولاق آساندان سونرا دئدى:

- و آلاھ ائله آل آياق سېز، آغېزندا دېلى اولمايان قېزدان بئله بېر جسور، دېللى باشلى قېز ياخشى دى. اوغلوم سن بو آنانى گۆرورسن هئچ ائله بېل آغېزېندا دېلى يوخدى، باشېنا وور چۆره گېن آل، نه فايداسى .
اوغلان يوموشالدى. ائلچى لېگه گنْدېب قېزى لاپ ياخېندان گۆرمه گه حاضېرلاندى. اما بېردن، عاغلېنا بېر سۆز گلدى.

- اېندى اگر بو خانېم او جسارتېنى، اوزون دېلېنى، اؤز آرېنېن قاباغېندا اېشلتسە، اوندا نه اولار؟

ائلچى لېك گونو گلېب يئتېشىدى. كت شلوارى قاباق گنْدېگى كت شلوارلارلا فرقلى اېدى. اېنېنده آلاھى جوره دورموشدو. بېر تهر اؤزونو راحت حېس ائلمه مېردى. ساعات لارجا اوتوروب، نه دانېشديغى نا

فيكيرلشميش ايدى آما هله ده عاغلينا بير سؤز گلميردى. نه قدر فيكيرله-
شيردى گله جك حياتيندا، ياتاقدان آلاهي يئري گؤرموردو.
ائله بوتون فيكيرلرني سونو ياتاغا يئتيشيردى. قالاني بير دومانلى يولدا
قاباغا باخماق كيمين ايدى. هئچ نه گؤره بيلميردى. گوردوگو فيلمدهكى
گؤروننولرى تئز تئز خاطيرلايردى.

***

گولچو توكانيندان آلديغي گوللره بئيار بئيار باخيردى. آناسى دؤنوب باخيپ
دئدى :

- به نيبه ائله باخيرسان اولمايا بو گوللرى بئيمه ميسن؟
- والله حيطده كى گوللريميز، بولاردان چوخ گؤزلدى. كئشكه گوللرى او
قونشو قيزينين آلينده گؤره بيلسئيديم.
- داي اونو بوشلا قورتارسين دا. او اره گئديپ هله سن، گينه اوندان
دانيشيرسان. نه فرقى وار، گول اونون الينده اولماسين بونون الينده اولسون.
- هه، آنا، لاپ بئله قيزين آناسى، يا باجيسى يا قونشولارني الينده اولسون
نه فرقى وار آخى؟
- يانى نه؟

- هئچ نه آنا، هله گئدك گؤرهك....
آژانسا مينيب قيزگيله گئتديلر. قاپى قاباغيندا ماشيندان ائنيپ دوردولار.
آناسى اونون نور نومودونا باخيپ بير آز كتونون ياخاسيندان بوزوشن يئرني
دوزلئدى. هر نه اي ييندن سونرا دئدى:

- ائوين زنگين چال.
اوغلان آليني دويمه يه باسدى.
- زنگين سسى بئيمه دوشدو. اوره ييم قيزيشدى. شوخلوقدان كئچدى دئيه-
سن.

- «بويورون بويورون ايچهرى به»

آنا ايلك آددىمى آتیب ائوين قابى سیندان كئچدى، اوغلان دا آرديجاق. قابى نین باغلانماق سسى اونو ديسکينديردى. قابىنى چوخ يوشاق، سس سيز باغلاماغينا چالیشسادا يئنه اؤز عالمينده او قابىنین باغلانماق سسىنى چوخ اوجادان ائشيتدى. پىلله كانین اوستونده قیزین آناسى، باجيسى، بير ده نئچه خانیم دورموشدولار. ائودن بير فرقلى ابي گليردى. اوغلان پىلله كاندان چيخيب بير آن گولو کيمه وئرمه گينه آوارا قالدی. گولو گله جک قايناناسى نا ساری اوزاتدی. قاينانا دئدی:

- ائله بو گولو وئرين قیزین اؤزونه.

او زامان اوغلان ياخشى باخاندا قیزی گوردو. قيراقدا دوردوغونا گؤره، اونو گؤره بيلمه ميشدی. قیز قاباغا گليب دسته گولو اوغلانین آليدن آليپ، مطباغا كئچدی. اوغلانین آناسىنى قوناق اوتاغينا كئچيرتديلر. اوغلان اوتورانان سونرا دىنجلدی. آناسى ايلا گله جک قايناناسى دانیشيغا باشلاميشديلار. اوغلان ائوين دووارلارينا، دووارلاردان آسيلان شكيل لرينه، اوتوراجاق لارينا ، موبل لارا باخماغا باشلادی. دئكوردن نئچه آسكى قوشا پيلته لى چيراق ايلا شارلاريني گوردو. خاطيرلادی كى خانیم لار او چيراق لارين ائوده اولماغىنى واجيب بيلدیلر . هر ائوده ايکى يا اوچ دنه او چيراق لاردان اولمالى ایدی. قیز سىنى ايله اوتاغا كئچدی. اوغلان، قیزا باخماق ايسته سه ده اما اوتانيب، دوز آمللى باشلى باخا بيلمه دی.

- «هله واختيميز چوخدى باخارام.»

- بويورون.

قیزین سؤزلرى تيتره ييردى اوغلان بير ايستكان چای، سىنى دن گؤتورنده، قیزا باخا بيلمه ييب تكجه ايستىكانا باخدی. قیز چای لاری پايلانان سونرا گليب اوغلانا ياخين بير يئرده اوتوردو. اوغلان آناسى لا گله جک قايناناسىنى دانيشيقدن گوردو گونده اينه گيره وه دوشوب، قیزا باخدی. قیز گئن بير پالتار گئيب باشينا دا چرقت اؤرتموشدو.

بير آزدان آناسى و گله جک قايناناسى دوروب اوتاغين لاپ اوزاق يئرینه كئچدیلر. سكوت اوتاغى دولدوردو.

اوغلان سؤزو باشلادی:

- نئچه سيز نيله بير سيز؟

- ساغ اولون. ياخشى يام. سيز نئجه سيز.

اوغلان فيكىرلشدى:

- كئشكه كئف احوال ائله مكدن سونرا، بير سؤز باشار سئيديم.

تحصيلاتيز نه دى، نه اوخوموسوز؟ ائله بو يئرده دانىشماغا بير گئنىش ميدان
آچىلدى. او قدر نيوتونون اوچونجو قانونون دان، ارشميدوسون تاپدیم،
تاپدیمندان پالتار يويان ماشينى نين رياضى كؤكوندن دانىشديپلاركى زامانين
اؤتمه سيني حيس ائتمه دى. گؤروش زامانى نين قورتارماسيني، آناسينين آياغا
دوروب اونو چاغيرماغيندان آنلادى.

- آى اوغول چوخ گئجدى. گئتمك واختى دى.

اوغلان جيك قاليب، آناسينا باخدى. كؤنولسوز اولاراق آياغا دوروب
گئدركن لاپ آزي بير تهر قيزين اندامينا باخماق ايسته دى اما قيزين بير گئن
پالتار گئيدىگينه گوره هئچ بير شئى آوارمادى. آناسى سؤيله دى:

- باغيشلايين سيزى زحمته سالديق.

قيزين آناسى دا دئدى:

- خواهيش ائليرم زحمت چكيسوز.

گۆزلىرىنى يوموب، اون آلتى ياشيندا آره گتمه گى يادينا دوشدو. ياريمچىلىق قالان تابلولارى خاطرلادى. اون ايلدن سونرا او ياريمچىلىق تابلولارى، توز تورپاق ايچيندن چىخارديب اونلارا باخىردى. قوللارنى چيرمالاييب، تابلولارى يىئين يىئين ياراييمچىلىق قالماقدان قورتارماغا باشلادى.

او آندان حيطده كى باغچالار، قارا قارىشيقالارا دولوب داشدى. آغىزلاريندا پارچالانمىش چۆرك قاراسى كىمى بير شئى لر داشيبرديلار. ائوين هر طرفيندن يئنه ياغىش ايبسى گلدى. يئنى آلدىغى كامپوترده، ايتترنت دونياسينا قوشولوب، آختاريش صفحه لرده سورغولارنى تايپ ائديب جاوابلارنى آلماغا باشلادى. سورغولارنى اون ايل داشيماقدان يورولان خانيم، بير آندا هر «ايتتر» دويمه سىنى باسديقجا، يونگول كشمه گه باشلادى. ياواش ياواش سانكى دىنجه ليردى.

سحر يوخودان دوروب دانىشگاها گئدركن، آناسى نين دئيينمه لرنى يئنه ائشيتمىش ديسه، كىلاس لاردا دوستلار يلا دئيب گولوردو. آما آخشم يئنه او ائوه دؤنوردو. ياواش ياواش شيرين يوخويا دالماغا تامارزى قالدى. بيرگون آناسى اونون اوزونه گليب، دانىشگاها گئندنه، قباغىنى كسدى.

- نه واختا كىمين دول قالب بو ائوه گئديب گله جكسن. بيه اؤزون بيلمىرسن آداما نئجه باخىرلار.

بو كچه ده، بو خياواندا، بو شهرده قوهوم لار ايچينده دانىشيلان سؤزلره نئجه دؤزوم من. اونو بيلمىرسن كى دول بير آرواد ائله هر واخت سركىلىدى. نه زامان اؤزونه ده منه ده فيكىرله شه جكسن؟

دول خانيم آياغلارى نين اينه اينه اولماغىنى، سوستالماسىنى حيس ائدى. ايشين بوراسىنى اولچوب بېچمەمىشدى.

- آنا سن نئجه منە چىمخىرا بىليرسن؟ آخى ھلە بوشاندىغىمدان چوخ زامان كئچمەيىب. ايندى سن گرک منە آرخا دوراسان. آخى نئجه اولاي بىلر، سن منى ھىچ باشا دوشمەيەسن.

آناسى يئنه دئىنمەگە باشلايىب، ھىچ اونون سۇزلىرىنە قولاق وئرمەدى. اودا فيكىرلى فيكىرلى، بىر سوز دئمەدن قايدان چىخدى. بئله قايدان چىخماغى، آرە گئدن زامانداكى سون دۇنە خئير دوعالارلا قايدان چىخماغىنى، يادينا سالدى. گۇزلىرى دولدو. كوچەدن سوووشوب خياوانا يئتىشندە، او دونونكى خياوانى گۇرمەدى. آغاجلارى، گوللىرى دە گۇرمەدى.

دۇنە كىمى ھىچ كىمەنەن باخشىنى سايمايان، خالقين اونون حاققىندا نە دئدىگىنە بىر قارا پوللوق قدر ذير وئرمەين خانيم، ايندى ھر باخشىدان اينچىيردى. ائلەبىليردى ھر گلىب قاباغىندان كئچن اونو تانىيىر. خياواندا دانيشان آدملارى گۇرندە، ائلەبىليردى اونون دالىسى جاق دانيشيرلار. ھر گون لاپ راحت، گولر اوزىلە كئچىپ او گۇردوگو كىلاسى بىر آندا آلاھى جورە گۇردو. كىلاسىن قايسىندان كئچندە ھر كسىن دۇنوب اونا باخماغىنى حيس ائتىدى، ائلەجە دە كىلاسا كئچمەسىندن قاباق، داليندا دانيشماق لارينا شكلىدى. كئچىپ يئرئندە اوتوردو. راحتلىقلا اوتوردوغو، دوردوغو اوتوراجاق، اونو اينچىتمەگە باشلادى. اۇزونو بىر محكمەنەن اورتاسىندا گۇروردو. بوتون فيكىرلىرىن اونون عليھىنە اولدوغونو سئزىب اورەيى دۇيونوردو.

- اورەيىم ھى دويونور. بو دۇيونتولرى بوزامانا قدر تجربە ائلمەمەيشىم.

دوستلارنىن بىرىسى اونون كئفسىزلىگىنى باشا دوشدو.

- نە اولوب نە گلىب سەنە.

- ھىچ نە.

سونرا اۇزونو او دوستدان اوزاقلاشديرىب، رۇيا عالمينە گئتىدى. بىر آنا مينيپ چاپاراق ھر نەدن اوزاقلاشدى. بىر چىمىنلىكدە گون دوغانا سارى چاپدى. ھر نە آرخادا قالاراق اوركدن ھى چكدى. آلىندە بىر قىلىنج توتاراق بوتون آرخاسىندا دانيشانلارا ھدەقە بېچىدى. ھر كسدىن، كىلاس اوشاقلارنىدان، دوستلاردان قوھوملاردان و آناسىندان بئله، درين بىر نفرت

ھىس ئاتدى. اون آلتى ياشىنى خاطرلايىپ، چكديكلرېنى، آرواد خايلاغى اولماسىندان بېلىپ، جىنسىيتىن دن ايرگندى. اۋز جىنسىيتىنى اۋرت باسدېر ائلمەگە، اۋزونه سۈز وئردى. اوندان سونرا اۋرەك دۇيوتوسو سېرىدى. خيالىندا، ھندەورېنى ھۆرمەگە، اونو اىچىندە گىزلىتمەگە، بېر اوجا دووار تېكىدى. پردەلرى چكەرەك قارانلىقدا گىزلىنىپ، اىچىندىن دونىايا باخماغا باشلادى.

كىمىسە اونو گۆرنەمدېگى بېر قارانلىقدا قالدى. اوندان سونرا اوتوراجقادا راحت اوتورا بېلدى. دېمدىك اوتوروب تەكجە اۋنونه باخدى. دوداقلارېنا آپچىلمايان بېر دوگون ووروب، قىفېللادى. ھەر طرفە نېفرتلە باخدى. ائما بو سس سىزلىك گىتدىكجە اونو سېنسىتدى، دوداقلارېندا سانكى، قانقال بېتدى.

كىلاسدان سونرا، خىاواندا ياواش ياواش يئرىبېردى. بېر اوغلان دالېنا دوشموشدو. اونا ياخىنلاشاندا، دۇنوب گۆزلىرىنى اوغلانېن گۆزلىرىنە تېكىدى. اوغلان دېسكىنېپ، گىرى چكىلدى. گۆزلىرىنېن اىچىنە باخان ھەر اوغلان، دېسكىنېپ يولونو دېيشېردى. سانكى خىاواندا، بېر اۋلو، بېر خورتدان يول گىندېردى. دول خانېم بئلە بېر اولانلاردان، اۋزونو گوجلۇ ھىس ئاتدى. نىفرت اوچاغىنى داھا دا كۆرۈكلەيىپ، آلولىندېرماغا باشلادى.

آخشام ائوھە دۇندە بېر آن باشىنى قالىخىزېپ گۆيە باخاندا چوخ اوزاق بېر اولدوزو گۆردو. اولدوزون كېچىك، اوزاق اولدوغونا باخمايلاق قارانلىق دونىاسىنا بېر اېنە اوجو قدر دە اولسا، ايشىق يايدى. بېر آز او سوپوق اورھىنى ايسېتدى.

آناسى ائوھە ياتمېشىدى. بېردن كوچە قاپىسىنېن آپچىلماق سسى گلدى، آنا بېر سوپوق ھاوانېن آخىنېنى دوپوب لامبالارېن بېر آز ايشىق سىزلانماسىنى ھىس ئاتدى. ائوېن ھالېنا چىخىپ قىزىنى گۆردو. قىزىنېن گۆزلىرىنە باخاندا بېر آندا بېر آدرس سىز قورخو قلىنە شىغىدى. سحر يولسالدىغى خانېم گىندېپ، آلاھى بېر خانېم ائوھە قايىتمېشىدى. خانېم آناسىنېن قاباغىندان سووشوب اۋز اوتاغىنا كىچلدى. آرخاسىچاق سوپوق ھاوانېن آخىنى دوام ئاتدى.

آناسىنېن جانېنا بېر اوشوتمە دوشوب، گىندېپ اوتاغىن ايشكافىنى آختارېپ اۋزونه بېر ژىلت تاپىپ، اېنېنە چكدى. گىندىگى ژىلت، اېنېندە آغىرلاشېپ

اونو چاشدیردی. هاوانین سویوقلوقو یثرینده ایدی. قیز اوتاغیندا اوتوروب دووارداکی ساعاتا باخیردی. بیر دقیقه گۆزلینی ساعتین فیرلانان چۆپ-لرینه تیکدی.

– بیر دقیقه زامان نه قدر اوزون زامان ایمنش. بو عقربلر من سیز، اون ایل ایشله ییب فیرلانیبلار. نه اوزون زامان کنچیب گندیب. سانکی اون ایلین آغیرلیغی اونون گۆز قاپاقلاریندان آسلاندى. هئچ بئله یثریندن ترپه شه بیلمه دی. ساعات یاتمیشدی. ساعتین عقربلری بیر بیرله ترسه دورموشدولار. ترپشمک ایسته دی. اما آغیرلاشمیشدی. نه قدر جابالادی یثریندن قالخا بیلمه دی.

بیردن بیر خیریلداماق سسی گلدی. ائشیتدیگی سس هئچ ده انسان تۆشگومه سینه بنزه م ییردی. بیردن زنجیر سسی گلدی، زنجیرین سسینی ائشیتندنه دیسکیندی. چوخ زحمتله بوینونو دؤندریب اوتاغین او بیرسی طرفینه باخدی. بیر انسانا اوخشار چوخ قورخولو جاناواری زنجیرله باغلامیشدیلا. او جاناوار تۆشگه تیرکن زنجیری قیرماغا چالیشیردی. هردن ده زنجیرلرین پاخالاسیندان بیرسی قیریلیردی. خانیمین نفسی دوردو، نه قدر قیشقیرماغا چالیشدی چالیشدی، سسی چیخما دی. زنجیرلر آچیلیب جاناوار یثریندن قالخان کیمی، خانیمین سسی آچیلدی. جییردن قیشقیرماغا باشلادی. ائله او آن اوتاغین قاپیسی برک آچیلیب آناسی ایچهری کنچدی. سویوق تر خانیمین آلتیندان سوزولرکن یورغان دۆشه گینه تۆکولوردو.

او گنجه دن سونرا، یوخولاری کابوسلارلا دولدو. دینمز دانیشماز، ائوین هر یثری اولورسا اولسون سس سیز اوتوروب بیر یثره دونوخوردو. اونو دانلاماق لاپ راحت ایشلرین بیرینه چئوریلیمیشدی. هر کیم قوناق گلیردی، ایستر باجیسی اولسون، ایستر بی بی سی اولسون ائله اونو دانلا بیردی. هامیسی نین دا سؤزونده بو بیر دنه اویود هل هلبت واریدی «باخ هله گۆزل، گۆیچک، جوانه زن سن، آب رنگین وار هله، و آلا ده بو دقیقه سنی ایسته ین کیشی لر چوخ اولار، بو واختی کورلوما، قویما هئچه سووشسون» یاواش یاواش بو سؤزلری ائشیتیمک اونونچون بیر عاده ت دؤنوب، ایلکین ائشیتدیکلری سؤزلر کیمین اونو اینجیتمیردی. بوتون اوقدر دانیشیق لار، اویودلردن سونرا مجلس بیر سؤزیله قورتاریب، هامی آیاغا دوروردو. او سؤزه «قیسمت» ایدی.

خانیم فېكىرلەشپىردى:

- اگر منىم قىسىمىم دە بونلار ئىن دندىكلرى اولسا بس اوندا بونلار نىيە بئىلە
اۋزلىرىنى اينجىدىب بئىلە دانىشپىرلار؟ بىر گون او قىسىم گلىب هر نە يى يئر
به يئر ائله يە جك. اگر او كئچن نىسگىللى، غوصەلى اون ايل، منىم قىسىمىم -
ده ايمىش، بس اوندا منىم پايىم بئىلە چكىش بركىش لردە نە ايمىش.

سانكى بىردن جىززا سىنىنى ائشىتسە دە قورخوب، فېكىرلىرىنى مېنوتونو
جىرىب زىبىل قايننا آتماق يئرئىنە، بو قورخويادا ھدە قە بېچمە گە باشلايىب،
قىسىم قىسىم دئىن لردن، آجىق چىخماق اىستەدى. او قىسىم دئىلن
گوجون قاباغىندا دىز چۆكمە يە جە گىنە، آند اىچىب بوى بوى دئدى. داھا
آرتىق اۋزونو پولاد كىمى حىس اندىردى. آناسىنىن دئىنمە لرى، نىغ نىغ لارى
آرتىق ايش وئرمە يىب، بئله اونون وئجىنە دئىلدى. ائله جە دە اوتاغىنى آلىندن
آلىب كىچىك قارداشىنا وئرمە لرى، اونوندا ياتاغىنى شومىنە نىن قاباغىندا،
يئردە يئرلشدىرمە لرى، بئله اونو سىنسىدە بىلمەدى. قورخولو يوخولارلا،
قورخولو دوروشوق لارلا ساواشا باشلايىب، قاباغىنى كسن هر بىر چىخىلماز
دوۋارى سۆكوب، بىخاراق قاباغا سارى گئتمە گە باشلادى.

اۋز ھندە ورىنە اوجا دوۋارلار قالخىزان خانىم اۋزونو قوروماقدان، داھا آرتىق
جومماغا كئچمىشىدى اونا گۆرە دە ھردن بىر، اونا اۋبود وئرن قوش بئىللى
آدام لارا جوموب قاباغىندا دئىنن آدمى سوسدوروردو. ياواش ياواش بىر
جئە قران اووچويا دۇندو. ياخىنا گلىب، سۆز آتان اوغلان لارا، ائله ايتى،
قئىم قدىم سۆزلر دئىردى كى بئله لاپ باش لارىنى ايتىرىدىلر.

بئله بىر واخت ايدى كى آناسىنى توتغون گۇروب بئىلىندە بىر سوال
ايشارەسى ياراندى. بىر حادثە نىن باش وئرمە گىنى حىس ائتدى.
ھە، ائله اوگون ايدى، ارى نىن تزەدن ائولنمك خېرىنى آناسىندان ائشىتدى.
آمما بو خېر بئله آرايا گلدى.

- آنا نە اولوب نە باش وئرىب؟

آناسى باشىنى تۋولادى. اما بىر سۆز دئمەدى.

بىر داھا آناسىندان سوردو:

- آنا نە باش وئرىب؟ نە ايبى مندن گىزلە دىرسن؟ نىيە منە دئمىرسن؟ مندە هر
بىر حادثە نىن خېرىنە دۇزوموم وار.

آناسی بیر آن دۇنوب اونون گۆزلىرىنن ايچينه باخدى. قىز بو باخىشى چوخ فرقلى گۆردو. او باخىشلار اوره يىنىن درينليگينه سوزوب، بير داها اوره يىنى دۇيوندوردو. اوره يىنىن دويونتوسو سىنىنى اسدىردى.

- آنا نه اولوب دئ منه؟

بو سورغونون هاواسيلا قالخيزديغي دووارلارين چاتلاييب، يثريندن اويناماسىنى حيس ائتدى.

آناسى آچىليشىب دئدى:

- سن نه يى ايستىرسن بيله سن؟ سن هئچ منى سايرسان آخى؟ سنكى اوزوندن آل چكىب سن. نه يه ايستىرسن بيله سن؟ قوى ائله بوتون سن سايماديغين ايش لرین غوصه سين، نيسگيلين من چكىم. قوى ائله سنين هر يوكونى من داشى ييم. سنده آرخايين اول، ائله گئت گل، هئچ كيمي، هئچ - نه يى، سايما. سن بيزى بو حالا سالاندان برى بير ذره بيزيم قايديميذا قالماييب سان، ائله بيز هر يامان گونه دوشسك ده سن اوز ايشينده سن. نه فرقى وار سنه؟ عالم دئسين، عالم بيزى سرى سين، عالم بيزه ساتاشسين، سنه بير فرقى وار؟ ائله تك بو حالين غمين، غوصه سين چكن منم ائله چكىرم ده. آلاهدان سونرا تك اومودوم واريدى. اودا سنين ائو ائشگينه قايدىب، بالووا، آروه بير داها قوشماغين ايدى. ايندى نه يه اومودوم اولسون؟

بير آن دول خانيمين آليندان سوپوق ترين سيزماسى باشلادى، كيچيك قىزى يادينا دوشدو. اوگئى آنا دئيلن بير وارليغي خاطريلادى. آياق لارينداكى كئيميش بارماق لارينى، آرتيق ات كيمي حيس ائتدى. آناسى آتديغي اوخون هارالارا گئديب؛ سانجىلماسىنى بيلدى. بوغازيندا دوگونله نن سورغولار، خينا چئوريليب بئله نفس چكمه گينين قاباغىنى كسدى. گۆزلىرى آناسينين گۆزلىرينه قيفىلانيب قالدى. آناسى بير بالاجا ديرچه لىب اونا دئيه سى سۆزله قول قاناد وئركن، اولان لارى نيسگىللى ناغىلا دۇندردى.

- نه اولاجاق بوندان قارا خبر نه اول بيلر. قاباكي ائوئنه آلاهى بير خانيم آدديم آتیب، قىزينا بير اوگئى آنا گليب بوندان يامان نه اول بيلر؟!

او قدر دانقاليق ائله دين گۆر آخىرى هارا چاتدى؟! بو سفره هئچ كيم بو ايشى دوزلده بيلمه يه جك. گله جكده بير اوگى آنا آينده بويوموش قىزا نه سۆزون وار دئيه سن؟ اونون گۆزلىرينه نئجه باخاجاقسان. اونو سندن آييراندا بالواريب

باخارمالارینی یاددان چیخارتميسان. دوققوز یاشیندا بیر قیز اوشاغی اؤگئی
آنادان نه تمسوک آنلایاجاق؟ ائله دندین آغا نظرم بئله گزرم! قاباغیندان یئمز
اولدون، گۆر آخیری نئجه پئشیمانچیلیق اولدو. فکر ائله دین بوردا سن سن
باغداددا کور خلیفه؟!

دول خانیم دئدی:

- کئچمیش آریم ائولندی؟ آریم ائولنیب به یم؟

- بس بایاقدان نه دئییرم سنه، ائولندی هله اویانا دا کئچدی. او تزه دن آرواد
آلیب ائو قورور، سن هله بوردا اوشاق اوینو چیخاردیرسان. قولچاق لارینان
اویناقلا ییرسان. جیجی باجی لارونان گئدیب گلیرسن. او قدر سنه دئدیم
عاخلووی باشووا ییغ، آما سن قولاق آردینا ووردون! سن باشا دوشه نه ،
قیرغی گئدیب باغدادی کئچدی!

خانیمدا، آرتیق بو سؤزلری ائشیتمه گه داوام قالمادی. ال آیاغینین
ایتیرمه سینى آناسی گۆرمه سین دئییه تئز ائوین ایچینه کئچیب، اوتاق لارین
بیرینده اؤزونو دوستاقلادی.

۶ كيشى

ائىلچىلىك دن قايدان دان سونرا، ائوده آناسى اوغلانى سورغولاييردى. دال
بادال سوروشوردو:

- قىزى نئجه گوردون؟

- وآلاه ياخشى گوره بيلمەدیم.

آناسى چوخ تعجبله اونا باخيب دئدى:

- اوج ساعات قىزىنان بير يئرده ايدىن. قىزى ياخشى گوره بيلمەدىن؟ بو نه
سؤزدور!

اوغلان دئدى:

- آخى والله اندامىندان باش آچمادیم. او قدر گئن پالتار گئىنمىشدىكى ائله
بيل اونو توربايا سالمىشدىلار. وآلاه ائله او توربانين ايچىنده كيشى ده
اولسايدى من باشا دؤشمه يه جككديم!

آناسى اونا بير قيقاجى باخيب دئدى:

- بس سن خالقدان نه گؤزله ييردىن؟ ايستىردىن اوز قىزىنى آچىق ساچىق
سنىن قاباغىنا چىخارتسىن؟ بده بده دئمگ اولار قىز چوخ آغير پالتار
گئىنمىشدى!

اوغلان دئدى:

- آى آنا باشووا دولانىم، من ايستىرم بيلم قىزىن اندامى نه جوردى، من
ايسته يندى يا يوخ؟ ئئىلىرم آغير پالتارى؟!

آناسى مات قالىب اونا باخيب، سونرا دئدى:

- بس ايندى ئئيله يك؟ قىز ائوينه دئيك قىزىنيزى سويوندورون اوغوموز
گلسىن اونو گؤرسون؟!

اوغلان دئدى:

- آخى آى آنا قاباقلار دئيردوز لاپ بئله قيزين قولتوغونودا اييله مك اولارا!

ايندى ده بئله دئيرسن؟

آناسى سۆزۈ دئيشيب دئدى:

- هله دئ گۆروم نه دانيشديز؟

اوغلان باشيني قالخيزيب دئدى:

- پالتار يويان ماشينيندان.

سونرا باشيني آشاغى يا ساليب اوز اوتاغينا گئتتى.

آناسى مات قاليب، دئدى:

- ايندى ئييله مهلى ييك؟

اوغلان پيلله لرى چيخا چيخا دئدى: بيلميرم.....!

صباحيسى گۆن اوغلان فيكىرله شيب اوزونه بئله دئيردى:

- آخى سن هئچ بيلمه دين قيزدان، نه سوروشاسان، نه ايسته يه سن، اودا ائله

بيل هئچ سوروشاجاق سۆزى يوخ ايدى. يوخسا سوروشماق ائله تك منيم

بوينومدادى.

بيرا ز آرتيق فيكىرله شندن سونرا اوزونه دئدى:

- هه بو مسئله نى دوستوم ياخشى بيلر. اونون قيز دوستو اولوب.

آخشام چاغى اونون سۆزلىرینه قولاق وئيردى، سۆزلىرى قوتارار قورتارماز

اوز يوروملاريني باشلادى. بير معلم كيمي سؤيله يه ركن اونوندا ازبرله مه گيني

ايسته دى.

- بئله دئيه جك سن، من چوخ حساس ادامام. چوخ ديقتلى يم. هر بالاجا بير

سۆز منى دبرديب، منه دئر. «نكته سنجم» دئنن.

اوغلان دئدى:

- من ائله سن دئديگين كيمين گۆزدن توك قاپان دؤيورم آخى.

دوستو دال با دال سؤيله ييردى:

- دئنن من آتام، آناما چوخ حساسام. اولارا اولان احترامما چوخ فيكىر

وئرن ادامام. من ائله يم من بئله يم...

- بوتون بو سۆزلىرى ازبرله يه جه يم؟ بير قلم بير ده كاغاذ وئريازيم.

دوستونون دئديكلرينين چوخونو سونرادان ازبرله مه گه گۆره يازدى.

دوستو سۆزلىرينى قورتاران كيمين اوغلان اونا دئدى:

- ھاردان منى بئىيلە ياخشى تانى يىرسان. بئىيلە سۆزى ھاردان اۋرە نىپ ھاردان باشا دوشوبسن؟

دوستو چوخ عجاپ دولو باخيشلا دئدى:

- نە دئىيم سنە؟ آدە بو سۆزلر عمومى دى، ھامى دانىشان سۆزلردى. ھر ائوليليكده دئىيلير. اونا گۆرە ائلە بو ھامىنين سوروشدوغو سۆزلردى!
اوغلان اۋز عالميندە اۋزونە دئدى:

- داى دئمە ھامى بونلارى بيليرميش بىر تىك من بيليرميشم! دئمىك بو سۆزلرى اولدە دانىشمالى ايدىم. اولدە دانىشيلسا سورا ھىچ بىر چىتىنلىك قاباغا گلەمز...

آخشام چاغى ائودە اوتوروب، آلدىغى درس لرى ازبرلە ييردى. بىردن اۋز ائولرينە، اۋز آتا آناسينا، گلەجىك ائوليلىگە فيكىرلەشدى:

- آخى نە چىتىنلىك قاباغا گلە بيلر. بىزىم ائودە آتام ھر نە دئىير ائلە او اولور. آنام ھىچ زامان آتامىن سۆزونون اوستونە سۆز دانىشماز. ائلە گۆردوگوم گوندن، آنام آتامى ھىچ واخت كيچىك آدىنان يوخ، آغا آدىنان سسلەير.
سونرا قوھومون، خانىم لارىنا فيكىرلەشيب اۋزونە بئلە دئدى:

- بئلە ساوادلى، معلم خانىم لارىمىزدا، آرلرى نىن سۆزى اوستونە بىر سۆز دانىشمايىرلار. لاپ بئلە آيلىق لارىنى گئدىب آلمايىرلار. اونلار ين آيلىغىنى آرلرى آلير. دئمىك بو قىزنان ائولن سم بىزىم كئچىنە جە گىمىزدە چىتىنلىك اولماز، ھە. بىر دەكى بوتون سۆزلرىمى، شرطلرىمى اولدە دئىيب ائلە لاپ اولدە ايشى يئرينە قوياجاغام.

بىردنە قالدى بو قىزىن اندامينا بلد اولماق. نئىلە يىمكى بىر آز بلد اولوم.

بىر آن آرشىن مال آلان فىلمى يادىنا دوشوب فيكىرلەشدى:

- دوزدور منىم دردىم بىر آز عسگرىن دردى ايلە فرقلى دى. اما آرادا، ائلە چوخ بۇيوك فرق يوخ دى. ايكىمىزىن دە چىتىنلىگى، بلد اولماق دى.

فىلمدە عسگرىن دوستو، سلىمان بىر دە خالاسى اونا كۆمىك ائلە دىلر. من دە دوستومنان گە يىشىب كۆمىك آلدىم، ايندى دە آنامدان كۆمىك ايستە يە جە يم.
صاباچىسى آناسينا دئدى:

- ايستىم بىر دە قىزى گۆروب، دانىشدىرام.

آناسى حىيران قالىب اونا باخىب، دئدى:

- بو نه سۆزدى دئيرسن؟ خالق ايندى بيزيم سۆزوموزو گۆزله بيز. ايندى
ايستير بيله كى بيز قيزى بېنميشيك يا يوخ. هله سن دئيرسن يالله بيز ده
گليريك قيزى گۆرك. سوروشسالار نه يه گليسيز نه دئيم؟ دئيم اوغلان
قيزى گۆرمه ييب. يادا دئيم كئچن سفر پالتار يويان ماشيندان دانيشيب،
واجيب سۆزلر ياددان چيخيب، ايندى ايستير ائولنمكدن دانيشا؟!
اوغلان دئدى:

- آى آنا ائله سن اونلارا دننن كى اوغلان ايستير بيز ده قيزى گۆره. باشا
دوشن آدام اولسالار باشا دوشوب اجازه وئرلر. اجازه وئرمه سهرلر، دئمك
اولار اخلاقدان بيز آز كاسييديلار. بيز ده آلاهي ايسته گيم وار سندن آنا،
ايستيرم قيزين اندامينا بلد اولام. دئيه بيلرسن بو دونه قيز گئن پالتار يئرینه
دار پالتار گئينسين كى بيز آز بلد اولوم اونا؟
آناسى دئدى:

- آى بالا آخى من نئجه بو سۆزو خالقا دئيم؟ قايديب بيز سۆز دئيرلر،
آدامين آبيرى، حيثيتى گندر.
اوغلان دئدى:

- آخى اونون وجودونا، اندامينا بلد اولماق منيم حاققيم دى. بس آخى اوز
سوروشدوق لاريم، نئجه جاواب وئريم. اوندا، ايشين دالينى توتمايق. بو
ياخشيدى...

آناسى بيز آن دوروب، دئدى:

- ايندى اندامينا ياخشى باخا بيلمه ييبسن، بو قيزى دا بوشلا ياجاقسان؟ گۆر
بو نئجه مينجى اولدى؟
اوغلان دئدى:

- اوندا منه كؤمك ائله.

آناسى دئدى:

- سن هاراسين آرتيق گۆرمك ايستيرسن دنن.

اوغلان اوتانا اوتانا دئدى:

- من ايستيرم گۆرم او باليق انداملى دئيرلرها، ائله بيز اندام اوندا وار يا يوخ
ياني....

آناسى دئدى:

- بيلديم. ايندى نئيله يك؟

اوغلان دئدى:

- سن قيزنان، گۇروشوب، اۇپوشنده آلىنى قيزين بئلىنه دولان، بئلىنى سىخ، قوى قيزين گىن پالتارى ياپىشىين جانينا بلکه اوندا اونون اندامينا بلد اولدوم.

آناسى کۆکسونو اۇتوروب دئدى:

- ياخشى. بخته ور باشمىزا. گۆرمه ديگيميز گونلرى گۆروروك! بير قالمىشدى خالقين قيزينين بئلىنى قوجا قلايب انداميني بيلينديرک. عيبى يوخ ايراد ائله مز آنچاق منيم ده بير شرطيم وار. هر ايش گۆره جکسن هر نه دئيه جکسن بو سفر قورتارسين داي اوچمينجى دۇنه منيم هئچ دڭخليم اولماياچاق.

آناسى تلفونو گۆتوروب زنگ ائله دى. اوتانا اوتانا بير داها اوغلانين گۆروشماک ايسته ديگيني سؤيله دى.

۷ خانیم

تهرانداڭان قاييدان دان ائله خاطرهلرله، آلله شيردى. فيكىرلر اونو بوشلاماميشدىلار. تزه خانىمى خاطرلادى. ائله بيل قاباقچا اونو گورموشدو. هاردا گوردوگونو خاطرلاماسادا بو فيكىرىندىن، آرخايىن ايدى. دونه نه قدر، هر اولاجاغى، هئچه سايىب، آلله گتىردىگى يئنى دوروشوغونو دىرلى بيليردى.

آمما ايندى وال دۇنموشدو.

- بو نه حال دى منده؟ نه دن قاباقچادان بئله بير احتمالى وئريب، سايامسام- دا، قىزىم دان آيرىلماغى قبول ائله سم ده، ايندى بو دوروشوق منى اينجيدىر. بو ترسه ايش نه دى. بو ايكي ليك نه دن دى.

اؤزوندن سوروشدو:

- گون دوننكى گوندى، گۆى دوننكى گۆيدى بس من نيه دوننكى خانىم دۇيورم؟!...

خطرىمه بئله ده يه بيلمه ين حادثه لر ندىن بو گون ووروب دونيامى داغيدىب منى ديدىرگىن ساليب؟! هانسى حساب كيتايىمدا ياهالاميشام؟ اؤزومو چوخ گوجلۇ بيلديگىم ده نيه بئله جانسىزلاشيب، سىسقالاشميشام؟ بس منىم اؤزومه اولان گۆوه نيم نه اولدى؟ بو دالدىن آتيلان داش، نئجه توپوغومون يئرته باشىما ديدى!

منكى هئچ بير حادثه دن، يارالانمايم دئيه دئيه خانىم ليق ايستكلىرىمى بوتؤو ياددان چىخارتميشام! نه اولدو بس؟ نيه گينه بير خانىم خايلاغى كيمي، اود توتوب يانماغا باشلاميشام؟ بلكه آيرى اوتوروب اؤزومنىم دوز دانىشمالى يام؟

بیرآز فیکیرلەشەندن سونرا دئدی:

- آخی من دادمادیغیم محبتی او خانیم نەجە تامسینیر؟! بو ایشی نەجە گۆرور؟! گۆرهسن من قیسقانعلیقدان بئله فیکیرلەشیرم؟
فیکیرلەش دیکجە پردەلر گۆزوندن چکیلدیدی. اۆزۈ ایناماق ایستەمەسە دە آتیلەش، اونودولموش خانیم لیغی، آسکیدن دە گوجلۇ، بیر خورتدان کیمی خورتلایب، گئری دۇنموشدۇ. داها هر ایش گۆروردوسە، اۆزونو، بیر جینسیت سیز انسان کیمی گۆرە بیلیردی. اونا گۆرە دە بوتون اۆزوندن قوپاردیب ائشیگە آتدیغی قول باغ لاری، آیاغ کندیرلری بیر داها ال آیاغینی باغلا دی. هر طرفە باخیب خانیم لیق علامت لیرینی گۆردۇ. میزین اوستونده کی بزک دوزک وسایل لیرینی، اۆرتوک لیرینی، دیک دابان باشماغینی گۆردۇ.

- «من خانیم اولماق ایستەمیرم»

بو سۆز قولاغیندا دۇنە دۇنە سسلەنەرک اوتوردوغو یئردن دوروب، توالت میزینین اوستونده کی گوزگویه باخدی. بیر امل لی باشلی خانیم گۆردۇ. ساچ لاری بویانمیش، قاش لاری آیینمیش، یاناق لاری گۆزل بیر خانیم گۆردۇ. اۆز گۆز لیرینە باخدی. قابقجا گۆزۈنده کی گۆز لیلیگی گۆرمە مزلیکدن گلیردی، ایندی او گۆز لیرینده، ایستک گۆردۇ. ساچ لاریندا، محبتلی و مهربان بیر آیین گزمە سینی ایستەین بیر خانیمی، بیر آنانی، آرزولاری دوغولماپان بیرینی گۆردۇ.

اۆزۈنە دئدی:

- آر ائوینده، چالیشیب، ایشلەیب، اریمین ایستک لیرینە بئله لاپ گۆدەنن جاواب وئرن خانیم منم. ایندی ائویمده آلاهی بیر خانیم آددیم آتیب، منیم بوتون ایزیمی، توزومی پوزماغا باشلایب. بونو نەجە قبول ائله بیلەرم؟
خیرلانماق دوغوسونو، بیر یانار داغین باشیندان پۆسکۈرن اود کیمی اورەییندن آلوو چکەرک، بوتون آله گئیردیگی یئنی باشاری لاری، یئنی دونیاسینی یاندیریب کۆل ائتمکده گۆردۇ. سایمادیغی بوتون بو اولانلار، آرینین بو گلیشی، اونو بوتون گلدیگی یوللارا آزدیراجاغینا، ایناندى. بیر خانیم گۆزۈندن باخاندا، فیکیرلری آلت اوست اولاراق باخدیقجا، بسیط، ساده بیر حادثەنی یوخ، بیر فاجعەنی گۆروردۇ. سورغولار سرعتلە و بئله اوندان اذن آلمادان، گورشاد یاغیشی کیمی بئینینە یاغماغا باشلا دی.

- «گۆره سن من بزه دېگيم، سھمانا سالدېگيم ائوى او تزه گلن خانيم نئجه بزه يه جک؟ منيم سَلَقَم او ائوده پوزولاجاق؟ گۆره سن کاسالارى هارا قوباجاق؟ قاب قاچاغين يئرین دېيشه جک؟»...
بو قدر سرعتله ياغان سورغولارين لاپ بئله منظره سيني گۆروردو. اؤزيله دانىشىپ دئيردى:

- «واخ... واخ... نه پيس سليقه سى وار، او قابلارى اورا دوزمک زهله سيز بير ايشدى. آخى آى پىتى پَلَش، او فرشين يئرى اورا دؤيور. اورا ياراشمير آخى! سن منيم آريمين ياتاغيندا ياتيرسان؟ سنین ياتاقداكى گۆرونوشون مندن ياخشى دى؟ بو آييجر خانيم نئجه منيم ياتاغيما اروادلىق ائله يه جک!

حيرسى باغيرساغيني كسه كسه بير آن دوردو. بس منيم قيزيما نئجه خانيم ليق ائله ييرسن. سنین نه حاققين وار منيم قيزيما بويوراسان...
قارلى بير چؤلده يالنيز قاليب، فيكىرلر، نئچه آج قورد كيمي، گؤوده سنین هر بير يئريندن اونو پارچالاماغا باشلاميشدى. سسى كيمسه يه چاتميردى. كيمسه اونو گۆرموردو. سونوندا آغلاماغا باشلادى. سسینی آناسى ائشيمه سين دئيه، ايچيني چكيب سس سيز، سس سيز آغلادى...
ائله بيل كابوسلار بير آدرس سيز يئره پوستالانميش كيمي، گئرى قايتديلار. قارانلىق گئجه نين كابوسلارى داها آسكى دن ده گوجلۇ اولاراق اونو ساردى. آلاھى عالم ايدى. اؤزونو دانىشگاھدا گۆروردو.

كيلاسدا آدديمالايردى. كلاسورونو ايتيرميشدى. نه قدر فيكىرله شيردى، كيلاسورونون هارادا اولدوغونو خاطرلاميردى. قاباقدان گلن دوستلاريني گۆردو. قاباقلارينا قاچدى، نئجه سيز دوستلار: دئدى. اما اونو گۆرمه مزليكدن گلديلر. هر بيريسيني دنديرديسه، جاواب آلنمادى.
اونو گۆرمه مزليكدن گلن دوستلار سووشوب گئتديلر. قاپي يا سارى قايتدى. اما قايداكى حراست مأمورو دا اونو گۆرمه دى، كيلاسورونو سوروشدو. مأمور اونو گۆرمه مزليكدن گلدى هئچ بئله سسینی ائشيمه دى. دانىشگاھين گيريش قاپيسيندا دوردو. گلن لر گئدن لر، هئچ بيريسى اونو گۆرمه ديلر. ائله بؤيرونون كئچيب گئديرديلر. دؤزه بيلمه دى.
اوجا سسيله قيشقىرماغا باشلادى.

- ھانى منىم كىلاسوروم؟ بوتون چالاشدىق لارىم اونون ايچىندەدى. كىم گۇروب منىم كىلاسورومى.

يئنه كىمسە دۇنوب اونا باخمادى. بىر چادراسى بوزارمىش، توپال ساياراق لىنگىنى وورا وورا، قارى كئچىردى. دول خانىم اونو گۇروب، اونا سارى گئتىدى. دئدى:

- آى ننه منىم كىلاسورومو گۇرمەمىسن؟

قارى نىن اوزونون آتى آپرىمىش، گۇزلىرى نىن ايچى قويويا دوشموش ايدى. لىلكلىرى قارغى كىمى اوزانىب، گۇز ياشىنىن آخارىندان، گۇزونون چايرى آپچىلمىشىدى. اوزونده ايكى قارا ايز واريدى. ائله بىل گۇز ياشلارى اوزوندىن آشاغى يا آخاراق اوزونده ايز قويوموشدولار. او ايزلر بىر چاين يارغانىنا بنزه بىردى. قارى تىكجە بىر يئره باخىردى. ائله بىل قولاقلارى اشىتمىردى. دول خانىم دۇنوب او باخدىغى يئره باخدى.

- وى وى وى. دانىشگاھىن بۇىرونده بىر مزارلىق وار ايمىش؟

كىلاسورونون اورادا اولدوغونا شكلىنىب قاچا قاچا مزارلىغا گئتىدى. بوتون قىبر داشلارىن اوستونده كىلاسور وار ايدى. اۇز كىلاسورونو آختاراراق اونو بىر مزار داشىنىن اوستونده گۇردو.

جان باسىب كىلاسورونو گۇتوروب آچدى. آغ وراقلار گۇزونون قاباغىندا گۇلومسە مەيە باشلايدىلار. وراقلا دىقجا آغ صفحەدن آلاھى سىنى گۇرمەدى. بوتون يازىلارى پوزولموش ايدى.

ائله بىل او كىلاسورا ھىچ آل دىمەمىش ايدى. آغ صفحەلىرى گۇرركن آغلاماغا باشلادى:

- ھانى منىم يازدىق لارىم؟ ھانى منىم درس لارىم؟ ايندى من نىجە ايمتھاندىن كىچە جەگم؟

بىردن آغلاركن گۇزو قىبر داشىنىن اوستونده يازىلان سۇزلره دوشدو. اۇز آىنى گۇردو. او قىبر داشىنىن اوستونده اۇلوم تارىخى يازىلان يئردە دوغولدوغو تارىخىنى يازمىشىدىلار. دوغوم تارىخى نىن قاباغىندا دا بىر پوزولموش كىمى يازىلار گۇردو. اوخ خطىندىن توتوب آلاھى خطلره اوخشايدان بىر يازى ايدى. اوزونو دۇندردىگىندە، قارىنى گۇردو. قارى دوز اوزونە، گۇزلىرىنىن ايچىنە باخىردى. قارى نىن آللىرىندە بىر دارماداغىن

ماتوشگه وار ایدی. دول خانیم قارینین گۆزلرینه باخاندا گۆزلرینین یئرینی
بوش کۆهول کیمی گۆردو.
قاری او قورخولو اوزو ایله بیر آن گولومسهدی. دول خانیم اونون
چوروموش دیش لرینی گۆرنده، قورخوب قیشقیراراق یوخودان دوردو. هله
قورخو اونو اؤز جایناغیندان بوراخمامیشدی. هر یئره باخیردیس قارینی
گۆوردو. اوتاغین بیر بوجاغیندا کلاسورونو گۆردو. ایمکله یه ایمکله یه،
کیلاسورو تئز آینه آیب باخدی. کیلاسور ساغلام ایدی.

اوغلانين خاطرەلرینی جانلاندىرىدى. بىر آن اۋزونو قىزىن اتاسىنىن يىرىندە قويدو. قىزىنا ئىلچى گلن گونون آخشامى ائوۋە قايىدىردى. اۋزونە بىر سورغو وئرىپ دئدى:

- گۆرەسن قىزىم ھىچ گۆرمەدىگى بىر اوغلانلا نە دانىشاجاق؟! نە سوروشاجاق نە سورغولارا جاواب وئرهجك؟ اونو كىمىن توتوشدوراجاق. اۋز خياليندا نىچە بىر اوغلانى بىنير؟

من ھىچ اوندان سوروشمامىشام اورەيىندە بىرى وار يا يوخ! بلکہ بو ياشا گلن قىز بىرىن اىستەيىب. او زامان اونون يولون گۆزلەيەجك. يا دا اونون كىمى بىرىسىن گۆزلەيەجك. اما اگر بىر آلاھى سىن سئومەسە، اوندا كىمى اولگو ائلە يەجك! منى؟ من ھانسى اورەكنن قىزىمى وئرهجەيم! نىچە اونون بختەور اولماغىندان آرخابىن اولاجاغام! ھلە گئدىم گۇروم او اوغلاننان نە سۇزلىرى دانىشىپ؟ بلکہ اوغلانين دانىشىدىغى سۇزلردن كلفين اوجون آلە گتىردىم.

ائوۋە يىتتىشىپ، ئىلچى لىكدن سونراكى، ائوۋە دوشن ول ولەنى گۇروب دئدى:
- آى بالا نە ھاي كويدى؟ ائلە بىل بو سفركى ئىلچى نىن گلىشى ائلە لاپ ائلە سىزىن اورەيوزدن اولوب ھە. گل گۇروم قىزىم.
قىزىنن دوداغىندا اوتانقاج بىر گولوشو گۇردو.
دئدى:

- باشلا دى گۇروم اوغلان نىچە ايدى؟ بىندىن؟
- دوغروسى قاباقلار گلن ئىلچى لردن ارتىق بىندىم. اولاردان چوخ ياراشىقلى ايدى.
آتا دئدى:

- ايندى دئ گوروم نه دن دانشدیز؟
قىز بير آز فيكىرله شندن سونرا دئدى:

- وآلاه آتا دوزونو ايسته سن هئچ بير درد ياريسى اولان سؤز دانشيلمادى.
بیر آز اوخودوغوموز درس لردن دانشدق. رياضياتدان دانشدق، بير ده كى پالتار يووان ماشينيدان دانشدق.
آتا قاش قباغيني دوگونه ييب دئدى:

- يعنى اوغلان بيزيم نجه بير پالتار يووان ماشيني جئيز وئره جه ييميزى سورشدو؟
قىز دئدى:

- يوخ او پالتار يووان ماشينين نه اولدوغونان، نه جوره ايشله مه گيندن دانشدى.
آتا مات قاليب فيكيره دوشدو.

صاباحيسى تلفونون زنگى چالدى. قيزين آناسى تلفونو گوتوروب دانشدى. بير آز كئف احوالان سونرا ائله بيل قورويوب قالدى. دئدى:

- نه؟ بير دؤنه گوروشمك ايستير؟ والله نه دئيمم آخى؟
قىزينا آتاسى اونا ايشاره ائله دى كى هه دئسين. قيز ائوى بير داها گوروشمه گه اجازه وئردى.

قىز بو سؤزو ائشيدن كيمي پورتوب دئدى:

- بو نه سؤزدى آخى؟ ايندى گرک دانشيق لار باشلانا. ايسته ييب ايسته مه مك لرى نين يئرینه بير ده گوروشمك ايستير لر.
آتا قيزينا باخيب دئدى:

- آخى من باشادوشدوم كى سيز ائولنمك دن اؤترى هئچ نه دانشماييسيز.
آرخا يينام كى اونلاردا بونو باشا دوشوب لر. اولسون بير ده دانشين.

۹ خانیم

آناسی دىقتله اونو گۇزآلتىندا ساخلامىشىدى. دول خانىم، بۇركونو قاباغىنا قويوب قاضى ائله يىب بىر آز آناسىنىن ياخىن گلەمە گىنە اجازە وئردى. بىرىلە دانىشماق ايستە يەرك اۋز آناسىندان آلاھىسىنى بىنمەدى. آناسى دا يىنى دوستلۇغون بىرەسىنى بركىتمەگە باشلادى.

خانیم دئدى:

- گۇرەسن منىم دردىم نەدىآنا؟ نىبە آرېمدن چوخ او خانىمدان آجىغىم گلېر؟
آناسى دئدى:

- بالا او ترە خانىم سنىن يىرىنە سوجالايىب. بلکە سن ائوینە قايىداجاغىدىن آخى. آنانى بالادان آيىرماق ياخشى ايش دۇيور. هله ارینە باخ، گۇر ئىجە سنى سىندىرىب. سنىن نە يىن او آرواددان اسكىك ايدى. گۇر نە سنى - كىچىلدىب، هله سنە ياندى قىنى دا وئرىر.

بالا ايندى دوشمن قاباغىدى. گرک اولارین قاباغىنا چىخاسان. سن دە اينشاللاھ بىرىن تاپ گنت، قوی ايستەمە يەنن گۇزو چىخسىن. دوست سئوینسىن، دوشمن كوراولسون.

قىزىن آناسى يىزنەسىنىن آرواد آلماغىنى قابارديب بىر دئمه يىب ايكى دئمه يىردى. بو سۇزلرله ياواش ياواش خانىمى يوموشالدهماغا چالیشاركن، اراه گنتمكله كئچمىش آریندن آجىغ آلسىن دئىيىردى. قىز آناسىنىن ائله بو كئچىدەن سوزولوب، اۋز ايستەدىگىنە چاتماغىنا شكلىنە دە، فىكىرە دالدى. بو دانىشيق لاردان سونرا ساعات لارچا اوتوروب فىكىرلەشىب، هر نەبى ات داش ائله مەگە باشلادى. سونوندا بىر گون اوتاغىندان چىخىب آناسىنىن گۇزلرىنە باخا باخا قالىب سوسدو.

آناسى بىردن دۇنوب دئدى:

- ائلچى وار والله نئجه دۇنه يوخ دئميشم. دئميشم قيزيم ائولنمه گه حاضير
دۇيور. اما آل چكميز آخى. نه دئيم اولارا. خانيم دۇنوب آناسينا بير باخيب
باشيلا هه جاواييني وئردى.

ئىچە ايل ائوليليكدن سونرا، خانىمىنى بوشايىپ، آتا ائوينە قايىدىپ آناسيلا ياشايان اوغلانين هله بئىنىندە چوخ سورغولار وار ايدى. بو سورغولارين لاپ قابارىغى بو ايدى: نيه بئله اولدو؟

آخشاملار ائودن چىخىپ خياوانلاردا دولانماغا باشلامىشدى. اردبيلين ياي آخشاملارى نين سرين يئلى اوزونە دەيندە دئىيرى:

- والله بوهاوا ائله شربت كىمين ايچمەلى دى!

قول قولاً گزىن قىز اوغلانلارى گۇروردو. قىزلارين يا اوغلانلارين آلاھى شەرلردن گلدېكلىرى بىر تەر بلىلى اولوردو. نىشانلى، آر ارواد اولمايان بو گىنجلىرى گۇرمكده، تعجب اندىپ دئدى:

- نە بىختە وردىلر بو جاوانلار، بىزىم زاماندا بئله منظرەلرى گۇرمك، اولمايان بىر ايش ايدى. يادىما گلير، ئىچە دۇنە يالنىز، قىزلارا باخماقدان اۇترى، پلىس جاوانلارى ياخالايىپ توتموشدو. ائله بىل دونيا چوخ دىشلىيب.

او گىنجلىرىن نە قدر دوغولو، سئوينج ياشادىقلارنى گۇرركن دولوخسوندو. يئنه، بئىنى سورغولارلا دولدو، ائوہ سارى گئدىپ يئنه اۇز اوتاغينا چىخدى. اوتاغين آلاھى بىر حال هاواسى واريدى. ئىچە ايل گر اوندان قاباق او اوتاقتا گرچك بىر عشق، حىسىنى ياشادان قارداشى يئرلشمىشدى. او زامان قارداشى نين عشق ميدانىنداكى اودماعىنى گۇرنده او دا او قونشو قىزىنين كۇنلانو آلقا ايستەمىشدى.

ياشىد اولماق لارىندان اۇترو اوشاقلىقدان بىر بىرىنى تانى يىردىلار. اۇزو دە بىر كىلاسدا درس اوخوموشدولار. آمما قىزىن هئچ وئىچىنە دئىيلدى. بىر دۇنە اوغلاننى دولدوردولار گئت قاباغا دئدىلر، قورخما خووخان دۇيورسنكى، يا هە دئىه جك يادا يوخ. اۇلوم دۇيوركى. او دا اوركلندى. بىر دۇنە قونشونون قىزى اوغلانين آناسىنى گۇرمكدن اۇترو اونلارين ائوينە گلدىشىدى. قىز گئندە اوغلان اۇز حىطلرىندە قىزىن آرخاسىنا دوشدو.

درین محبته دولو سس ایله، اونون آدینی سسله دی. دور آی قونشی قیزی
سنه سۆزوم وار دئدی، قیز اونا باخیب، تئز دونوب حیط قاپیسینا ساری
گئدیب ائودن چیخیب قاپینی دا آرخاسیجاق برک چیرپدی.
اوغلانین گوزو قاپی دا قالدی... قاپی نین سسی هئچ واخت... بئله هئچ
واخت اوغلانین یادیندان پوزولمادی.

هر زامان،

هر یئرده،

هر قاپی،

چیرپیلاندا

دیسکینیردی.

اوندان سونرا چوخ زامانلار قاپی لاری آرخاسیجاق آچیق بوراخیردی هرکیم
کئفینی سوروشاندا
- قاپی آرخاسیندا قالمیشام :دئییردی.

***

گئجه ائوه دؤنوب، یاتاغا کئچیپ، گئنه ده دوشونمه گه باشلادی. ایلك
ائلیچی لیگه گئدیپ قایدیب ایکینجی دؤنه گئتمه گینی خاطرلادی. یئنه ده
اؤزونو قیزین آتاسینین یئرینده قویدو. ایکینجی گؤروشدن سونرا آخشام
چاغی گلیب قیزی دانیشدیردی. دئدی:

- اوغلان سنه نه دئدی؟

قیز ائله بیل کی اوغلانین دئدیکلرینی آزرله ییب بولبول کیمی سؤیله مه گه
باشلادی:

- اوغلان، دَیر دوشمز اولدوغون دان دانیشیب، آتا آناسینا چوخ احترام قائل
اولدوغون دان، عزیزله دیگین دن دئدی. منیم ده اونلارین قاباغیندا احترامان
دولاندیغیمی ایسته دی. بیر ده دئدی، ائولیلیک اونا گؤزل حادثه دی، اونا
گؤره ده چوخ هیجانلی ایدی. بیر ده کی دئدی تزه بیر ائو آلیب، آما اونون
اقساطینی اؤده مکدن اؤتور او ائوی ایجاره یه وئرمه گه مجبور دور. اونا گؤره

دە، جىبىنىن قىرىشىغى آچىلانا كىمى، آتاسى گىلىن ئاوينىن ايكى مېنجى قاتىندا ياشاماغىمىزى ايستە دى.

آتا دئدى:

سن نە جاواب وئردىن؟ بو شرايطى قبول ائلەدىن؟ بىر سۆز دئدىن؟
قىز دئدى:

- والله من ايستەمىرم قاينانا ايلا بىر يئردە ياشايم.
آتا سۆيلەدى:

- بس ندىن بو سۆزى اوغلانا دئمەدىن؟
قىز دئدى:

- زامانى گلندە بىر تەر ائلەرىك.
آتا دئدى:

- اوغلان سىنىن وئردىگىن جاوابلارنىن حسابىنان، اۋز فىكرىن ائلەيىب. نە
ايش گۆرمك ايستەسە دە بو سۆزلرىن اوستوندىن گۆرەجك. ھىچ بونو
بىلىرسن؟

قىز باشىنى آشاغى يا سالدى.
آتا دئدى:

- بىر دئنىن گۆروم سىنىن آرېندىن نە گۆزلەيىرسن؟ ھىچ اونو فىكىرلەشىپ
دئدىن؟ آرېن سەنە بئلە گنت بئلە گل دئسە قبول ائلەيەجكسن؟
قىز دئدى:

- قالىپ نە اولسون نە دئسىن.
آتا دئدى:

- بونو مەنە يوخ اوغلانا دئەجكدىن. سن اۋز شىرطلرىنى دئمەيىبسنكى.
اوغلان سەنە آلدىغى ئاوين قىسطنى اۋدەمكدن اۋتور ترە آلدىغى ئاوى
اجارەيە وئرمك مجبورىيتىندە قالماغىنى دئىيىدى. سن اۋز اورك سۆزونو
دئمەيىسن. اوغلانىن تقىسىطە باغلانمىش ئاوينە گئتمەگى ايستەسن، آلدىغىن
آيلىقدان كۆمك كىمىن، بىر آز اوغلانا وئرمەلىسن. بئلەلىكدە، اوغلان
سىخىتتى دا قالمايىب آلدىغى ئاۋە داشىنا بىلر.

بو دىققە قىزىن قاشلارى دوگونلىب آتاسىنا بئلە دئدى:

- مەن عۆمرومۇ ھدر ائلەيىب بانكدا ايشلەيىب، آلنىمىن ترىن پول قازانىرام
ايندى دە اونو اوغلانا وئرمەلىم؟ مەن اونا يوخ او مەنە پول وئرمەلىدى. مەنم

چوخلو چوخلو خرج لیریم وار. بیرمینجیسی بودی کی، من اوزومه یاخشی جئیز آلمالی یام. ایکیمینجیسی ده بودی کی، منیمده اوزوم اوچون بانک حسابیمدا پول اولمالی دی.

آتا اوندان سوروشدو:

- دئی گوروم سن بو اوغلانی دوغوردان سئومیسن؟

قیز بیر آز دایانیب باشینی آشاغی یا سالدی.

آتا بیر آز دوشونوب سونرا بئله دئدی:

- لاپ ایلکینی، اوچمینجی گوروشو سن اوغلاندان ایسته یه جکسن. اوننان دونه دونه دانیشاجاقسان. بوتون اوره یینده کی لری دئییه جکسن. توتسا توتوب، توتماسا من سنه بو اجازه نی وئریرم کی هر اوغلانی خوشلا بیرسان اوننان دانیساسان.

هر زامان بوتون سؤزلریز بیر بیرینن اوخوسا، او زامان او اوغلانا دئنن ائلیجی گل سین من ده اونو گوروم.

اوغلان بو فیکیرلردن سونرا اوریننده دئدی:

- ائله دوغوردان دا بو ایش اولسایدی نه یاخشی اولاردی. ایکینجی گوروش دن سونرا نیشانلادیق، ائولندیک، آخیردا دا زای اولدوق. کئشکه خیال لاییم دوز اولسایدی.

***

کیشی نین سو بای قالماغیندان بیر چوخ زامان کئچدی. هردن آخشام چاغی اوز ماشینی ایلا خیواوان لاری گزیردی. دیقته باخدیغیندا بیر شئی لری گوردو. آر آروادلارین ماشینیندا، قاش لاری دوگونلنمیش بیر کیشی ایله، دوداق لاری قاچمایان بیر خانیم بیر بیرینین یانیندا اوتورموشدولار. نیشانلی اولان یا اولمایان، یاشی آز، جاوان اوغلان لار ایلا قیزلارین ماشینیندا، گنج اوغلان لارین گولر اوزو گورونوردو. او گولر اوزلو اوغلان لارین گوزلری، ساغ کؤندلرینده اوتوران قیزلاردا ایدی. او ماشین لاردا قیزلار گولومسه یین دوداق لارلا، تئز تئز دؤنوب اوغلان لارا ساری باخیردی لار. دئمک آر

آروادلارین آراسیندا اولمایان محبت تکجه تزه دوست نیشانلی اولان قیز اوغلانلارین آراسیندا گۆرونوردو.

بیر دولانیشیغی دا گۆروردو. اودا بعضی سوبایلارین ماشینا مینیپ، خیواندان سووشاندا خانیملارا باخماقلاری ایدی. اونلار بعضی آرلی آروادلارا باخاندا بعضی آروادلار دا او سوبای اوغلانلارا باخیردیلار. آرلر بو ایشی باشا دوشهرک هئچ بیر ایشه قادیر دئییلدیلر. حیرصلری باغیرساق-لارینی کسدیگی، گۆزلریندن بللی ایدی. او یازیق آرلرین گۆزونده گۆرونن حیرص بوشانمیش اوغلانی کدرلندیریردی. چونکو اوزو ده ائله بیر دوروشوقدا قالیب تکجه الیندن گلن حیرصلنمک اولموشدو. آما ایندی بیر سوبای کیشی اولاراق ماشینلارین یان یانا کئچمه سینده آری یانیندا اولان بعضی .....

۱۱ خانیم

هه دئیه باشینی آشاغی سالان خانیمین آناسی بۇیوک بیر باشاری اله گتیردیگینه اینانیردی. بوتون یاخین قوهوملارینی بیر به بیر ائوه چاغیریب قیزینی داها آرتیق هاوالاندیرماق ایسته بیردی.

هر گون قوهومون خانیملاریندان ائولرینه گلیب کنچمیش آرنین تزه دن ائوگمه گینی قینایردیلار. سونرا دا بوشانمیش خانیم نئجه آرنین بو ایشینین قاباغینا چیخماق اوچون، بیر یاخشى آره گنئیب، قاباقکی ارینی یاندیرب، تۆگمه گینی، سؤیله بیردیلر.

بوشانمیش خانیم، اونلارین سۆزلرینی ائشیدیب بیر داها اۆز فیکرلرینه سیغینیردی. دایاز دایاز سۆزلره قولاق آسماقدان سونرا هئچ یولو یوخ ایدی. آخی او گۆرمه میش دئیلدی. حیاتیندا تجربه توپلاییب، دانیشگاه اؤیرنجی-سی اولاراق مدرن بیر دئیشیکلیکلی قبول ائتمیشدی. قولاق آسدیقجا بونا آرتیق اینانیردی

***

دول خانیم، تزه یوللار آختاریردی. کیتاب ائولرینه سیغینیب سایب سیز کیتابلار، مقاله لر اوخویوب، مشاویلرله دانیشانان سونرا کنچمیش ارینی دوشونمه گه باشلامیشدی. یاواش یاواش دا آجیغی سویو موشدو. اۆزو اۆزونه دئیردی :

– اودا من کیمی بیر اینساندی، اینسانین دا عاطیفه یه احتیاجی وار. من ایندی او قاباقکی، آرنین آینه باخان خانیم دئیلیم، آیریلیب، اۆز آباغیمین اوستونده دورموشام.

اۋزۈنۈ شەخسەتە مەستەل ھەس ئاڭ، تەھسىلات ئالب ھەت بېلگى سى نىن چەرتەگە سىنى گەننىلەندىرەن خانىم، فېكىرلەشەپ گۇرۇردۇ، ارى نىن ئولگەمە سىنى ئاشىدەپ، آجىغلانەپ، قارقىش لار ياغدىر سەيدى دا، ايندى چوخ سس سىز دېر، ھەچ دە اناسى دۇندىگى آجىق آلماق ھوسىنى اورەيندە ياشاتمىر. داھا آرتىق قوھوم خانىم لارىندان ئاشىتەيدىگى سۇزلر اونا گۇلمەلى گلىردى. داھا آرتىق فېكىرلەشەرك آلاھى دويغولارى ياشادىردى. تامەسەنمادىغى عشقى بىلە مەك اىستە يىردى. بىر خانىم كىمى ياشاماق اىستە يىردى...

***

ساباھىسى گون، اناسى اونو توالت مەزىنەن آرخاسىندا گۇردۇ. بوشانمىش خانىم گەنە دانىشگاھا گەتتەگە باشلادى. قاباق كى لاردان چوخ چالەشەيدى. گۇرۇردۇ، چەتەنلىكلەرنىن قاباغىندا دا ياناتى چوخالەپ، اۋزۈنە سۇز وئردى. بو قارار خانىمى تەھسىلاتەن لاپ بئە يوخارى يەنلەرنە چاغىرەيدى. ھەس ئاڭدەيدى، يەننى ھادئەلر اونون، اۋزۈندەن آيرەيدىغى لاپ بئە اۋلدوردۇگو، خانىملىق ھەسەننى يەننى دن دەرەيدەپ. قەزىنى گەنرى قايتارماق اونون بىرەنچى آرزوسو ايدى. قاباق كى كەمەن كەشى لردن، آجىغى گەمەسە دە اما يەنە دە آلاھى بىر كەشى ايلە ھەت قورماغا ايكى اوركلى ايدى. اۋزۈندەن سوروشوب دۇبەيدى:

- عۇمومون ھەچ بىر چاغىندا ياشامادىغىم ايندىكى بو آزاد ھەت، يوخسا يەنە دە مەسئۇلىتەر ، سورغو سوال لار؟

قەزىنەن وارلەغى بىر اۋرتوك كەمى بوتون آلاھى سەچە بىلە جەكلەرنىن اوستونو اۋرتەموشدۇ. توتوشدورماغا باشلادى، ايندى بو زامان عاطىفە يە مەتاج اولدوغوندىن اۋترو، بىر كەشى يە ھەتاجى اولورسادا، قەزىندان آرتىق سەۋەجە يەننى سانمەيدى. ھەر بىر ھەتمالەن باش سۇزو، ايلەك قەزىنەن ھالىنى دوشونمەك ايدى. اۋزۈندە بىر يورغونلوغو، ھەس ئاڭلە يىردى. اون ايل ئولەيدىگەن زەرلەرى، ھەلە ھەلە جانەندان چەخمەيدى.

- هله اۋزومو بىر آلاھى ائولى ليگىن يوكونو داشى ماغا حاضىر گۇرمورم. ياشايشىمداكى بوتون سئچە بىلدىگىم، حىيات يول لارىنى بىر ازیلمىش كاغاذ كىمىن زىبىل قايىبا آتسام دا، بىر به بىر او سئچە بىلمەدىكلرىمى، زىبىل قابى لاردان چىخاردىب، يا بىنىب، يادا بىنىدن زىبىل قابىنىن اىچىنە آتمالى يام. هردن بىر سئچە بىلمەدىكلرىنى، آختارىب تاپىنچاق، گۇزلىرى پار پار پارىلدا بىردى. سئوئىب آتلاىب دوشمەك اىستە بىردى. اما بىردن دا پانىب، دونوخوب، اونو تزه دن زىبىل قابى يا آتىردى. گئرى دۇنمەگە يول آختارىردى. اما بو يول لارىن گئندىكچە دار دودوك بىر چىخىلمازا يئىشىدىگىنى گۇروردو.

بوشانمیش کیشی بالاخانا دئییلن اوتاغیندا اوتوروب یئنه فیکیرله شیردی.

- نییه بئله اولدو؟ نه چتین بیر سورغو ایمیش؟ او آسکی قونشو قیزینا اولان محبتیم؟ ائله بیر محبت دویغوسو اولسایدی، ائولی لیک نه قدر شیرین اولاردی. او زامان آتاسیندان سورشدوغو سورغونو خاطرلادی:

- آی آتا آخی ائولیلیگین باشلانماسیندا محبت اولماسا بو ائولیلیگین دادی دوزی اولار؟ آتاسی بئله بیر جاواب وئرمیشدی:

- اوغولوم بئله بیر ائولنمکده اولده ده محبت اولماسا زامان کئچدیکجه یارانار. او سورادان یارانان محبت، دیلمیزه گلن چیلخا بیر محبت اولاجاق. اوغلان ایندیکی دوشونه جه گی ایله دئدی:

- بو بیر یئنی سورغونون آسکی جاوابی ایمیش. ریاضیات باخیمیندان بو سورغونون جاوابی ایکی احتمالی وار. بیرسی بو دور، بو محبت یارانار ایکنجیسی ده بو دور، اولابیلر کی یارانان بیلمه سین. ایندی آلهی بیر سورغو یارانیر. اگر بو محبت یارانماسا اوندا نه اولاجاق. البته بئله بیر حیاتی آدینی تجربه ائتمیشم. بو حیاتی آدی دؤزوم، دؤزوم، یئنه ده دؤزوم اولار. گؤرسن اوبیرسی طرف هئچ بو اولانا فیکیرله شیب. بو یانلیش لارین هاردان بیتمه- گینی بیلیدیر یا یوخ؟ اوبیرسی طرفین لاپ یاخین زاماندا یئنی دن بئله بیر یانلیشی ایکی له مه گی، اونون سورغولاری نین جاوابینی آیدینلیغا چیخارتدی

***

بوشانان كيشى اوتوروب دۇنەلرجه باخديغى و هئچ زامان دويماديغى،
اوزئير حاجى ئىلى نين « آرشين مال آلان » فيلمينه باخيردى. ديالوقلارا،
آسكىدن داها ديققتلى باخيب قولاق وئيرىدى.

عسگر:

- آى خالا بو دونيا بئله مى گليب، بئله مى گئده جك.

خاللا:

- آى بالا دونيايا نه اولوبكى، ماشالله ساغ سالامات بير جاوانسان، هر
نه اين ده وار. پول، مال، دولت.

عسگر:

- آخى هر نه ده اولسا يئنه بير شئى لراسكىك گورونور.

خاللا:

- آى بالا اسكىك اولان بير شئى وارسا گئدهنى گوندر بازاردان آلسين.

عسگر:

نه بازارى، آخى باخيرام گورورم بعضى شئى لر منده يوخدور اما
بعضى لر نين بير سوروسو وار.

خاللا:

- آى بالا باشيما خئير، سن بير جاوان تاجيرسن. سن سورونو ئبيله بيرسن.

عسگر:

- آى خالا آرواد آلماق ايستيرم، آرواد.

خاللا:

- ائله بونو باشدان دئنن.

چادرانى ساللام باشيما اوز گوزومى بزهرم

گئديب سنه قيز آختاريب هر طرفى گزهرم

خانين، بين، او تاجيرين قيزلاريني دوزهرم

چمندەكى او گول لر ين آن گوزهلين اوزهرم.

كيشى بو احوالاتا باخاركن بير ياندا گولسه ده اما اوره بينده آغلاغان ايدى.

- نه يازيقكى، سوليمانى تاپا بيلمه ميشم. عسگر، دبگرين آغزين آيمه گه

قادير اولدى. اما ايندى دب لر منه آغيز آيب، او اوزلرين منه گورسه ديرلر.

ايسته سم بئله بير هچله تزه دن دوشم يم تزه اويون اوينامالى يام. ائله

چتېنلىك دە بورادادى. عسگر منم سە سوليمان دا اولمالى يام. او زامان بىر كلك يادينا دوشدو.

آناسى بىر دول خانىمى گۇروب اونا گۇرستمىشىدى. اوغلان بىر داھا اسكى يانلىشا دوشمك ايستەمىردى. اوندان اۋتەرى اسكى ساياقدا يوخ ىنى بىر يول اىلا قىزى گۇروب دانىشدىرماق ايستەدى. آناسى او عائىلەنن چوخ مدنى، دوشونجەلى اولدوق لارىنى سۇيلەدى. اوغلان آناسىلا شرط كسىب دئدى:

- من ايستىرم قىزنان دۇنە دۇنە گۇروشوب دانىشام. آنجاق نە اولاجاق ايندىدن دئە بىلمىرم، توتار يا توتماز.
آناسى دئدى:

- من قىزىن عائەسىنى تانى بىرام يقىن كى توتاجاق.
اوغلانن قولاغى گلدى. آناسىندان سوروشدو:
- يقىن؟

گۇروش لرىن اىلك باشلانىشىندا اوغلان، آرخايىن اولمامىش بىر قرار وئە بىلمەدىگىنى سۇيلەدى. قىز بوتون شرطلىرى قبول ائدى. گۇروش لرداوام ائتىدىكجە اوغلان اىكى فرقلى دونيا گۇردو. اىلك دۇنە ائولندىگى كىمى، نە قدر دئسە دە، قىزىن اۋرتوك سوز اندامىنى گۇرە بىلمەدى. قىز اوتانىرام دئە بىر آن چادراسىنى آچىپ اندامىنى اوغلانا گۇرستمەدى. بىر دەكى نە قدر اوغلان اونون خويونو تانىماقدان اۋترو چالېشسادا، قىز رۇيالى ياشايشدان، محبتدن سۇز آچىردى. ياواش ياواش، قىز ائويندە ائلە بىل هر ايش قورتارىب كىمى حال هاوا يارانېب، ايشىن بركىمەسى آيدىنلاشدى. بو ايش اوغلانى چوخ چاشدىردى. آخى او شرط كسىمىش اىدى. بونو قىزىن اۋزونە آچىپ آغارتىدى. بئلە بىر حال هاوانىن يارانماسىندان اينجىمەسىنى سۇيلەدى. دانىشدىقجا ائلە بو حال هاوانىن هاردان يارانماسىنى باشا دوشدو. قىز، بئلە بىر شرطىن اولماغىندان، آتا، آناسى نا هئىچ سۇز آچمايىب، قوهوما آرخايىنلىق وئەرك، بىر تەھر بو گۇروش لرىن اجازەسىنى آلمىشىدى. بئلە بىر حالا راست گلن اوغلان هلە توتوم توتمامىش اولسادا، ناموساگىر اولوب، سۇز وئرمكدن قورخوب سون سۇزونو قىزا سۇيلەدى. سون سۇزونە «يوخ» اولدوغونا گۇرە عالم قارىشىدى. قىز اۋزونو مريضلىك ياتاغىنا سالدى. قىزىن آناسى اوغلانا زنگ ائلە يىب نەدن يوخ دئمەسىنى سوردو.

اوغلان هر سۆز سؤيلهسه ده تكجه ايشين باشيندا كسيلن شرطدن كيمسه دانيشمادى. آنلاييب اوزونه دندى:- شرط دئيه بير سۆز يوخدور. بورا تاجير عسگرين ميدانى دؤبور. من قيزين ايچيني ده، اوزونو ده گؤرمك ايستيم. خالقين اؤز كؤمهگى اولماسا؟...

گون لر كئچديكجه اعتراض دولو آنلار ياشايردى. جينسل ايستك لرى اونا واز كئچمك امكانى وئرميردى. آمما اؤز قاباغيني آليردى. بوشناماقدان ايرهلى گلن مادى سيخيتتى لار بير ياندان، آجى خاطيره لرده او بير ياندان، اونا يئنى بير ائولليلك قورماق اجازه سيني وئرميردى. بير ده، بوشناماغن او بيريسى اوزو. محكمه لرده سورولوب، قاضى لر ين بعضى بعضى سورغولارى نا جاواب وئرمك، داها آرتيق اونو سينسيتميشدى. قوهوم لار، قاضى لر، ايكى طرفين آلاهى كيمليگى واردير، بير بيرى نه اويا بيلمه بير لر، كيمي بير دليل يئرینه، تكجه اخلاقى پوزقونلوق لارى، سونسوزلوق مريضليگى كيمين بير شئى لرى آختار يرديلار. اوغلان اؤز ايچينده بير قورخاق انسان ياراتدى. ياخيلاشا بيلمه ديگى شيرين آنلار سوو شور دولار. آلاهى ار آرواد لارا كسيله كسيله باخيردى. آليندن هئچ بير ايش گلمه بيردى. ايكى قات عذاب چكيردى. نه قدر سوژه لر گؤرسه ايدى ده شانسى ني سينماقدان اؤترو هئچ بير يئر يوخ ايدى. اونو بير سئودىگى، ايسته ديگى قيزا يئتيرن اجتماعى يئر، يوخ ايدى. هر دن چاره سيز ليك دن خياواندا بير يسيني توشلاييب، ساعات لار جا اونو گؤز تله ين دن سونرا او سوژه نين ائولى اولدوغونو بيليردى. يوخسادا اونا تاي اولمايان بيرى اولدوغونو باشا دوشوردو. قاباغا گنده بيلميردى. چاره سيز قاليب بئنى قيغىلانميشدى. گئجه لر اوتاغيندا اوتوروب آجى خاطيره لر ين دفترينى وراقلاماقدان آلاهى بير ايش گؤره بيلميردى دوشونوردو....

بیر آز گئرییه دؤنوب باخماق ایسته‌دی. حیاتی باشلایان گون‌لردن بری، آرینین ائوینه گئندن سونرا، نه انده‌جه‌گینی هله بیلیمردی. یالنیز یاتاقدایفا ائدیگی وظیفه، تزه حیاتیندا، هر آخشام، باش رولدا چیخیش ائدیردی. یاواش یاواش ائوده گؤروله‌جک ایش‌لر ایله تانیش اولوردو. چوخ زامان کئچمه‌دن بویلو اولماغینی بیلدی. بویلولوق چاغی، اونا آغیر شرایط یاراتدی. دوغولاری دیشیلیردی. چوخ یئره گنده بیلمه‌ییردی. گزمکدن بئله قالمیشدی. ائوده هر نه‌یین اییی دیشیلیب، آرینین قوخوسو بئله اوره‌یی‌نی بولاندیریردی. آری سحرلر او یوخودا اولاندا ایشه گئدیب آخشاملار قاییدیردی. تهراین هاواسی اونو اینجیتمه‌گه باشلامیشدی. اردبیلین هاواسینی، خاطرلایاندا کؤکسونو اؤتوروردو. نهایت دوغدو، بیر قیزی اولدو. قیزینا دویدوغو محبت سانکی بیر آلاهی جینسی واریدی. قیزی سئوگیلیسی اولموشدو. هردن اوتوروب او بالاجا قیزا باخاندا، گلجه‌کده بئله بیر دادسیز دوزسوز حیاتا ایلیشمه‌گیندن قورخوردو. ائودن، چوخ چیخمیردی. چوخ واختینی ائله ائوده کئچیریردی. گئتدیکجه یاتاقدایفا ائدیگی وظیفه‌نین سایسی آزالیب آریندن بیر سویوق آسیتی حس ائتدی.

بو سویوق آسیتی اونو اوشودوردو. سونرا اوشنمه‌یه باشلادی. ائله بیلیردی یوردو بئلی اولمایان یئردن بیر آل اوزانیب اونو آریندن اوزاقلاشدیریر. بیر گون خیوانا چیخیب، قیزینی دا آپاردی. بیر گنج قیز اوغلانی، قول قولاً وئره‌رک، گزمکده گؤردو. اونلارین قووشان آل‌لرینه باخیب، سونرا اؤز آینه باخدی.

ألېنېن سوپوق اولدوغونا گۆره، ألېنې اوزونه چككمكدن قورخدو. قېزېنې باغرىنا باسېب اونون اېستى سېنه اېسىندى. ائوه قايدان دان بېر آز سونرا قاپى آچىلىب آرى بېر سوپوق اسېنتى ايله ائوه كئچدى. آرى اونا ياخىنلاشدىقجا اوشودو. آرى اونون گۆزلرېنه باخاندا دېسكىندى. اوگئجه خانېم، ارى ايله بېر يورغان آلتېندا ياتماقدان چكىندى.

اوگئجه دن سونرا هر گئجه بو ايش باش وئرىب، گئتدىكچه ده بو ايش قاتېشىب، گرگىنلشدى. آرى، بو ايش لرېن نېيه سېنى سوروشماغا باشلاياندا اودا ماھنا گزېب اورتالېغى قارىشدىرېردى. بئله بېر گونلرده قېزى بۇيويوردو، او گئجه يه قدر.

او گئجه آر ائوه گلندن سونرا، خانېم سوپوق اسېنتى يوخ بېر اېستى گرمىجده، آلاھى بېر گۆوده نېن اېستى سېنى حېس ائتدى. آرېنېن گۆزلرېنه باخاندا پارلايان اېشېق گۆردو، بېر اولدوز كېمېن. آنلادى.....

گنجه، بیر توی مجلیسنه گتمیشدی. مجلیسدن چیخارکن قاپیداکی قالابالیغی گۆردو. هر کس اؤز قوهومونو گۆزله بیردی. اودا اؤز آناسینی گۆزله یهرک بیردن آسکی دوستلاردان بیرسینی گۆردو. سلاملاشدیلار. آسکی دوستونون خانیمی دا اونونلا سلاملاشدی. مجلیسدن چیخان، بزه ن، دوزه ن قیزلاری گۆردو. ائوه قاییداندان سونرا، اوتاغیندا اوتورب یئنه ده خاطرهلرینی جانلاندریدی. ائولرینده قوناقلیق اولان، او بیر گنجه یادینا دوشدو. قوناقلیقین سونوندا، قوناقلاری بیر بیر یولا سالاندا، آروادی ائوین چیخیشینداکی پیللهکاندا اوتوروب آلینی پیللهکانا سؤیکه ییب، باشینی دا آل-لرینین اوستونه قویموشدو. گئدن قوناقلار دا بو منظره نی گۆروردولر.

اوندان سونرا ماهنالار باشلامیشدی. هر گون بیر ماهنایا گۆره، داعوا دالاشلا کئچن گونلری خاطرلادی. بو داعوا دالاشلار، چاخناشمالار، دیدیشمه لر، گوندن گونه چوخالیب اونو سینسیتیمیشدی. هر نه دن بزمیشدی. داها آرتیق چوخ ائوده قالماق ایسته میردی. روحونو سیخان بو ماهنالار اوندا شیکایت دولو بیر احوالات یاراتمیشدی. اونو بوش بوش ماهنالار ایلا اینجیدن خانیم گنجه لر اونا یاخین گلیردی.

بو داعوا دالاش کیشی نین ایشینده ده پوزقونلوقلار، چتین لیکلر یارادیب اونو دولابا سالمیشدی. قاباقجا هر ایشده یاخشی توتوم توتان باش مهنديس، ایندیسه دوغرو دوزگون قرارلار وئره بیلمه ییب، بو اوزدن قاباغا گلن چتینلیکلرین قاباغیندا جینله نیب، نهایتده ایش سورتوشمه لرینه سبب اولوردو. بیر گنجه نی خاطرلادی. آسکی خانیمی یاتاقتا اونو اوپدو.

كيشى، دوداغىنىن اوستونده خانىمىن دوداغى يوخ بلكه بير پارچا سويوق
لئشى حيس ائدى. آغىزىنىن بئله دادى ديشىلدى! زهرلەنن كىمى اولدو.
ايرگەنىب، اورەيى بولاندى. خانىمى بير آن دوداغىن آيىرىب باشىنى
قالخىزىب اونون گۆزلىرىنىن ايچىنە باخدى. بيرآز گۆز گۆزه قالاندا سونرا،
خانىمى، اۆز ياتاغىنى آيىرىب، يالنىز ياتاغا گىردى.

كيشى خاطرەلەرنى آرد آردا دوزمەگە باشلادى. آيرى ياتاق، پىلەكان شوو،
ائلهجه اونا قاش قاباق تۇكركن آلاھى لارىنا محبتلە، گولر اوزىلە ياناشماق.
آلاھىسى وار دئمەگە، جسارت ائده بىلمىردى.

بئله شكلىنسه ده اونا اينانماق ايستەمىردى. خاطرەلەر، دوشونمكلر، كيشىنى
يوردو، يوخويا دالدى. تلفونون زنگى اونو يوخودان دىسكىندىردى. قالخىب
موبايلىنى آلە آلب نمرەيه باخدى.

تائىش اولمايان بير نمرەيه جاواب وئرمك ايستەمەدى. هوسلرى گئرى
دۇندو. شانسىنى سينا دئدى. تلفونو آچاندا بير نازىك قىز سسى گلدى. سلام
وئردى.

كيشى: سلام.

قىز: نئجهسىز؟

كيشى: ساغ اولون سىز كىمى توتوبسوز؟

قىز: سنى.

كيشى داياندى. بو سۇزون هارالارا گئدىب چاتماسىنى بير ئانىەنىن ايچىندە
بئله لاپ گۆزلىلە گۇردو.

دئدى:

- نەدن منى ايستىرسىز؟

- من سىزىن اولماق ايستىرم.

- منى هاردان تائىبىرسىز؟.....

باجی سینین اوشاق لاری اویناییردیلار. ائوده چوخلو های کوی واریدی. هر کس بیر بیرله دانیشیردی. آما تکجه دانیشیب قولاق آسمايان ائله بوشانمیش خانیم ایدی. کئچمیش گنجه لری خاطیرلایردی. آری نین گۆزلرینده گۆردوگو پاریلدايان اولدوزو سونرا پارکدا آری ایله قول قولاً گلن خانیمی خاطیرلادی! ایل لر بویو او کیشی دن اسپرگه دیگی محبتی یادینا سالیب، اۆز ایچینده دئدی:

- نئجه او کیشینی قیناماق اولار؟ محبت ائله مکده مهارتلی خانیمی قیناماق اولار؟ من بو مهارت لری هاردان اۆیرنمه لی ایدیم. آنام دان؟ خالام دان؟ کیمدن... آخی ائله قیزلار بولاغیندان سو ایچندن منی قورو یوب، قورونماغی اۆیرتمیشدیلر. منه سۆیله ییردیلر، خیواندان ائوه گلنده دوداغین قاچماسین، اوجا سسله دانیشما، یوخسا اوغلان لار دالووا دوشوب، سنه ساتاشارلار. هله توتاق بئله بیر مهارته ده مالیک اولسایدیم، سئومه دیگیم بیر آره، ..... بیر آن دؤنوب آتاسینین اوزونه باخدی. او قیزی نین دول قالماماغینا گۆره اۆزونو یئیردی. بونو یاخشی حیس ائده بیلیردی.

دؤنوب باجی سینین اوزونه باخدی.

- باجیم لامنیم آرامدا نه فرق واردی، ائله اودا بئله بیر یامان گون لر یاشاییب، آما دینمه ییب. تکجه هر گون، گۆرولمه لی ایش لری تزه دن گۆروب. دوردو اینانین قاباغیندا، بیر داها اۆزونه باخدی. اۆزونو گۆزل گۆروردو. بلکه نئجه قات آسکی آری نین یئنی خانیمیندان گۆزل گۆردو. آما بو گۆزلیک اونا هئچ کۆمک ائده بیلمه میشدی، بونو یاخشی بیلیردی.

- ايچى بوش بىر گۆزلىگىن نە فايداسى وار:دئدى

ائله او آن باجيسى دئدى:

- وآللاه ايندى بو ديقه، سنى ايستەين او قدر آدام واركى گل گۆره سن.
ايندى گۆر كيم لر سنىن ائلچىليگينه گله جك. خانيم تئز دۇنوب باجيسينا
باخيپ دئدى:

- يانى بىر دە قباقكى كيمي ياهاليم؟ يوخ، بىر دە منيم ائله بىر گون لره
دۇزوموم يوخدور. من اۇز تاي توشومى گزيرم. منى باشا دوشن، منى
آنلايان، بىر دە كى منى سئون بىرين.

باجيسى دئدى:

- وآللاه ائله بو ديقه سنىن درديندن اۇلن آدام چوخذى.

باجيسينا دئدى:

- بس من نه؟ من دە بىرىنى سئوملى يم يا يوخ؟ بو گرک ايكى باشلى اولاي يا
يوخ؟ منە تئز آر تاپماق لازم دۇيور، ايستيرم دوزگون بىرين سئچم.
دول خانيم، ائله بيل بىر قورباغا گۇلونه داش آتيب، هامىنى سوسدوردو.
هامى دۇنوب قورخو دولو بىر باخيشلا اونا باخماغا باشلا ديلار.

آناسى دئدى:

- نه دئمك ايستيرسن، يانى اۇزون آراليغا دوشوب اۇزونه آر آختاراجاقسان؟
گۆره جكسن كيمدن خوشون گله بيلير؟ بو اولماسا او بىرىسى. اودا اولماسا
ائله... سن ياشدا بىر دول خانيم، نئجه بونو فيكىرلەشه بيلر. بيزيم آبريمىزى
آياق لارينين آلتينا آتيب پالاز ائله يە جكسن، بيلميرسن هاردا ياشايرسان،
قونشولارين كيمدى، قوهوم لارين كيمدى؟ هر يولدان كئچنه گل بىر دولاناق
دئيه جكسن. بلكه بىرىسى تكجه سنى اويناديب سونرا بوشلاماق ايستەدى.

اونو ئئبلە يە جكسن؟

خانيم آجيق دولو بىر باخيشلا دۇنوب آناسينا دئدى:

- ائله سىزىن آبريزا گۆره من بو گونه قالميشام. او ياشدا منى آره وئرمە گىز
منى بو حاللا سالدى. ايندى ايستيرم اۇز بيلديگىمى ائله يم. ايستە ميرم بوندان
آرتيق يازيق اولام.

آناسى آياغا دوروب اونون گۆزلىرينه باخيپ دئدى:

- سنى يازىق ائله بن آدام يوخدى. او قدر سنه دئديم آرېنله ياخشى كئچين،
اونا محبت ائله، ائله ووردون قولاق آردينا. آخىرى بئله اولدى. بىر ده كى
من نن ياشايانا كىمين منىم سۆزومه باخاجاقسان.
خانىم دئدى:

- آلاها شوكور، يىغديغيم پول لاردان گليريم واركى آيرى ياشايام. اوندا منه
هئچ نه دئيه بيلمىسن.

آناسى گولوب دئدى:

- عاغىل اى وا، كامال اى وا، آخى آى عاغىلسيز بىر تك خانىما اؤزو ده
دول خانىما كىم ائو وئرر؟ كىم راحت بوراخار؟ سن دلى اولموسان. هله
توتاق گنتدين تك قالددين. دايى لارين نئيلر هئچ بيليرسن. اوت يولدورارلار
سنه.

آناسى نين سۆزلرى قورتاران دئيلدى. ائله شيديرغى ياغىشى كىمى
ياغىردى. خانىم آياق اوسته دورا بيلمه ييب يئرە اوتوردو.

- نه قدر منىم قئديمه قالان انسان وار ايميش. البته من يوخ اؤز آبير
ناموس لارىنا...

۱۶ کیشی

دول کیشی هر گون ائوین پیلله کانینی چیخاندا، دئیینردی:
- ده دووه لعنت، سنی گوروم یوخ اولاسان، آی بئنامیس...
بیر گون آناسی اونون سؤیوش لرینی ائشیدیب تعجب دولو بیر باخیشلا اونا
باخیب دئدی:
- آی بالا نه دن بو پیلله کانی چیخاندا، سؤیوش وئره وئره چیخیرسان؟
اولمایا او پیلله کان سنی اینجیدیر؟
دول کیشی دئدی:
- هه اینجیدیر. بیلیرسن آخی بو پیلله آدامین عاغلینا گلمه یین دردلری
گتیرر.
آناسی دئدی:
- هه بیلیرم اوغلوم ائله بیر دیز آغری دی. دیزی کاردان دوشن آدم بیر ده
آیاغا دورا بیلمز.
دول کیشی بو سؤزدن دیسکیندی. اوتاغینا گنډیب قاپینی اورتوب باشین
آتیب یاتماق ایسته دی. اما نئچه واخت قاباقکی ائلچیلیگه گنتمک لری یادینا
دوشدو. آناسی او قیزی ائله تعریف له ییب، دئیردی:
- آی بئله دی گل گورسن، آی ائله دی گل گورسن، تحصیلاتلی، اوزو ده کی
چوخ وارلی دیلار.
اوغلانی گئیندیریب کئچیندیریب، سورویه سورویه قیزین ائوینه آپاردی.
قیز بیر آزدان گلدی. کت شالوار گنیمیشدی.

او قدر رسمی بیر گئییم ایدی کی، یئنه ده اوغلان او قیزین نئجه بیر انداما مالیک اولدوغونو بیلمه دی. آنالار سۆز لرینی قیزیشدیرمیشدی لار. نهایت اوغلان دیله گلیپ قیز ایله باش باشا گۆروشوب دانیشماق ایسته دی. قیزین آناسی اونلاری قاپیسی آچیق قالان آسکی سایاغی آراکسمه یه آپاردی. اوغلان دئدی:

- آخی بو قاپی آچیق قالاسا، بو گۆروشه باش باشا گۆروش دئمک اولار؟ دوروب آراکسمه نین قاپیسینی باغلادی. قیز اونا حیرتله باخیردی. دانیشماغا باشلادی لار. او یاندان بو یاندان دانیشیب، نه دن اؤترو بوشان دیق لارینی دا دئییردی لر. کیشی بیر دن بیر سۆز وئردی:

- منیم بیر سۆزوم وار، منه ائله گلیرکی بیز قاباقکی کیمی یاها لیریق. ایسته مه سک بیر ده یاها لاق، آرتیق راق گۆروشوب دانیشمالی ییق. آنجاق ائوده یوخ، ائودن اوزاق. آخی بیلیرسیز دانیشماق چوخ راحتدی. دانیشاندا هر نه یاخشی گۆرونور، هامی یاخشی آدام اولور. بیر ده کی بوتون مسئله لر حل اولور. اما حیف کی، دوغورچی حیاتدا ائله دؤیور. مندن سوروشساز، بیر آز گزیب دولانساق، شام یئمه گه رستورانا گنتسک، بعضی سۆز لری سوروشماغا احتیاج اولماز. مثلا رستوراندا قارسونان نئجه دانیشماق، اجتماعی یئرده نئجه دولانماق، نئجه ماشین سورمک. بو آدام گۆره سن ترافیک قانون لارینی ساییر؟ سایما ییر؟ دئمک احتمال لارین چوخالما سی هر ایکی طرفین دیلده گیزلی اولان خصیت لرینی اوزه چیخاردا بیلر. بیر سوره بئله بیر دولانیشیق اولسا، آرخیینام بو ائوده اوتوروب ایکی اوچ ساعات دانیشماقدان آرتیق، بیر بیریمیزی تانی یا بیلر ییک.

قیز چاشیب اوغلانا باخیردی. اوغلان دوروشوغو باشا دوشوب، قیزدان سوروشدو:

فیکر ائله بیرم بو اولان ایش دؤیور. یوخ؟

قیز دئدی:

- وآلاه ائله بیل سیز بورانی لوس آنجلس نن تای دیشیک سالیب سیز. سیزین اؤز قوهوم لاریزدا، بیر دول خانیم بئله بیر ایش گۆرسه اونا گۆره نه جوره فیکیر ائله یرسیز.

اوغلان بیر آز دوروب، دئدی:

- دوغرو سۆزه، سۆز یوخدی کی.

اودقونوب دئدی:

- من لیک اولسا بو ایشه بیر یول وار.

قیز قاش لارینی دوگونله ییب دئدی:

- او یول نه دی؟

اوغلان سسی آسه آسه دئدی:

- بیز ائله یه بیلهریک محرمیت صیغه سی اوخوتدوراق، بئله لیکن جماعتین قاباغیندا آلنیمیز آچیق اولسون.

اوغلان سؤزونو دئییب قورتاران کیمی کؤکسونو اوتوروب بیر راحت نفس چکدی. حیس ائله دی آری نین یوواسینا چؤپ اوزادیب لار. قیز یئرینده بئله اوتورا بیلمه ییب لاپ بئله شیغیدی، دئدی:

- ائله قالمیشدی بیرینه صیغه اولام هه. ائله اوندا گئدین سیزه صیغه اولان بیرین آختارین. منیم بو سؤزدن او قدر زهلم گئدیرکی، اولهرم اما بو سرکینی قبول ائله مهرم. هله دی گؤروم صاباحیسی گون بیردن بو ایش توتمادی، ایشدی دای توتمادی توتمادی، اوندا نه اولاجاق؟ سنه نه اولاجاق سن کیشی سن، اما من نه، من خانیمام، دالیمجاق نهلر دانیشیلاجاق بیلیرسن؟ هئی، صیغه اوخوتدوراق دای نمهنه؟ هله منه باخ اوتورموشام آرسیز آرسیز قولاق آسیرام.

کیشی شیکایت نامه یه قولاق وئرمکدن یورولدو. دؤنوب خانیمین سؤزونو کسه رک دئدی:

- اوندا آلهی بیر یول دئییم.

قیز ائله دانیشماغا داوام ائدیردی. دئدی دئدی نهایتده دانیشماییب اوغلانین اوزونه باخدی. اوغلان دئدی:

- یاخشیی بیر یولدا وار. سیزین حتما تهراندا قوهوموز وار.

قیز وار دئدی. اوغلان سؤزونو بئله داوام ائتدی:

- بیزیم ده قوهوموموز وار. بیز بو ایشی بئله گؤره بیلهریککی، تهراندا گئدیب بیر سوره قوناق اولاراق، چوخ راحت گؤروشوب گزیب دولانا بیلهریک، کیمسه ده گؤروب سورا باشیمیزا سترکی ائله مز.

قیز اوغلانا دقتله باخیب بیر آز سوسلدو. فیکیرله شیریدی. دوشونه دوشونه بئله باشدان آیاغا اوغلانا باخیردی. سونرا بئله دئدی:

- من تهرانا گلسم بادیقاردیمی دا گتیره جه یم.

دول كىشى بو سۆزو ائشيتمه گينه اينانمىردى.

سوروشوب، دئدى:

- دوز ائشيتدېم؟ بادىقارد دئدىز؟

قىز دئدى:

- ھە بادىقاردېم قارداشىم دى.

دول كىشى بو سۆزو ائشيدن كىمى آياغا قالخېب گئتمك ايسته دىگىنى

سؤيله دى. آناسىنى دا گۆتوروب تئز ائودن آيرىلدى...

بو خاطر ھە فېكىرلىشىدىكجە ھەم قانى قاراليردى ھەم دە گولوردو. بىر آلاھى

ائىلچىلىگى خاطرلادى.

ياخشى بىليردى، ائىلچىلىگە گئندە دب بئلە دىركى كىشى لىر ائودن چىخېب

گئدرلىر. اما او گون بوتون كىشى لىر ائودە قالمىشدىلار. اوغلان دئدى:

- آى آنا ائلە بىل بونلار دانىشىب قورتارىب ايشى قورتاراجاقلار. آمما من

قىزنان تىك باشىنا گۆروشوب، دانىشماق ايستىرم. آناسى، اوغلانين بو

سۆزونو دئيندە، ھامى بىر بىرىننن اوزونە باخدى. قىزىن آناسى سۆزو

وئردى بۇيوك اوغلانا، بۇيوك اوغلان سۆزو وئردى بۇيوك باجى، يە، نھائىتدە

دول كىشى نىن آناسى دئدى:

- بالا دورون گئدىن اوبىرىسى اوتاقتا گۆروشون.

اونلاردا دوروب بىر اوتاغا كئچدىلر. اوغلان قاپىنى اؤرتدو. ايلك دئدى:

- مانتونى چىخاردىن. ايستىرم سىزى بلوز، شلوارلا گۆرە م.

قىزىن گۆزلىرى كلە يە چىخېب، دئدى:

- بئلە بىر سۆزى قبول ائلە يە بىلمەرم آخى.

اوغلان بو يوخلا ماغىن نە قدر مھەم اولدوغونو سؤيله دى. آما قىز پنجرەدن

حَيْطە باخاركن دئدى:

- ائلە بىل قارداشىم حَيْطدن بىزە باخىر.

اوغلان دىسكىندى. ائلە او آندا قىزىن بۇيوك باجىسى گلىب اوتاغىن

قاپىسىنى آچىب قاپى نىن آچىق قالماسىنى ايستە دى. اوغلان لاپ آوارا

قالدى. دوروب قاپىنى باغلادى. يئنە دە ھەر نەدن قاباق قىزدان، مانتووسونون

آچماغىنى ايستە دى.

قىز حَیْطَه باخا باخا يالنىز ماتتووونون آته گىندن ياپىشىب بىر آز يوخارى چككندە يئنه قاپى آچىلدى. قىزىن بۇيوك باجىسى اوتاغىن ايچىنه باخىب دئدى:

- آنام دئيبىر داي بسدى گۇروشو قورتارين.

اوغلان يئرئىندن دوروب آناسىنى سسلەيبب ائودن چىخدىلار.

بئىنىندە سورغولار قابناشىردى. آناسى نا دئدى:

- گۇرسن بو خالق خىرلاندىرماقدان كئف ائلهيبىر. آدام دا بئىبلە قىرمىزى اولايبلر! بودولانىشىغى نئجه گۇرسە دە بىلرلر آخى. بو گلىشىن معناسى بودور.....

كىشى اومىدسىز اولمايبب آختارىردى. بىر آلاهى ائلچىلىگى خاطرلادى. ائوه كئچىب اوتورانندان سونرا قىز گلدى. اونون دول بىر خانىم اولماغىنى سؤيله ميشدىلر. اوغلان سۇزلرىنى باشلامامىش قىز بىر سۇز دئدى:

- وآللاھ منە دئمىشىدىلكى بو سۇزو سىزە آچىب آغارتمايام، اما من بو سۇزو اۇرت باسدىر ائله يەبىلمەدەيم. چونكى سىز سورادان بىلسز اينجىبىر سىز. من هله بوشانامىشام، بئش ايلدى اىستىرم كىنىمى آلام، اونا گۇرە دە دۇزموشم. آنام بئله فىكر ائله بىردىكى، بىزىمكى اينىن سىزىنكى توتانا كىمىن، منىم دە دوگونوم آچىلار، هم كىنىمى آرام هم دە بوشانارام... اوغلان دوروب دوز قاپى يا سارى گئتىدى.

ئوه قايدانندان سونرا آناسى نا دئدى:

- داي بىلمىرم نە دئيم؟ آى آنا باشىنا دۇنوم بوخالقا نە گلىب! بئىبلە غىرتدن دانىشان خالق بوشانامىش قىزىنا ائلچى گتىرىر، هئچ، اىستىر اولانلارى دا گىزلەدە...

آناسى سوسوب هئچ نە دئمەدى.

اوغلان خاطرلادىقجا آلاهى ائلچىلىك لرى يادا سالىردى. آناسى دئيبىردى:

- ائله بولار، قالىن قافا دۇيورلر. سىزىن گۇروشمە گىزە لاپ تتر اجازە وئردىلر. ائله قىزىن دا وضعى سنىن كىمىدى؛ بوشانىبدى.

ائلچى لىك گونو گلدى. قىز اورتوك سوز و دار گئىمەله قاباغا چىخمىشىدى.

كىشى او خانىمىن بو گلىشىندىن چوخ سئوينب، اوز عالمىندە دئدى:

- بو گۇروش ياخشى اولاجاق اينشاللاھ. ايلك سۇزو قىز باشلادى:

- امكانات؟

اوغلان ديسكىندى. اثىتىدىگى سۇزون شوكوندان چىخاندان سونرا دئدى:

- لظفا او سوالىزى كامل شكلىندە، بىر جملە يە دۇندە رىب سورشونون.

قىز بىر آز پورسويوب سونرا دئدى:

- سىزىن نە امكاناتىز وار؟

اوغلان دئدى:

- ھە ايندى اولدو. عرض ائلە يىم ھىچ زاد!

بو سفر قىزا بىر شوک گلدى. دونوب اوغلانا دئدى:

- نىجە يانى ھىچ بىر زاد؟ سىز من ن شوخلوق ائلە يىرسىز؟ بورا شوخلوق

يئرى دى؟

اوغلان دئدى:

- منىم ھىچ شوخلوق قىدىم يوخدى. آنجاق باشا دوشدوم، سىزكى او قدر

بو امكانات سۇزون غلىظ دئدىز، او «امكانات» ھر بىر شئى اولاي بىلمز. او

اوجا شاسىلى دئدىگىمىز ماشىنلار، گىلاندا ويالار، اردبىلىن لاپ وارلى

محلەلرىندە دويىلكس ائو، او سۇز بئلە بىر معنالار وئره بىلر. مندە دە بونلارنى

ھىچ بىرىسى يوخدور. ائلە او آن او ائوى ترك ائتىدى ....

او گئجە اوز او تاغىندا اوتوروب تلويوزىونداكى فىلمە باخاركن، اوز

ايچىندەكى، فىلملرى سئير اندىردى... بىردن لاپ شىرىن خاطرەلرىنىن

بىرىسىنە يئتشىدى. لاپ شىرىن دانىشماقلار؛ معنا دولو سۇزلر، او خاطرە دە

جانلاندى. او شىرىن خاطرە بئلە باشلادى... دوستلارىنىن بىرىسى اونون

احوالاتىنى گۆرن كىمى، اونا بىر تحصيلات آلمىش، ياخشى بىر عائىلەنىن،

بوشانىمىش قىزىنى تانىتىردى. اوزو دە او قىزى چوخ تعريفلەدى.

آنجاق اوغلانا دئدى:

- من او قىزدان آرخاينام، آما بينمەگى اوزونە تاپشىرىرام.

دول كىشى چالاشماغا باشلادى. ايلك قىزىن ايش يئرىنىن تلفون نمرەسىنى

تاپدى. زنگ ائلە يىب بىر ايشى ماھنا ائدەرك قىزىن ايش يئرىنە گئتىدى.

قىزى ياخىندان گۆردو. قايداندان سونرا آناسىنا دئدى:

- قىز منىم نەدن گئتىدىگىمى باشا دوشمەسە دە ائلە بىل بىر بالاجا آواردى.

بىر گوندن سونرا قىزىن ايش يئرىنە زنگ ائلە يىب، قىدىنى اونا بىلدىردى.

قىز بىر ھفتەلىك زامان آلدى اوندان. گزىشمەلرى بللى ايدى. بىر ھفتەدن

سونرا اۋزو اوغلانا زنگ ائله ييب جنئ تلفونون نمره سىنى وئردى. ايلك گنجه دانيشماغا باشلا ديلار. اوغلان آناسىنا دئدى:

- آنا بو عاغىللى، دوشونجه جكلى قىزنان دانيشماقدان لذت آپايرام. بو گون-كى قىزدى، مدرن دوشونجه لرى وار بو قىزىن، حىرتده قالمىشام. لاپ گۈزلى ده، فىكىر لرىمىزىن بىر اولماسىدى.

اوغلان چوخ بىئندن سونرا، آناسى لائىلچى لىك سۇزونو آچدى. قىزىن تعريفى بئله آغزىنا سىغمايىردى.

- آنا اونون ادبى، آغزىلغى، اۋزو ده گۈزل سسى، منى واله ائله ييب. آنجاق گننه ده بىلمىرم اونون اندامى نه جوره دى، بودا منى اوشندىرير. يامان نىگرانام. اودا آلاهى قىزلار كىمى، انشىكده گۇروشمكدن قاچدى، اندامىن منه گۇرستمكدن چكىندى.

آناسى دئدى:

- گئت اونو گود. بلكه آيىلنده، دوزه ئنده بىر شئى لر آواراسان.

نىگران اوغلان بىر ايكى دۇنه گىزلى اولاراق ساعات لارجا اونون يولونو گۈزله ييب اۇرتوكله ده اولسون بئله اونو گۇرمك ايسته ميشدى. اوزاقدان اونو اۇرتوكله گۇرندە، چوخ معلومات اله گتيره بىلمه سه ده، چوخ نىگران دىئىلدى. بىر دۇنه چوخ آچىق آشكار بىرداها سۇزونو اونا دئدى، اونون اندامىن نئجه اولدوغونون، اونونچون مهم اولماغىنى سۇيله دى. چوخ چالاشدى اما قىز كۇت وئرمه دى. اوغلاندا ئىله سىن ئىله مەسەن، آوارا قالدى، آخى قىصدى آرخاينىلىقلا، ائلچىلىگه گئتمك ايدى. قاباقچادان اونون اندامىنى گۇرمه سه ده، نهايت جسارتىنى توپلايىب، ائلچىلىگه گئتمك ايسته دى.

***

ائىلچىلىگه گئندە مین لرجه اوميد، مین لرجه آرزو بسله ميشدى. قىز ائوى، اونلارى بۇيوك حۇرمتهلله ائوه كئچىردىب يوخارى باشدا آيلىشدىرديلر. اوغلانين اورهى دۇيونوردو. بختىنى گۈزله يىردى. هر بىر اولاجاغىن گۈزل اولماغىنا ايناناراق قىزىن يولونو گۈزله يىردى.

هامى اوغلانين هيجان ياشادىغىنى آنلامىشدى. هر باخىمدان بىندىگى قىزىن قاپىدان كىچىب، بىر بخت اولدوزو كىمى پارلاماسىنى، دۇزوم سوزلوكله گۇزله يىردى. گۇزلىرى قاپى دا ايدى.

قىزىن گله جه گى، اورتالىغا چىخاجاغى او قاپى دا. تىز تىز كۇكسونو اۇتوروردو. عۇمور بويو گۇزله دىگى، بو آنا قدر اله گىيره بىلمه دىگى بخته ورلىگى گۇزله يىردى. هر نه بىن گۇزل اولماغىنا اينانيردى. او گىئجه نىن گلجك سحرىندن، گونشىن داها حرارتلى نور ساجماسىنا، آيىن داها پارلاق گۇرونمه سىنه، اۇزونو لاپ بخته ور گونلرىنده حىس ائىدىگىنه، اينانيردى. گۇزله يىردى. قىزىن او گۇزل سسىنى خاطرلا يىردى. دوغرو سۇزلىرىنى، منطق دولو دوشونجه لىرىنى، ملىكلر بئله قىسقانچلىغىنى ائله ين او گۇزل سسىنى گۇزله يىردى. هر مسئله نىن قورتارماسىنا دوشونوردو، يئددى دمىر چارىغىن، يئددى دمىر چلىگىن داها آرتىق بو ائوده قورتارماسىنا، اينانيردى. ائله بىر آنلايشلى قىزى نئجه سئومه مك اولاردى. هر گىئجه او گۇزل سسى دىنله مك ايسته يىردى. حياتىن او يونلو فىرىلداقلى يوللارىندا، او قىزىن عشقىندن كۇمك آلماق ايسته يىردى.

اوندان سورولان سورغولارا قىسا جاواب وئرىب بوتون فىكرىنى قىزىن ايچهرى كىچن واختا وئرىردى. اوره بىنىن دۇيونمه سى لاپ آرتمىشدى. اۇز قولاقلارىندا سسىنى ائشىدىردى. سئوگى سىز گونلرىنىن سونو گلىب دىر دىه سن دوشونوردو. نهايت قاپى آچىلدى، سئودىگى او ملىك قاپىدان ايچهرى كىچدى. ائله ايلك اولاراق اونا سارى آدىملا ماغا باشلادى.

***

گولر اوزيله گلن او قىز، آلىنده كى چاى ايستكانلارىنى داشىيان سىنى ايله، او گۇزل ساچلارايلا ملىكلره بنزه يىردى. آمما... آمما... اندامى، وجودو، اوغلانين هئچ عاغلىندان كىچمز ايدى، سئومه دىگى بىر منظره سى واريدى. بو قدر ياراشىقلى بىر اوزه مالك اولان قىزىن، اندامى آلهى بىر شكلىده ايدى، اوغلانين اصلا خوشلامادىغى بىر اندام ايدى.

اوغلان بىر آن دونيانى، يىخىلماق حاليندە گۆردۈ. بىر آز دا بىلە، احتمال وئرمەدىگى بىر حالا دوشىدۇ. كىشىكە اونون اورتوك سوز حالىنى قاپاقچادان گۆرۈردۈ.

ايندى نە ئىدەجكىدى. ھىچ بو مەربان، آنالقى، اغىللى قىزى اينجىتمىك ايستەمىردى. اما داھا آرتىق ايش ايشدن كىچىمىشىدى. نە ئىدە بىلدى. اونا يالان يولان بىر حيات يارادا بىلمىزدى. قىزىن گۆزلىرىندەكى شوقو گۆرەرك؛ اۆزۈنە دە آچىقلاندى. اونلارى گۆرۈشمىك اوتاغىنا يولا سالدىلار. مەن لىرجه دىمەگە ھازىرلا دىغى سۆزلر بىر آندا اوغلانين باشىندان اوچوب گىتىدى. بوتون ھوسلرى، سۆندۈ. فىكىرلەشپىردى، ايندى قىزا نە دىسىن؟ سىنن نور نومودندان خوشوم گىلمە دى دىسىن؟ نىجە آچىق آشكار دانىشىسىن؟ قىز او نازلى آداسىلا، ملاحىلى سسىلە دانىشماغا باشلادى. اوغلانين گۆزلىرىنە باخدىقچا اونون دىيشىلمەسىنى ھىس ائتىدى. بىر سوپوق آسىتى ھىس ائتىدى. اوغلانان سورشىدۇ:

– سىز ياخشى سىز؟ ئىلە بىلكى، بىر آز ناراحات سىز؟
اوغلان آللىرىنى اۆكەلە بىردى. نە قدر آختارىدىسا، دىمەگە بىر سۆز تاپا بىلمىردى. بىر آن رۇيا عالمىنە گىتىدى. او رۇيا عالمىندە اىلكچە قىزىن، اونون ايستەدىگى كىمى بىر انداما صاحب اولماسىنى گۆردۈ. نە قدر سۆيىندىرىنچى بىر حال اولموشىدۇ.

اما بىر داھا قىزا باخدىقچا بو رۇيا اوچوب گىتىدى، دالدى. قىزا گرچكى سۆيلەمەگە باشلامىشىدى. اونون اندامىنن اۆز سلىقەسىلە توتما دىغىنى سۆيلەدى. قىز بو سۆزو ائشىدركن ئىلە بىل ائوى يىخىلدى، اۆزۈنۈ ساخلايا بىلمەيب اغلاماغا باشلادى.

اوغلان اونون اغلاماغىنى گۆرۈپ او قدر مەربان قىزى بىلە بىر ھالەتە سالماغىنا گۆرە، دىرىن بىر غم درياسىنا دوشىدۇ.

بوغازىنى خىن توتىدۇ. گۆز ياشلارى آخماغا باشلادى. اونلارن اغلاماق سسىنى ائشىدن عائىلە اوتاغا گىلدىلر. اونلارن بو ھالەتن گۆرۈپ مات قالدىلار...

اوغلان يئر آچىلسىن يئر گىرىم دىئە باشىنى آشاغىيا سالدى. قىزىن سسى اونو رۇيادان دىسكىندىردى:

– نە وار سىزە نە اولوب؟

اوغلان ھىچ بىر سۆز سۆيلىمە يە بىلمەدى. تىكجە قىزا باخىب سونرا باشىنى يىرە سالدى. قىز اوغلانى بىلە بىر گرگىن حالدا گۆروب اونون عذاب چىكمەگىنى آنالدى.

اوغلانى قاباقلايىب دئدى:

- ائلە بىل سىزىن بو گىجە ھىچ خوش حالىز يوخدى. بلكە اينجىمىسىز. بلكە ايشىزده بىر چىتىلىك قاباغا گلىب. اولسون اوزوزو اينجىتمەيىن. آلاھى بىر واختدا دانىشارىق. ائلە بىل اوغلانى بىر بۇيوك عذابدان قورتاردىلار. ائلە بىل بىر اوچورومدان آسلاناركن، قىز آلنى اوزادىب اونو او اوزو ياراتدىغى اوچورومدان قورتاردى. تنز آباغا قالخىب ھىچ بىر سۆز دئمەدى.

تىكجە گىتمك اىستەدىگىنى سۆيلىمەدى. اونون حالىنى آنالايان قىز داھا اوغلانىن ناموساگىر اولماغىنى اىستەمەدى، ايچەرىدن داغىلاركن گولوش-لر ينى دوداغىندان اسىرگەمەدى.

اما اوغلان اونون گۆزلرىندە ھر نەايى گۆردو. انسانى لاپ چىتىن وضعىتە سالان، سورغولارىن آلونو حىس ائتدى. قىزىن ايچىندە بىر طوفان قوپوب، آغىر خسارت لرى ياراتماغىنى دويدو. اما ھىچ بىر ايش گۆرە بىلمەدى. آناسىلە بىرلىكدە، ائودن چىخىب يولا دوشدولر. قىزىن عائىلەسى تعجبە بو گىدىش-لرە باخدىلار.

ھىچ حۆرمەت لرىندن واز كىچمەيىن عائىلە حىرت ايچىندە قالدىلار. اوغلان آناسىنى ماشىنا مىندىرىب گىدركن بىر فاجەئىن باش وئرمەسىنە اينايىب، دوشونوردو... فاجەئىن كۆكونە فىكىرلە شىردى....

يىنە يانلىش.....

يىنە يانلىش....

***

بو حادىتەدن سونرا اوغلانىن اومىدى كسىلدى. اومىدىسىزلىك او گىجە بوتون وجودونو چولغالادى. داھا آرتىق سىنامادىغى بىر يول قالمامىشدى. آناسى اونون اوزونو تقصيركار بىلركن، او داھا آرتىق تقصيركار حاققىندا دوشونە بىلمىردى.

هر دن شانس سزليقدان گيلئيليك ائديردي. هردن جاماعتدان، هردن ده اوزوندن. حرارت لي اوميدلرله اوز حياتيني بير يولا قويوب سهمانلاشديرماغينا چالشيديغي گوندن بو گنجيه كيمين، بئله چاره سيز قالماميشدى. هر نه يي اونوتمالي ايدى.

داها آرتيق سون ائلچيلىگينده گوردوگو منظره ني، گورمك ايسته ميردى. بير داها كيمسه ني اينجيمك ايسته ميردى. بير داها آرخاسيندا، گوزو ياشلى بير قيزى بوراخماق ايسته ميردى.

او قيزدان بوش بير مئساز، تلفونونا يئتيشدى. جيبى ياندى. سونوندا دول كيشى، چاره سيز، اوميدسيز حالدا، سون قراريني وئردى.

داها آرتيق بير كيشى هوسينه ماليك اولماق ايسته مه بيردى. هوسلرينى ياشاتماق ايسته مه گى اوچون آختراب آريان كيشى، هر دونه داها آرتيق سينيپ، داها آرتيق كؤيرك اولموشدو. مسئله ني حل انده بيلمه ين كيشى، مسئله نين اوزونو پوزماق قرارينا گلدى. بو هوسلر يوخ اولسايدى، داها اونا عذاب وئره جك هئچ بير مسئله قالماباجاقدى. بو چتين قرارى وئرمك بير ايسته ديگى قيزى تاپماقدان داها راحت، داها اولمالي ايدى. تكجه خيال لازيم ايدى. اوزونو بير زينداندا ياشايان محكوم كيمي ساندى. اوزونو ايشين ايچينده، كيتابلار ايچينده بوغدو. داها آرتيق خياوانا چيخمادى. تكجه ائودن ايشه، ايشدن ائوه، گليب گئديردى. خانيملار پؤهره وئرن يئرلردن چكيندى. هوسيني آزالدان داوالارى آليب، استفاده ائله دى. هردن بير آناسيلا بيرليكه، سرعينه گئديپ، قهوه خانالاردا اوتوروب قيزلارا باخماغى تماما ييغيشديردى.

خانيم سيز بير حياتين بينوره داشلاريني قويوب اوزونو داها راحت، داها آزاد حيس ائله دى. اوز دؤره سينه اوجا بير دووار هوروب تكجه ايشه مشغول اولان بير انسان اولدو.

بوشانمیش خانیمین، عائیله سی اونو، قیس قوورا قویوب، تئز ائولنمه گه مجبور ائده بیلمه دی. اونون ائولنمه مه گی عائیله سینین طرفیندن چوخ آجیقلا رد اولماسی، اونوندا اؤز گؤزونو یوموب هر قاپی یا گلنه آرواد اولماسینا نتیجه لنمه دی. ائلچی لرین آیاغینی ائوه آچان قوهوم نه قدر ده خانیمی تلسدیریب، تئز بیریسینی سئچیب آره گئتمه گینی ایسته سه لر ده، آما او گئنه ده اؤز خیالینداکی کیشینی گؤزله بیردی.

عائیله سی ماهنا ائله مه سین دئیه، گلن کیشی لرله گؤروشوب، دانیشیب نهایتده بیر عاغیلا باتان سؤزو تاپیب قوهوما سؤیله به رک اونو رد ائدیردی. بونون اوچ اوشاغی وار؛ او ایکی دؤنه ائوله نیب.

او بیرسینین قیرخ یئددی باشی وار... هر دن ده گلن ائلچی دن خوشو گلمه ییب آنجاق ماهنا توتا بیله جک بیر پورچوم تاپا بیلمه سیدی، اونونلا ائله دانیشیردی کی، او آدام گئدیپ بیر داها قایتمیردی. آناسی نه قدر تلسسه ده آنجاق، گؤزونون قورخماسیندان اؤترو ائله قیزینین اؤز بئندیگی ائلچی نین گلمه گینی گؤزله بیردی.

بو زاماندا فایدالانان قیز درسینی اوخویوب یوخاری سیره له ره یئتیشیردی. عائیله سی نین دئدیگینه باخمایارق، خانیملیق هوس لری دیریلن خانیم دوغوردان دا بیر سئون اورک، بیر سئوگی، گرچک بیر یولداش آختاریردی. بونو نه کؤکده، هاردان تاپاجاغینی بیلمه سه ده، آنجاق بئله بیر انسانین بو دونیادا وار اولدوغونا اینانیب، اونو بیر گون گؤره جک، سؤیله بیردی.

***

آرد آرډا گلن ائلچي لږ ياواش ياواش سٿيركڊي. اوشاغي اولان ڊول كيشي لږ او خانيمين اوشاقلی اولان ڊول كيشي لږه يوخ ڊنڊيگيني اوزاقدان اوزاغا ائشيديد يوخ ائشيتمڪ سانديق لاري اوچون ڊاها ڊهتله مه گه گلمه بيرديلږ. ائله ائلچي لږين گليشي آزالديقجا قيزين آناسي ڊا ياري جان اولماغا باشلاڊي. قيزينين گله جه گي اونو هو يوخ ڊوروردو. قيزينين اوشاقلی كيشي لږه يوخ ڊنمه گي بير يانڊان، سوبای ائلچي لږ اونون بير قيز اوشاغي اولدوغونو بيليب، واز كئچمڪ لږي آلاهي يانڊان، اونو فيڪره سالڊي. هر گئجه بونا گوره قيزي ايللا ڊانئشيرڊي. هر ائلچي نين گليب گئتمه سينڊن سونرا نه ڊن اونو بيٺمه- ڊيگينڊن سوروشوردو. خانيم ائلچي نين اوشاغي اولدوغونا گوره اونو تاي توش بيلمه ڊيگيني سؤيله ينڊه؛ آناسي ڊئيرڊي:

- سنين ده بير اوشاغي وڙ، نيهه ماهنا ائله بيرسن؟

خانيمين قوهوم لاري بونا گوره ڊول خانيمي باشا سالماقدان اؤترو بير آرايا گليب ڊول خانيمي اورتايا قويدولار. ننه سي اونا بئله سؤيله ڊي:

- قيزيم سن بير آڙ اؤڙ قيدوهه قال. بير آڙ سال چيخ، اؤلچ بيچ. سن بير ڊولسان، بير اوشاغي ڊا وار. بللي ڊي، توتاق سوبای اوغلان لار ائلچيلگه گلدلير؛ هئچ بئله بير آدام ائلچي ليگه گلسه ده، سنين اوشاغي قبول ائله- يه جڪ؛ ائله مه يه جڪ، بللي ڊؤيور. سنين قيزين آتاسي نين ائوينڊه قالير اما سن اونو گورمه گه تهرانا گئديب گلمه لي سن. بلکه ده قبابق كي آرين، قيزينين گلمه سينه اجازه وئڙڊي. بونو قبول ائله يه جڪلږ؟ يوخسا قبول ائله مه- يه جڪلږ. بودا بير سؤڙڊي. بير ده كي سن نه گؤڙله بيرسن هر نه بير يئڙده اولماز آخي. گلن ائلچي نين بير اوشاغي اولسا بو اوشاقدان بؤيوڪ اولسا؛ اوندان سنه نه چٽينلگي وار، كؤرپه ساخالما ياجاقسان كي، نه ڊن بئله ائلچي- لږي باشونڊان آچيرسان؟ بلکه گئڊين بخته وڙ اولدون؟

قيز سؤيله ڊي:

- آخي من نئجه اؤڙومڊن ايبرمي يوخسا اوتوز ياش بؤيوڪ كيشي يه آره گئڊيم؟

او آن باجيسي ڊئڊي:

- بلکه اوندان جاواني گلمه ڊي اوندان نئيله يه جڪسن؟ عؤمرونون آخيرينا كيمين ڊول قالا جاقسان؟

قىز دئدى:

- دول قالماق بئله ائولليليكن ياخشى دى.

آناسى دئدى:

- من كى هميشه سنيين يانيندا قالماياجاغام. اولوم حقدى. مندن سورا
ئئيله يه جكسن؟

قىز دئدى:

- من درس اوخوموشام اوز كؤچومو سودان چيخاردا بيلرم.

آناسى دئدى:

- آخى منى حسابا قويمورسان، سيزين تمام يوكوز منيم چيىنيمده. نه زامانا
كىمى بو آغير يوكو داشى مالى يام. هله بونلار هئچ؛ سنيين بو غمين منى
آباغدان سالير. ايستيرسن ديغلايام اولم. بو سؤزلرى دئيىب آغلاماغا
باشلادى:

- قيزيم اوز بختينه تپيك آتما؛ جووانه زن سن؛ گؤزل سن نه دى تكلېك. آلايه
هئچ كيمه گورستمه سين. سيزين آتازين وفاتين دان سورا سيزلره گوره آره
گنتمه ييب سيزى بو ياشا باشا چاتديريميشام.
آما سنيين بيرجه بالانى آرين آيندن آليب.

قىز دئدى:

- ايستيرسيز بير ده ياهالام، سورا اوتورام آلمى ديزيمه وورام؟ من ايستيرم
بينديگيمه گندم.

ننه سى دانيشيغا كئچيب دئدى:

- وآلايه قورخورام بير او قدر سئچه سن آخيردا سئچمه يه دوشه سن.
دئديگين سئوگى سورا دا يارانا بيلر. من سنيين بابانى هئچ تانيميرديم. هئچ
اوزونو گورمه ميشيديم. اما ايندى باخاندا گورورم نه قدر اونو ايستيرديم.

قىز دئدى:

- بيردن سئوه بيلمه سم نه اولار؟

ننه دئدى:

- اوندا عؤمرونون آخيري نا كيمين تك قالا جاقسان. اما سنى كيم قوروياجاق.
ئوينين قايىسنى بيري سينديريپ ايچهرى كئچسه ئئيله يه جكسن؟
او آن قيزى بير قورخو حيسسى بورودو. بئله او صحته نى بئنينده ديريلتدى.
ئوين قاييسينا وورولان ضربه لر ائله بيل اونون قافاسينا ائندى. قورخدو.

ننه دئدى:

- هه ائله تک ياشاماغى راحت بيليرسن آدامين باشينا ائله اويونلار
آچارلاركى سوروشما.
بو سۆزلردن سونرا قيزين آل آياغى تيتره مه گه باشلادى.

***

خانيم قورخوب، آما فيكيرله شيردى:
- بو دونيادا منى سئوهن بيرى اولسا، منده اونو سئوسم، بير بيريميزه
چاتماساق اوندا بو حيات نه يه دَير؟

***

عائيله خانيملارى دول خانيمين سئوگيدن دانيشماغيني لاغا قويوشدولار.
بير بيرلرينه دئيردiler:
- دوز دئيبيلر، قورخو جنت دن گليب. ساغ اولسون ننه نى. ايشى قورتاردى.
ننه ايله قيزين آناسى دا بو گنديشدين فرحله نيردiler.
دول خانيم اوزو بيله بيله، ايستكلرى نين چريته گه سيني كيچيلتمه گه؛ هوس-
لرينى لاپ آشاغى اولچولره ائنديردى. او گئجه كى دول خانيم قورخولار
ايچينده يوخوسوز قالاراق؛ قوهوملارى راحت بير يوخونو باشلاديلار.
صاباحيسيندان؛ دول خانيمين سئچيم چريته گه سى؛ داها گئيشله نهرک، يئنى
ائلچى لريني گوزله مه گه باشلادى.

بوتون فيكرىنىن گوجونو؛ ايشينه، اوخوماغا توپلادى. يىنى ايش لره شيغىيىب بئله لاپ اۋز ايشىندە بايراق قالدخىزدى. گون لر كىچىركن كىشى نىن خىيالىندا دىقىقەلر؛ ئانىلەر كىچىردىلر. اوزون زامان ايلنمەمىش ايشلەين كىشى اۋزوندە بىر تەر يورقونلوق حىس ائلمەگە باشلادى. بو يورقونلوقونو چوخ ايشلەيىب؛ ارتىق چالاشماقنىدان اولماماسىنى بىلىردى. هردن خىيالىندا، اوزون بىر سفرە چىخىپ، آلاھى اۋلكەلرى گزىردى. لاپ گۈزل رۇيالارى! يوخوسونون دوروشوغو ھىچ خوش دئىلدى. او قدر ايشلەمەگە باخمايلاق يوخوسو آسكىلمىشىدى. ياواش ياواش كابوس دولو يوخولار گۇروردو. سفرلىرىنى يايىن سون گونلرىنە ساخلادى.

ھەن گونلر اغىر بىر ناخوشلوقغا ياخالاندى. ياتاغا دوشوب دوقتورلارنى وئردىگى دىنچىلمك؛ دستورونو يىرىنە يىتىردى.

گونلرچە ياتدى. بو ناخوشلوق اورەيىندە درىن بىر حسرت ياراتدى. عۇمرونون قىرخ ياشىنا يىتىشىمىشىدى. نىچە گون ياتاغدا ياتماق اونا درىن دان آوارماغا واخت وئرمىشىدى. اۋزونه دئدى:

- قىرخ ايل عۇمرومندىن كىچىب. داعوا، ياخالاشماق دان سونرا آلاھى بىر مەھ اولانى خاطرلامايىرام. باشارى سىز گونلرى؛ پاراسىز گونلرى؛ عشق سىز گونلرى، چىتىن چىتىن انلارى سووشدورماقدان آلاھى بىر منظرە گۇرمورم. اوتوروب هردن خارچى فىلملرە باخاندا؛ اونلارنى گىچ چاغلارنىندا نە قدر سئوئىچ دولو بىر حىيات ياشادىق لارنى گۇروردو. اۋزونه سۇز وئرىب دئدى:

- ياتاقدان دوران كيمي آلاهي بير حيات ياراداجاغام. آخى عؤمرومدن نه قدر قاليبىدى؟ نه قدر فيكىرلهشيرم، گؤرورم چوخو گنديب آزي قالير. اون بئش ايل اولسادا تاپيلميشدى. آما ائله چوخ اوزون زامان دؤيور. بو زامانا كيمين حياتدان نه تمسوك آنلاميشام؟!

آلاهي لارين محبت دولو عشق علاقه لريني خاطيرلايىردى؛ كؤكسونو اؤتوروردو. گؤروردو، دونيادا بير كيشى نين حياتيندا باش وئرن لاپ بؤيوك حادثه اولان عشقى، يئرلى ديبلى؛ اوره ييندن سؤكوب آتيب. گؤروردو قورخو اونون حياتيني كورلاييب.

- آى ائوى ييخيلسين بو قورخونون. بو قورخو حيسى منه نه وئريب. حياتيمي مورگه نه كيمي يئيب تيليفه دؤنده ريب، منى تامارزى قويوب؛ آى ائوى يانسين بو قورخونون. عؤمرومو اؤز آلمله، اودون ايچينه آتميشام. ياتاقدان آياغا قالخان كيمي آلاهي بير حياتى ياشاماغا باشلادى.

دول خانیم بونلارا فیکیرلە شیردی:

- قوهوملار، قوهوملار، قوهوملار، انسانا دوست دولار یوخسا دشمن؟ بیر کۆرپە بۆیویندن سونرا اونون خیال لارینا دشمن اولورلار. آتا آنا اوشاق-لارینین کۆرپە اولان چاغیندا بیر قیزدیرماسینا گۆرە، ساعاتلارجا اونون باشینین اوستونده قالیب، هر آن حالینی یوخلائییرلار؛ ایندی بو کۆرپەنین بۆیویوب بویا باشا چاتدیغی زامان؛ روح ناخوشلوغونی؛ دئپرس اولماغینی، هئچ سایماییب اونون داها دا ناخوشلانماسی نین آرتماسینا گۆرە، ایشلر گۆرورلر.

قاباقجا، گلن ائلچی لری بئینیب، بینمەدیگینده، دول خانیمی آزاد قویان قوهوم بو سفر هر ائلچی گلندن سونرا بیر یئره ییغیلیب قیزی سورغو سوال-لارلا دولاشدیریردیلار. دول خانیم یاواش یاواش اختیارینین آلدن وئردیگینی گۆروردو. هر گلیب گئدن اونا بیر اویود وئرمەگە باشلائییردی. باش آغری حیسسی ائدیردی. اۆز اۆزونه دئییردی:

- ائله بیل بولار ائولی لیگین باش بیلنلری دیلر.

هرەسی نین اۆز ائولی لیگینده مین بیر دردی وار هله گلیب منیم باشیما عاغیل قویورلار.

بیر دۇنه اونلارین بیریسینه آجیغلانیب، دئدی:

- سن ائله او، دائیم اۆز ائولی لیگیندن زارایان، لالایان خانیم دۆیورسن؟ آلاهی سینا گئتمک آرزوسندان اۆتور، قور قوهومی قارغایان خانیم دۆیورسن؟ ایندی منیم باشیما عاغیل قویماق ایستیرسن؟

آناسى ائشىدىب اونو دانلادى:

- آى قىز نەدن ھەر يىتتە يىتتە يىتتە يىتمەيەنە بىر داش آتيرسان. آيىدى آخى.
خانيم دئدى:

- آخى نىيە ھىچ كىم يوخودان آيىلمايب ائلە بو ياهالماق دىين، دالين توتور.
آنا سن اۋزون نە؟ نىيە بو گونە قالميسان؟ ھىچ اۋزوندن سوروشموسان؟ نىيە
لاپ جاوان واختىندا دول قالميسان؟ نىيە خانىملىغى نىن لاپ چىچكلەنن
واختىندا، دول قالميسان ھىچ، تزەدن دە آرە گىتمەگىنى قىنايىب، دول
ساخلايىبلار سنى. ايندى ائلە او قوھوملار گلىپ سنى يوخلايىبلار؟ اگر
سنى اۋزوندن داھا چوخ بۇيوك بىر كىشى يە آرە وئرمەسئىدىلر؛ ائلەكى،
چوخ تئز آلاھىن رحمتىنە گىندە، سن بو گونە قالاردىن؟ آخى سن حياتدان،
ياشايشدان؛ بختەورلىكدن نە آنلاميسان؟ ائلە قورخو دولو گونلردە
ياشايبسان، آخى سن منى دە ياندىرمىسان! سنى بىر قوجا كىشى يە آرە
وئرمەسئىدىلر؛ آتامدا تئز اۋلمەسئىدى اوندا من بئلە بىر گونە دوشمز ايدىم؟
ايندى سن گىنە اونلار يىن ياهالدىغى يولدان گىندىرسن.

آناسى دئدى:

- من سىن خوشبخت اولماغىندان سوۋاى آلاھى بىر زاد ايستەمىرم.
ايستەمىرم سنى بئلە تىك گۆرەم.

سونرا قىزىندان آيرىلدى. اۋز اوتاغىنا گىندىب ياتاغىنا باخىپ دالدى. گىنج
قىز اولان واختىنداكى او گىنج اوغلانى خاطرلايىپ ياتاغا دونوخدو....

***

بوتون قوھوم قىزىن گىلە جە گىنە فىكىرلەشىردى، گىلە جە گىنە...

يىنى جە، مريضلىك ياتاغىندان دورموشدو. حياتىنىن چوخو گىدىب از قالان بۇلومونە فيكىرلەشirdى. آتاسى يادينا دوشوب، اۇلوم ياتاغىندا اونون گۇزلىرىنە باخماغىنى خاطرلادى. اونون گۇزلىرىندەكى حسرتى گۇرموشدو. فيكىرلەشىپ گۇروردو آتاسى ھىچ اۇز قايدينا قالمايىب، عۇمرونو يالنىز، اوشاق لارىنا، ائوىنىن داياتىنا گۇرە، سوشدوروب، نە قدر آلاھى يوللار ايلە، راحت ياشادىغىنا احتمال اولاركن لاپ چتىن حياتى سىچمىشىدى. اۇلوم ياتاغىندا، آچىق قالان گۇزلىرىندە بىر سۇز قالمىشىدى، حسرت...

دول كىشى، فيكىرلەشىپ اۇزونە دئدى:

- مە دە او گوندن وار. من ھلە خانىم نەدى بىلمەمىشم.
اىلك ائوللىگىن سون چاغ لارىنا فيكىرلەشirdى. آيرىلماق نقتەسىنە يىتىشىدىكلرى آندا، آسكى خانىمى اونا بىر سۇز دئدى:
- من بوشانماقدان دانيشسام عائىلەم قبول ائلەمز، سن قاباغا آددىم آتیب بو آيرىلىقدان دانيش.

كىشى فيكىرلەشىپ دئدى:

- آخى بو بىر ايكى باشلى توتومدى. سن ايستىرسن بو ايشى ائلە تىكجە منىم بوينو ما يىخاسان. ياخشىسى بودوركى ھر كس اۇز سۇزون اۇز قوھومونا دانيشسىن.
او آن آسكى خانىمى بىر تھر اونا باخىب گولومسوندو. كىشى او گولومسە- مەگى گۇروب دىسكىندى.

ئىچە گون اوندان سونرا. بىرگون قاين آتا بىردن ائو كئىچىپ اوغلانا روح مريضى دئىيب نىچە بىمىچە ووراندا، اوغلان قىزىن اوز آتا آناسىنا هر نه يى آچىپ آغارتماسىنى باشا دوشدو. بوراسى سون نقطه ايدى. ائوليلىگه سون قويولدو...

كىشى فيكىرلەشىب دئدى:

- گرچگىن گوناھ سايلىدىغى يئردە، بىر آز يالان دانىشماغىن، نه ايرادى نه عىبى وار؟ بو توپلومدا يالان لاپ دوزگون يولدى. بللىدى قىز اوز يالان-لارنى گوزل دئىيب، هامى يا روح مريضلىگى اولان بىرى ايله ياشايدىغىنى ايناندىرىپ، بۇيوك كۆمك ائله يىپ.

بو سون، بىر آلهى ائولى ليكلە نتيجه لندى، او خانىمىن آرى اولان او دوغولان اوشاغىن آتاسى، اوشاغىندان قاچاراق بىر تزه نىسگىل ياراتدى. آسكى خانىمىن آكتورلوغو، آتاسىز اوشاغىن درامىلا باشا چاتدى...

اوغلان بىر داھا قوھوم لارى؛ دوست لارى ايللا گه يىشىردى. اۆلدوردوگو جىنسىت؛ سون مريض ليگىندن سونرا باش قالخىزىپ، بىر آزدا گوجلۇ اولاراق جاواب گوزلە يىردى. ائىتىدىگى بوتون اۆيودلرىنن نتيجه سى؛ ائولنمە گه يىتىشىردى. بىرىنجى ائوليلىگىنن اوستوندىن چوخ واخت كئىچمىش ايدى. ياخشى بىلىردى، انسان بىر ايشى گۆرمك اىستەسە قوھوم لارلا؛ دوست لالا گه يىشىندە؛ اۆيودلرە قولاق وئرسە دە؛ اۆيودون اونون اىستەگىلە اويغون اولدوغو بۆلومونو داھا ياخشى ائشىدەر. «اونوتقانلىق» آدېنى دا اونوتماغا چالېشىردى.

- هامى بىر بىرىنن تايى اولماز و آلاھ، نجابتلى، مېھربان، ناموسلو قىز تاپىلار. اوغلاننن آناسى ايدى بو سۆزلىرى دئىن. اوغلاننن ائلچى ليگە اجازە؛ وئرمەسى آناسىنى چاشدىردى...

آناسى بىر نجابتلى، اۆزو دئمىشگن حلال سود آمەن بىر قىزى آختارماغا باشلامىشدى.

كىشى ياخشى سئچە بىلىردى. فيكىرنىن حياتا قارشى دئىشىلمەسىنى؛ كىشىلىك ھوسلرىنن تزه دن دىرىلمەسىنى، فيكىرلىرىنن بىر كسە يولدان دۇنوب گئرىە قايىتماسىنى دا بىلىردى. اۆزونو دوستاق سانىپ؛ كىشى ليك ھوسلرىنى تاپدالاماقدان نه چىخىمىشدى؟ كىشى بو سورغونو اۆزوندىن سوروشوردو. گۆرە گۆرە، يئنه دە بىلە بىلە ھوس دولو اىستىكلىرى؛ ايلك

اټوللیکدن آلدیغی درس لری، تجربه لری دوشونجه لرینی؛ باس میشدی. بيله بيله گټنه ده اټولنمگه قرار وټردی.
بټله بیر وضعیتي حیس اټله ییب، اؤزونه دټدی:
- بو سفر دټله یه دټله یه آدیم آتا جاغام، هوس لر یولومو سوروشگن اټله -
سه ده، جایماغا ایجازه وټرمه یه جه یم.

***

خیوان لاری بوشلاییب، آناسی نین گؤرستدیگی سوژه لره باخماغا باشلاییب اټله بیل آسکی ده کی چالیشمالاری، یټنی دن باشلاییردی.
عاغلی فیکری؛ جوت گزن آر آروادلاردا قالب؛ بټله بیر منظره نی گؤررکن،
تیز اولسون ایسته ییب، اؤزونو او منظره نین ایچینه اولان کیشی کیمی
گؤرمک ایسته ییردی...

بیر گون نهایت او آن یټیشدی. آناسی بیر موشتلوق گتیرمیشدی. سټوینه
سټوینه دټدی:

- آی اوغلان؛ سنه بیر قیز تا پیمیشام لاپ سن ایسته دیگین دی؛ سنین کیمین
اودا دول دور. آنجاق اونون بیر اوشاغی وار.

اوغلان دټدی:

- آی آنا آخی منیم اوشاغیم یوحدور. بیر ده من اوشاقلی خانیم ایستیمیرم.
آناسی دټدی:

- والله اټله بیل اوشاغی، دول آروادین قابق کی آری اؤزو اوچون گؤتوروب،
هر حالدا قیزین اوشاغی وار آما تکدی؛ بیر ده کی بو مسئله نی دانیشا
بیلرسیز.

اوغلان قیزی گؤرمه گه هه دټدی. فیکر اټله ییردی کی او قیز؛ اونون
ایسته دیگی قیز اولاجاق.

- همیشه ده، اټلچی لیکدن آلی بوش قایتماق اولماز آخی، هټچ زامان
خیالیمدا بسله دیگیم او گؤزل، قباغیما چیخما ییب. اټله هر زامان قیز اورتایا
چیخیب، رۇیالاریم بیر قوش کیمین پیریلداییب گټدیب. فیکرله شیب
فیکرله شیب سونرا بیردن دایاندی. اونا بیر اوشوتمه گلدی. هټچ
گؤرمه دیگی، تانیمادیغی قیزین اټلچیلیگینه گټدیب اونو آماق ایسته ییردی.

بیر آز دونوخوب سونرا بیر گولومسه مک قوندو دوداق لارینا. دوروب آینادا
اؤزونه باخدی. اسکی ده کی دؤزومونو، اؤز گؤزلرینده گۆره بیلمه ییب اؤزونو
قیریق قوشون کیمی گۆردو. آرتیق فلکه حق وئره بیلمه ییردی.
- داها بسدی بو سفر ده یانسام، هئچ اینصاف دؤیور. گۆرمه دیگیم
محبت لری گۆروب، او بیرسی طرفه ده محبت ائله مک ایستیرم.
داها آرتیق تکجه اؤزومه محبت ائله یه بیلیم. بیر آلاهی سینا محبت ائله ییب
او محبتین قدرینی بیلن انسانین گؤزلرینده ایشیق گۆروب، لذت آپارماق
ایستیرم. بیر گۆزل خانیم، محبت گۆرمه گه؛ اذن وئرسه بو بؤیوک بیر بخته-
ورلیک دی. داها آرتیق بونو اؤز حاققی بیلیردی.....

دول خانیمین ائوینده بیر های کوی قویموشدو. یئنی گلن ائلچی دن دانیشیردیلار. آناسی آغیز دولوسو اوغلانندان دانیشیردی. اوغلانین دول اولماسی بیر یانانندان، اوشاغی اولمادیغی اویانندان اونلارا چوخ سئودیریجی بیر حال ایدی.

آنا؛ اؤز قیزینى قاباغینا قویوب دولدورماغا باشلادی:

- باخ قیزیم دوشمن قاباغیدی. آلاها شوکور ائله بیل اوغلانین ایشی گوجو یاخشیدی. اوشاغی یوخدی ائله ده یاش فرقیز یوخدی. ائله آلاه وئرگیسی کیمین بیر شئی دی. بیز گرهک بونون قدرین بیلک، شانس ائله راحت راحت بیر ده آدامین قاپیسینا گلمز. آماندی گل عاغیللی فیکیرلش. بلکه سورا بونا تامارزی قالدین.

قیز آناسینی دینلرکن دوشونمگه باشلادی. ننه سینین، باجیسینین؛ دوست-لارینین، جی جی باجی لارینین... هئچ بیریسینین سؤزونه یانلیش دئییه بیلمیردی. دبلره گوره اونلارین سؤزونو قولاق آردینا وورا بیلمه ییردی، بیر یانندان ایستکلرینه، آرزولارینا یوخ دئییه بیلمه ییردی، اؤز هوسلرینه، دور دئییه بیلمه ییردی.

اؤز ایچینده دئدی:

- بئله بیر بورلوغانندان نئجه چیخاجام؟ بیلیرم رؤیالاردا یاراتدیغیم یاشاییشا چاتماق اولار. آمما بئله گئتسه قاباق کی باشیما گلن لر بیر ده گله - بیلر. بیر آز زامانا احتیاجیم وار.

ایندی اوره ییملدن کئچن سؤزلری دئییه بیلیرم. قوهوم لاریم قالیب بوغازیمددا. داها ریسک ائله مکدن نیغرتیم وار. بیرى منه دور دئییر. بو ایش بیر آز قاباغا گئلدن سونرا؛ آرخایا دؤنمک چتین ایشدی.

نیگران چیلیقلا باشینا گلن حادثه لری گۆزله بیردی؛ ایکی اورکلی اولوردو. هردن بوتون دانیسیلان سۆزلری اونودوب تکجه ایندی کی حالینا باخیردی. ایستکلرینه گۆره اورهی دؤیونوردو. سونرا عائيله آراسیندا دانیسیلان سۆزلری خاطرلاییب اونلارا حق وئرمه گه باشلاییردی.

- او واخت آره گئندنه فیکیرلشمک اوچون هئچ نه یوخ ایدی. نه باش وئره بیله جه بی بیلمیردیم. خبر سیزلیک نه قدر راحت ایمیش. ایندی بو زاماندا؛ او چاغداکی کیمین راحت اولایلمیرم. چتین بیر ایش دی.

بو یئنی ائلچی نین ده باخشی شرایطی اولدوغونا گۆره، عائيله سینین طرفیندن بئینلمه سی؛ اونون ایشینی داها چتینلشدیرمیشدی. چوخ راحت اونو رد ائتمه گی، آسان بیر ایش کیمی گۆرمه بیردی. ائلچی لر گلمه میشدن قاباق آناسی نئچه دؤنه اونونلا دانیشمیشدی. بو دانیشیق لار او ائلچی لیگین مهم اولماغینی گۆرسه دیردی.

آناسی اونا بیر تاپشیریق وئردی:

- قیزیم اوغلانین آناسی نان دانیشمیشام اوغلان سنین اندامینی گۆرمک ایستیر. بو بیر طبیعی ایشدی. ائله دوغورداندا اوغلانین حاققی سایلییر. اندامینین نئجه اولدوغونو اوغلانا گۆرستمکدن اوتری، یاخشی بیر پالتار سئچمه لیسن. قوی او یازیقدا دوغرو دوزگون بئینب اوره یینده سۆز قالماسین؛ اوشاغینی گۆرمه گه تئز تئز تهرانا گئتمه گینی ائله بؤیوتمه، اوغلانی نیگران ائله مه ائله آرادا محبت اولسا اؤزو بو مسئله نی حل ائله یه جک. قیزی نی گتیریب اونو اؤزونله ساخلاماق دان دا بیر سۆز دئمه.

قیز دؤنوب آناسینا باخیب دئدی:

- بیر زامان قاباق کی آریم قیزی منه وئرسه اوندا نه اولاجاق؟
آناسی دئدی:

- ایندی سنین بورجون اؤز بختووه فیکیرلشمک دی. قاباق کی آرین، قانون یولی نان قیزی آلیندن آلیب. قیزین بالاجا اوشاق دؤیورکی، گۆزونو آچیب یومویسان؛ اونون بؤیوک بیر قیز اولدوغون گۆره جکسن؛ او زامان آرین محبتلی بیر انسان اولسا اوندا سنه نه دئییه جک؟ آنجاق سنین بخته ورلیگینین سۆزو آرادادی. ایکی باشلی سۆزلر دئییب اوغلانی پریشان ائله مه. سو گلنده یولونو تاپار.

آنا قیزینا باخیب اونون کدرلی اولماغینی گۆردو. قیزینی باغرینا باسیب
دئدی:

- قیزیم بیر آز عاغیللی اول. بلکه بئله بیر ائلچی بیر ده قاباغا گلمه دی. هله
جاوانسان، هر شئی دوزه له جک.

قیز یاشلی گۆز لر ایله آناسینا باخیب دئدی:

- آی آنا قورخورام.

سونرا بوینونو؛ آناسینین چیگینینه قویدو...

ایلك ائولیلیگیندن نئچه گون سونرانی خاطرلادی. آداخلی سیلا ایلك گوروش هیجانینی سوودوقدان سونرا صاباحیسی گونون، سحر چاغی یوخودان دیسکیندی. ائولی اولماغی یادینا دوشدو. بوتون اولانلاری بیر یوخو کیمی گوروردو. ائولنمه گینه اینانمیردی. چیینینده بیر آغیر داشین آغیرلیغینی حیس اندیردی. پشیمانچیلیق کیمی دوغولاری وار ایدی. پشیمان اولدوغونا اینانمیردی. هر نه قدر چالیشیردیسا بیر داها دونکی او هوسلی اینسانا چئوریله بیلمه ییردی. ایشینی آلدن وئرمه کدن قورخوردو. سوبای گون لرینده راحت ایدی؛ یاتیردی، دوروردو، نه زامان ایسته سه ایدی گزمه گه گنیدردی. اما ایندی، بیر ایپین اوجونا باغلانماسینی حیس اندیب، هر بیر ایشینی خانیمی نا گرک دئییردی. یثنی قورولان ائولی لیگی نین دولاندىرا بیلمه مهک قورخوسو اوره یینه شیغیدی. اوتانماغا باشلامیشدی. بیر خانیم اوچون، نورمال حیات یاراتماقدان اوترو چوخلو چوخلو چالیشمالی ایدی. ائو، ماشین هنج بیرسی یوخ ایدی. چتین بیر آی لاردان، ایل لردن سووشمالی ایدی. باشارا بیلمه یه جه گیندن قورخوردو. او تزه گلینی سئچیب بیر چتین حیانا گتیردیگی اوچون اونا یازیغی گلیردی. بلکه اوندان یاخشی بیر ایشی؛ پولو؛ مالی، اولانا گنده جکدی. ایشه گنندنه یول بویو فیکیرده ایدی. ایش باشیندا فیکیرلی ایدی. ایش دوستلاری اونون فیکیرلی اولماسینی باشا دوشوب اونو اووندورماغا چالیشدیلار. او زامان بیر اینگنلتره دن گلن مهندس ایله ایشله ییردی. ائله توی گونلری ایدی. بیردن او مهندس باخیب دئدی:

- سنده بۇيوك ھيجان گۇروروم. نه اولوب سنه؟
دول كيشى ائولنديگيني سۇيلهدى. او دا نئجه ائولنديگيني سوروشدو. دول
كيشى ايكي دۇنه گۇروشمكدن سونرا ائولنديگيني سۇيلهينده اينگئلترهلى
مهندس تعجب دولو بير باخيشلا اونا باخيب جيبيندن بير شكيل چيخارديب
اونا گۇرستدى. بير خانيم شكلى ايدى.
دئدى:

- بو خانيمي گۇرورسن بيز سگگيز ايل ياخيندان تانيش ايديق. سگگيز
ايلدن سورا ائولنديك. سن ايكي گۇروشدن سورا نئجه ائوله نيرسن؟ من
چوخ نيگرانام سنه.
سونرا ائوليلگينين سون گونلرينى خاطرلادى. بير دۇنه خانيمي كوكسونو
اوتورهرك دئدى:

- كئشكه بير قوش اولوردوم!
بو سۇز اونون اوره ييني يانديرميشدى. او خانىما يانميشدى. اما سون گون-
لرده. داھا آرتيق اۇزونه يازيغى گليردى. اۇزونه يانيردى. ائلچى ليگه
گنتمه ميش بو خاطرلر قاطار كيمي بئينيندن كئچيردى. خاطرلادىغى
حاديئلر اونو بو ائلچىليگدن واز گلسين دئسه ده اما يئنه ده هوسلرى؛
حياتينين بوش اولماغى يادينا دوشوب چاره سيز قالىردى. يئنه ده ديلينه بير
سۇز گلدى.
- هله گئدك گۇرك.

بيردن آتاسى نين سۇزونو خاطرلادى:
- ائولنمك قارپوز كسمك كيمين بير ايشدى. قالبب شانسينا نه چيخسين!
بو سۇزو خاطرلاييب قارپوزو كس اپار ساتانلارا فيكييركئشدى.
- دئيه سن بو ايشده كس اپار قارپوز ساتان يوخدور. ائله كس اپار قارپوزو
تكجه اينگلترهده ساتيرميشلار...
سونوندا گئيينيب، كئچيينيب، آناسيله ماشينا مينيب يولا دوشدولر. ايلكه گول
آلديلار. گولو بئله كيمه آلدىغيني بيلميردى. سونرا يولا دوشوب. قيز گيلين
قاپيسينا يئتيشديلر. اۇزونه دئدى:
- يئنه بولار بير شبهده بزه يه جكلر، من ده دوروب قاييدا جاقام. ياداكي قيز
من دئين اولماي جاق.

آناسی ائوه كئچپن سونرا، مئبل سىزجه سىنه آددىم آتدى. گله جك قايناناسى قاباق لارىنا چىخدى. آناسىلا خوش بئش ائتدىلر. دول كىشى قاينانانين دولانىشىغىنا باخدى. اونو چوخ حورمتلى گوردو. كئچىپ يوخارى اوتوراجاقدا اوتوردو. سوزلر باشلادى. قىزىن آناسى اونونلا كئف احوال ائدىپ ايشىندن گوجوندىن سوروشوب، اونون جاواب لارىنا دىقتله قولاق آسدى. بىر آزدان مطباغىن قايسى آچىلىپ قىز بىر چاي دولوسو سىنى ايله قوناق اوتاغى نا كئچىپ؛ سوزمه گه باشلادى

***

اوغلان، گوردوگو منظره يه اينانمىردى. لاپ سئودىگى اندامى گوز قاباغىنا قوبان قىز، قوناق اوتاغىنين اورتاسىندا سوزوردو. گئىدىگى مېنى اوست دونو، ياپىشقان بوتوؤ جورابلارلا بىر ده دار كؤينه گى بوتون اندامىنين گوزه للىگىنى اوغلانا نىمايش ائتدىرىردى. ائله بىل بىر ملك گوى لردن ائىب اونا چاي گتيرىردى. اوغلان اونون دىك دابان باشماق لارىنا، اويغون يئرىشىگىنه باخىردى! بئله بىر آن گوزونو او منظره دن آيىرا بىلمىردى. اوتاغدا اوتوران هر كس او منظره يه باخىردىلار. قىزىن آناسى نىن گوزلرى گولدو. اوغلان داها سئوينچىنى گىزله ده بىلمىردى. اوره يىنده دئدى:

- بئيله اىلى، هاردايدىن آى ملك. بئله گوزل منظره نى كىم مىندن آسىرگه مىشدى؟

اوره يى دؤيونمه گه باشلادى. اورك دويونتولرى آل لىرىنى بئله آسدىرىپ، چاى سىنى دن گوتورنده، آز قالا چاى داغىتمىشدى. گورمه دىگى طراوتى او قىزدا گوروردو.

خانىم چاى لارى پايلاباندىن سونرا گئدىپ اوندان چوخ اوزاقدا اوتوردو. اوغلان اونو ياخىنا چاغىردى. بئله گوزللىگه مالك اولان خانىمىن دوداق- لارى قاچمايىردى. گلىب بىر آز اوغلانا ياخىن يئرده اوتوردو. اوغلان اونو دىندىرىپ، دانىشدىرماغا باشلادى. ائله بىلدىرى هر دئدىگى سوز، اوره يىنى

ياريب چيخير. بئىننده بير ايستى ليك وار ايدى. نهايت اونلار يير اوتاقددا
باش باشا دانيشماق لارين ااجازه وئريلدى.

***

گوروش اوتاغيندا اوغلان باشلاييب بوتون فيكىرليرنى گوز قاباغينا
قويموشدو. خانيم دا اونا قولاق آسيردى. اوغلان اونلار يير بير مدت
گوروشوب دانيشماق لارينى، ائله جه ده گزمه گه چيخماق لاريندان دانيشدى،
قيزدا بئله بير دوشونجه يه ماليك ايدى. بير نجه آي گوروشه قرار وئرديلر.
او يانندان اوغلانين آناسى دا اوغلانين سوزونو قيزين آناسينا سؤيلهدى، ائله
قيزين آناسى دا، قاباقجا باش وئريلن يانليش لار بير ده اولماسين دئيه
اوغلانين قاباغدا قويدوغو سوزو دوغرو بيلديگيني سؤيلهدى. آنجاق بيردن
ايش توتماسا ارادا سوز چيخماسين دئيه بو گوروش لرى و گزمك لرين
گيزلى اولدوغونا وعده وئرديلر. اوغلان بول بول دانيشيب لطيفه دئمك
يارديمي ايلان نهايت قيزين اوزونو گولدوره بيلدى.

خانيم، قيزينا گوره بوتون سوزلرى، آناسينين تاپشيريغي كيمي سؤيلهدى،
اوغلان او سوزلره قولاق آسيب، بئندى. خانيمين ايسته ديگي اجتمايى
آزادليق لار، درس اوخوماغينين داوامى دا اوغلانين طرفيندن قبول اولوندو.
ئجه آي تانيشليق سوره سينه ده هئچ اعتراض اولماييب ائله ايلك گزمه گين
زامانى بللندى. گوروش اوتاغيندان قايدىب يئرلرينده اوتوراندان سونرا
اوغلان گوله گوله خانيم باخماغا داوام اندركن نهايت خانيمدا گولر اوز ايله
اونا باخماغا باشلادى. قيش فصلينده ياز فصليني ياشاماقددا گوردو.

***

زامانى يئتيشدى، اوغلان قيزى ائولريندن آليب گزمه گه گئتديلر. يول بويونجا
اوغلان صحبت آچيب قيزين نه دوشونجه لره صاحب اولدوغونو بيلمك
ايسته ييردى. قيز آرتيق دانيشميردى چوخو اوغلانين سورغولارينا جاواب

وئىرىدى. اوغلان قىزى داھا آرتىق دانىشدىرىپ ايچىندە ياشايان دويغولارنى
نە اولدوغونو بىلمەك ايستەيىردى.

اۋز كچمىش حياتىندان دانىشان كىشى، بىر او قدر قىزىن كئچن حياتىندان
سۇز آلا بىلمىردى. قىزىن كئچمىش حياتىندان سۇز آچاندا اونون كئفسىز
اولماغىنى آچىق آشكار گۇروردو. اۋز عالمىندە فيكىرلەشندە گۇروردو
اونون باشىنا گلن لر بىر چوخو ائلە قىزىندا باشىنا گلىب. اۋزلىرىنى بىر
كىلاسدا اوتوران محصيل كىمى سانىردى. اۋز ايستىكلىرىنى قىزا سۇيەلەيىردى.
اونا محبت ائلەيىپ، كۇنلونو آليپ، ايكى باشلى محبت ياراتماق
ايستەيىردى. اونا گۇرە چوخ پىشىم پىشىملە اونا ياناشىردى. قاباقچا بئلە بىر
پىشىم پىشىم اوندا گۇرونمەمىشىدى. سۇزلىرىنى آچىق آشكار سۇيەلەين كىشى
قىزىن اورەينى سىندىرىپ، گۇزدن دوشمەگىنى ايستەمىردى. ناھار چاغىندا
بئلە يىتمكلىرى ھردن اوز آليلە اونا يىتدىردىردى. بىر نئچە ساعات محبت
دولو دانىشماقدان محبتلە اونا يىتمك وئرمەكدن سونرا ھلە قىزىن اوزوندا اونا
گۇرە بللى بىر دويغونو گۇرە بىلمىردى. بو دوروشوق ھنچ دە اونو
چاشدىرمىردى. فيكىرلەشدىكچە چاشماق ايستەمەدىگىنى گۇروردو.

اۋز ايچىندە بئلە دئىيردى:

– بلکہ دە ايل لر بويو اۋز كىشىلىگ ھوس لرىنى اۋلدورن كىشىنىن خويو بئلە
اولار. آرامىزداكى علاقەلرى من كۇرۈكلەيىرم. يوخسا تونقال سۇنە بىلر.
خانمىن اورەيىندە طوفان قوپموشدو. سئويلىدىگىنى آيدىنچاسىنا كىشىنىن
گۇزلىرىندە گۇروردو. بونا سئوينسىنمى؟ يوخسا نىگران اولسونمو؟
بىلمەيىردى.

ھر حالدا يىنى بىر دوروشوقلا اوز اوزە دورموشدو. بىر ياندا درىن سئوگى
يارانمىش، أمما قىزدان ھلە بىر خبر يوخ ايدى. ياخشى گۇرە بىلدىرىدۇ. بو
گۇزەلەنلەم دوروشوق اونون آت داش ائتمكلىرىنى قارىشىدىرمىشىدى. بىر
يىردن باشلامادىق لارى اونون دايانا تىنى پوزماغا باشلامىشىدى. اۋزوندن،
كئچمىش ئولى ليگىندن آرتىق دانىشمايان خانىم، كىشى دن دە آرتىق ائشىتمك
ايستەمىردى، بئلە بىر بئىارلىق اۋزونو دە، چاشدىرمىشىدى. كىشى اونا زامان
وئردىگى بللى ايدى. اونون بو سوسماغىنى دا زامان بويوندا دپلە گتىرمك
ايستەدىگى بللى ايدى.

رستوراندا چىخاركن بىردن قىزىن قوھوملارنىدان بىرىسى قاباقلارنى چىخىدى. بو واخت سىز راستلاشماق، قىزىن دايانا تىنى پوزدو. ائله اوردان دۇنوب قايتماق لارنى اىستەدى. اوغلان دئدى: نىيە قاننن قارالدى؟ قىز دئدى:

- بىزىم گۇرۇشلارنىمىز گىزلى اولمالى ايدى. ايندى بو قوھوملار منىم دالىمچاق نە دئە بىلسەلر دئە جكلر. قايدىش يولوندا قىز اۇز عالمىندە ايدى. اوغلان دا او اوغورسوز راستلاشماغا فىكىرلەشپىردى.

قىزى ائولرىنە يىتپىرىب؛ اۇز ائولرىنە يىتپىشىپ اوتاغىندا فىكىرلەشمەگە باشلامىشىدى. اۇزونە سورغولار وئىرىدى. نەدن قىزى بو قدر سئوپىردى. اوندا نە گۇرموشدو؟ گۇرەسن بو سئوگىننن كۇكو ھاردا ايدى. نىچە ايللر ائىلچىلىگە گىندىن سونرا، نھايتدە اىستەدىگى اندامى، گۇزلىگى گۇرموشدو. ائىتىمىشىدى سئوگىننن يولو شھوتدن كىچىر. او قىزىن محبتىن قازانا بىلسىدى، دىمك بوتون ايشلر يولوندا اولاردى. كىشى او گونكى گۇرۇشده، قىزدا سئوگى گۇرمەمىشىدى. قىزىن گۇزلىرىنى خاطرلايىردى. گۇزل اما يورغون بىر گۇزلى خاطرلايىردى. كىچمىش حياتىندان دانىشماغا حاضر اولمايان بىر قىزى خاطرلايىردى. بو ايشىن سونو نە اولاجاقدى. ايكى باشلى محبت اولماسايدى بىر يانلىش ايش باش توتاجاقدى. ھر ايشى زامانىن گوجلو آينە بوراخمالى اولدوغونا اينايىردى. ايلك دۇنە اولارق اومودلا دولو ياتاغا گىردى.

آناسی اونو گېرىش قاپى سېنىن آستاناسىندا گۈزلە بېردى. قېزىنىن گۈزۈنە باخان كېمى، بېر گۈزلە نېلمز اولانېن باش وئرمەسېنى آنلادى.
نە اولوب قېزىم: دئدى.

قېز آناسېنى قوجا قلايېب دئدى:

- آنا بېزى گۈردولر!

آناسى بېر فېكىرلى حالدا سوروشوب، دئدى:

- كېم گۈردو؟ نە دن گۈردو؟

قېز دئدى:

- قوھوم لارېمېز بېزى گۈردولر. اۈزو دە لاپ آشكار.

اېندى مېنېم دالېمچاق نە دئىە جكلر؟ بېزە سۈز بزە يە جكلر. ائلە دۇيور؟

آناسى دئدى:

- قېزېم اوغلاندا سئوگى، مېھبەت گۈردون؟

قېز دئدى:

- آنا اوغلانېن مېھبەتېندە سۈز يوخذور. آما من آرخابېن دۇيورم. دوغروسى

اۈز حالېمدان آرخابېن دۇيورم.

بېلېمېر بو اوغلاننى سئوېرېم يوخسا سئوېرېم. آما اېندى لاپ بۇبوک سۈز

بودوركى، قوھوم لار مېنى اونان گۈردولر. آناسېنېن قاش لارى بېر آن

دوگونلندى آما سونرا آچېلېشىپ دئدى:

- من بو اېشى يئرىنە قويارام. آماندى اوغلاننان گۈروشى كېسمە، اونو آلدن

قوېماياسان او سنى سئوېر. گرک بونون قدرېنى بېلەسن. سن قالانېنا ھېچ

فېكىرلشمە من اېش لرى دوزلدە جەيەم.

قىز بو سۆزلىرى ائشيدىپ داھا آرتىق فيكىره دالدى. بللى ايدى آناسى او اوغلانين آرخاسيندا دورموشدو. آما او اوز دويغولاريندان آرخايين دئيلدى. فيكىرلرين آغير يوكو گۆزلىرىنى خومارلاندىردى. داھا آرتىق ياتىب اونوتماق ايستەيىردى. سويونوب ياتاغيئا كئچدى. ائله ياتاغا كئچن كيمي ده، شيرين يوخو گۆزلىرىنى قاپاتدى.

***

سحر چاغى، اوياقلىق، يوخو آراسيندا آناسى نين سسىنى ائشيتدى. ائله بيليردى هله يوخودان آيىلمايىب. ايلك سۆزلىرى ياخشى ائشيتمىردى بىر آزدان سۆزلىرى آيدىنلاشدى. آناسى نين تلفونلا دانىشماغىنى آنلادى. بو صحبتين گئدىشى، ياواش ياواش اونو چاشدىردى. «نیشان» سۆزونو ائشيدنده ديسكىنىب ياتاغيندان ائشىگه آنلاندى. تئز ائوين حالينا چيخدى. دوغرو ائشيتمىشدى آناسى بئله دئىردى:

– ائله من ده اونو دئىيرم. بىزىم او قوهوملار چوخ سۆزبازدىلار. آلاھ بيلير نەلر قوشاجاقلار بو يازىق قىزا. آما آرادا بىر «نیشان» سۆزو اولسا داي هئچ نە دئيه بىلمزلىر. قىز آناسى نين سۆزونو كسمك ايستەيىردى. آما آناسى گۆزونو آغارديب اونو قووالايردى.

قىزى لاپ بئله آغلاماق دوتموشدو. ايش بركىيىردى. آناسى نين سۆزو قورتارانندان سونرا، قىز چىمىخىرىب دئدى:

– هانى بىزه اوچ آى واخت وئردىگىز؟ هانى تانىشلىغا يول آچدىغىز؟ دئمك سن اوغلانلا، منىملە اويون اويناماق ايستىرسن؟ ائله او واختلار كيمي تئز بئت برەنى باغلايىب منى يولا سالماق ايستىرسن هە؟

آناسى ساكىتجەسىنە دوروب اونون ھاي كويونە باخىب دئدى:

– ايستىرسن قوهوم آراسيندا آدين چىخا؟ ايستىرسن دئەلر بو خانىم دوشوب پىس يولا؟ ايستىرسن؟ بو سۆزو نئجە قوهومون آغزىندان يىغىشىدىرماق اولار؟
قىز دئدى:

- بس اوندا نيه بيزيم آزاد ائشيگه چيخيب گز مه گيميزه اجازه وئردين؟ بيري بيزي گوره چكدي داي. سن دئميشدين منيم بخته ورليگيم سنه هر شئي دن پاشدى آخي.

آناسى دئدى:

- آخي سن باشا دوشمورسن بير نيشانلا بو ايش حل اولمالى دى. ايندى بو نيشان سالينسا هامى نين آغيزى يومولار. سن ده راحت، قورخوسوز اوغلاننان گزيب دولانيب نهايت ايسته ديگين سؤزى وئره بيلرسن.

قيز سس سيزجه دوروب بير آز آناسينا باخدى سونرا دئدى:

- من بيليرم سن نئيليرسن اما بونا اينان، منى قيس قورا قويساز، قاباغيزا چيخاجام. سيزى پئشيمان ائله يه جه يم. بو سؤزون ديري آناسينين جانينا بير آسمه جه سالدى.

۲۴ كىشى - خانىم

اوغلانين اناسى قىز ائوينين سۇزونو اونا چاتدىرمىشىدى.

اوغلان اۇزونه دئىردى:

- ائله بىلىردىم بو اولان بىر ايشدى، هله لاپ آزى اون ايل قالير بئله بىر ايشلر اوللا. بو خالقين ياراسى داها آرتىق درىنلشمه يەنە كىمىن

.....

اناسى اوندان سوروشدو:

- آى بالا نه دئيهك قبول ائلهيك؟

اوغلان دئدى:

- بىزىم بو ايش قىزى سركى دن قورتارسا نه دن بو ايشى گۇرمهيك. بىر دهكى بىز هله نيشان آپارىرىق.

بو اولانين گئدىشى بىر آز اوغلانى اينجيتسه ده، آنجاق بىر تهر ايدى. اونا ائله گليردىكى قىز بو ائولى ليگه آوارا قالىب، يوخسا ايستمير، بلکه ده ايسته ديگىنى بىلمه يير.

هر حالدا قىز، اۇز قوهومونون ايسته ديگىنه هه دئيب، نيشان آپارىلدى، اوغلان نيشانى قىزىن بوينوندان آسلا پارکن، ايسته نيلن سۇينجى اونون گۇزلرينده گۇرمه دى.

نیشان قىزىن بوينوندا آغىرلىق ائىردى. او نيشانلا بىر آددىم آناسىنن ايسته گىنه ياخىنلاشماسىنى گۇروردو. سحر يوخودان دوراندا او نيشانى گۇرنده دىسكىنيردى.

بىر ياندان اۋزونه نىگران ايدى. بىر ياندان اوغلانا يازىغى گليردى. بىر ياندان دا قىزى يادىندان چىخمايىردى. ائله بىل يارىمچىلىق قالمىشىدى. ايلك ايسىتكليرىنى خايطىرلايىردى، سونرا عائىلەسىنىن عاغىلا باتان سۆزلىرى. ھەر گون بىر ئىچە كىملىگى اولان آدم اولماقدان ياواش ياواش يورولوردو. ھەردن ايسىتک دولو بىر اۋىرنىچى؛ ھەردن نىشانلى بىر خانىم، ھەردن قىزىنا يانان بىر آنا، ھەردن دە اۋزو دە بىلمەيىردى نە اولدوغونو. ھى دونوخوردو. ايش-لرين يانلىش يوخسا دوز قباغا گىتمەگىنى داھا بىلمىردى. بوندان آرخايىن اولسايدى گىدىب اوغلانا ھەر نەبىي آچاردى. ھەلە اوغلان بو سۆزە نە دئە-جىكىدى بللى دئىيىلدى. بلكە دە كىشى آرخادا اونون سۆزلىرىنى آناسىنا سۆيلە-يەجىكىدى. ائله اولاجاقدى چونكو آناسى گىل اوغلان گىلین نەدن گىرىبە چىكىلدىكليرىنى اونلاردان سوروشاچاقدىلار. اوغلاندا اۋزو، قوھومونون سىنماماسىنا گۆرە، دوغرو اولانلارى سۆيلەيەجىكىدى. بىر شاھمات اويونوندا؛ ماما سارى گىدىردى. بو گىدىش اونو پىرتلاشيق سالىردى. قوھوملارین آل وئرىندن اۋترو، اوغلان ھەر آخشام گىلپ قىزى ائودن گۆتوروب؛ كافي شاپا گىدىردىلر. اوغلان اونون باش آچمادىقلايىندان سۆز آچىردى. سىوگى دن دانىشىردى. ائولى لىك فلسفەسىندەن، گلەجىكەن، دانىشىردى. او سۆزلر اونو اووندىرموردو. اۋز عالمىندە ايدى، قىزىنىن يانندا ايدى، ھەردن اۋز فىكىرلىرىندە سئىر اندەرك اوغلاننىن سۆزلىرىنى ھىچ ائىشىتمىردى. ھەر گۆرۈشەن گۆرۈشە داھا آرتىق يورولوردو. يورغون گۆرسەنمىردى. ئىچە دۇنە اوغلان اونون يورغون گۆرونمەسىندەن سۆز آچمىشىدى. اودا گونلوك ايشلرلىرىن يوروجو اولدوغونو سۆيلەمىشىدى. اوغلان اونا باخاندا اودا قىزىنىن شىكلينە باخىردى. داھا آرتىق داوامى توكنمك دە ايدى...

***

قىزىن اوزوندىكى يورغونلۇغو، باشا دوشن اوغلان دالمىشىدى. ايشىن ايچىندە بىر يانلىش اولدوغونو گۆروردو. گۆرستىدىگى محبتلردن جاواب

آلمىردى. ھەر آخىشام گۈلر اوزىلە قىزى ائولرىندىن گۇتورۇپ كافى شاپا گئىدىن اوغلان قاباغىندا يورغون، حوصلەسىز بىر خانىمى گۇروردو. اۋزوندە ياشايان ھىجاندىن بىلە بىر آز دا اولسون، اوياندا گۇرمە يىردى. ايكى باشلى بىر ذوقو گۇرمە يىردى. اۋزونو تىجرەلەر صاحىبى بىلەن اوغلان بو دوروشوغو ياخشى دوروشوق بىلمە يىردى. بىر داھا يانلىش ايش گۇرمە گىندىن چوخ قورخوردو.

بۇيوك قارداشىلا گە يىشىدى. بۇيوك قارداش اونون ايچىندە يارانان قورخونو قىنايىب سونوندا بىر يانلىش دا اولسا، اۋلوم مسئلەسى دىيىل، آيرىلماق بو ياهالماغىن درمانى دىر، سۇبلەدى. اوغلانين اورەيى بىر آز توخ اولدو. ھەر حالدا قىزدا اونا گۇرە سئوگى، علاقە يارانماسايدى بو ايش آل وئرمە يەجكىدى. بو توختاقلىق اونو بىر آز راحتلادى. اما يئنە اورە يىندە بىر قورخو سىزىلدا يىردى. اونون سىزىلتنى سىنى آلمانغا اورە يىنى برک توتدو، بىر آز گوجوندن اورە يىنە وئردى.

ائلە بىل اورە يىنى ايكى اووجوندا ساخلامىشىدى. باشلادىغى ايشىن قاباغا آپارماسىنى ايستەدى. قىزىن سۇزو اولماسادا بىر گون دىلە گلە جەگىنە ايناندى.

يا اويانلىق اولسون يادا بو يانلىق. ايندىكى آوارا قالماغىنى، اونون بوشانماسىندان چوخ زامان كئچمە دىگى بىليردى. آخى اۋزونون بوشاندىغى تارىخدىن بىر چوخ زامان كئچمىشىدى. اۋزونو اونون يئرىندە قويدو. اۋزو دە يئنى بوشاندىغى زاماندا بىلە بىر آوارا قالماق لارى گۇرموشدو. چوخ سئچىم لىلە اوز بە اوز دورۇب سونوندا بو گونە يئتىشىمىشىدى.

– ايندى قىز دا اۋز اورە يىندىن سوروشوب، جاواب لارىنى آختارير. اونا بىر آز كۇمك لازىم دى. اما قىز، اونون ايچىنە سىزماغىما اجازە وئرمىر. بو نەدن اولاي بىلەر؟ بلكە قىزىن بئىنىندە ياشايان فىكىرلەر منىم فىكىرلىمىن بوتوۋ ترسەدى. بىلە اولسا، نىيە بس دىيىب اۋزونو راحتلامىر. ھەر حالدا من اونو زورلايا بىلمەرم.

اوغلان داھا بو گۇرۇشمە لردن بىر نئىجە آلا بىلمە دىگىنى گۇروردو. بىر ذوقو واريدىسا اودا تىكجە سئودىگى قىزىن اوزونو گۇرمك ايدى. بىليردى، بو گۇرۇشلر دە اونون ھوسلرىنە جاواب وئرمك ايدى. اۋزونە دئدى:

- بلکہ دە اوزون زامان ھوس لرىنى اۆلدورن كىشى نىن بئله بىر دوروشوغا دوشمەگى عادى دى.

بو گندىش لردن يورولماغا باشلاياركن، يوخ جاوايىنى ائشيتمكدن قورخوب سوروشمادىغى سورغولارى وئرمەگە اوركلندى.

- ھر نه اولاجاق قوى اولسون. نه قدر ده قىزا محبت ائله مك ايستەسم، اما قىز ايستەمەسە، بو محبتە نه وئرلر. ايكى مدنى انسان كىمى الوداع سؤيلىه يىب، اۆز بخت لرىمىزى آلاھى بىر يئرلر دە آختارايىق. بىز قرار وئرمكده آزاديق. ھىچ بىر يىمىز زور آلتىندا دؤيوروق. بو گؤروش لره، تانىش اولماغا اجازە وئرن قوھومدا، قىس قور آديندا بىر ايش اولماز .

آخشاما قدر فيكىرلەشيب ...

***

قىز چاليشىردى قوھوم لارى ايللا بىر يئره يئتيشە. اما گۆروردو ائله بىل بو يئر بو شھردە يارانمايىب. دانىشگاھدا اونو توتقون گۆرن دوست لار دىدنى بىلمك ايستە يىردىلر.

ائله خانىم اۆز دە بىرىلە دانىشيب دردلشمك ايستە يىردى. بىرلىكده درس اوخودوغو اۆيرنجى لردن سوروشوردو:

- ائولنمك ايستىرسىز؟

بىرىسى دئدى:

- نه ائولنك؟ بىر آدمىن سندن گوجلۇ اولماسىنا گۆرە، كىتزلونون آلتىنا كئچىب، اونا باش ايمەگە مجبور قالىب ياشاياسان...

آلاھى سى دئىردى:

- ايستەمىرم قول اولام، اۆلسم اوندان ياخشى دى.

بىرىسى دە دئىردى:

- من دوشوندىمك لىرىمى او كىشى دوغرو بىلمەسە، جھنم اولار...

سئوگىدن سوروشاندا، بئله دئىردىلر:

- لاپ چوخو بىر ايل داوام گتيرن سئوگيه سئوگى دئمك اولار آخى، بو هوسدى، بو شهوتدى، بيزيم اوغلانلار سئوگى نىن هوسين فرقى نهدى بيلمه بىرلر.

***

خانيم اوز ايچينده دئيردى:

- هله قوهوم لاريم منه نه قدر آغير ضربه ووردوق لارينى آنلامايب لار. منى گؤزو باغلى؛ قولاغى باغلى بىر اون آلتى ياشيندا قىز اولاندا آره وئرنده، بىر كيشينى، بىر اوشاغى، بۇيوك درده سالماق لارينى آنلامايب لار. بوتون يول- لارى منه كسه بىلمزلر. دوغرو، يانليش اولسادا بىر يول تاييب بو چمبىره دن چيخمالي يام. حيرصلى باخيش لارلا گؤيه باخيب سونرا قاباغينا باخدى. آجى گؤلومسه دى. ديلينه بىر سؤز گلدى:

- سىزى پئشيمان ائله يه جه يم.

***

او گئجه اوغلان قىزى گؤتورمه گه گئديردى. فيكىرلر بئنينده قايناشيردى. لاپ دوغرو بىلديگى سورغونو سوروشماق ايسته بيردى. يئنه ده اوره يىنى اوچ لاريندا توتاراق محكم دايناتلى ديم ديك دورموشدو. قىزىن كونلونو آلماغا نه لازيمدسه ائله ميشدى. ايندى بو گئجه قىزىن نه فيكىرلشديگىنى بىلمك ايسته بيردى. قىزىن ايچينه سىزماق لا، اوز سونونو بىلمك ايسته بيردى. بيردن بو سؤزلى ائشيتديگىنى خاطر لادى. ايلك خانىمى بىر دؤنه اونا بو سؤزو دئميشدى:

- سنىن ايچينه سىزماق اولمور. اوزونن منيم آرامدا بىر هوندور دووار هؤروبسن.

آسكى خانىمى بو سۆزۈ نەدن اونا دئىمىشدى؟ ھل ھلبت خاطرلا بىردى،
اورە يىندە اونا قارشى ھىچ دويغوسو يوخ ايدى، بو يوخسوللوق بىلىنمەسىن
دئى، ائلە بىر دووار قالدىرمىشدى.

ايندىسە دوروشوق ترسە ايدى، او اوجا دوواری نە قدر تىز يىخا بىلسىدى،
دئىمك بۇ يوك باشارى آلە گىتىرمىشدى.

ئىنە دە اونلارین قاپى سىنا يىتىشىدى، قىزى گۆتوروب يولا چىخدىلار. قىز
كافى شاپا گىتىمك اىستەمەدى. بو سۆز اوغلانى بىر آز دولاشدىردى. بو
گىجە بىر اورتا يىرە يىتىشىپ، قاپى لار آچىلاچاق ايدى. اوغلان دئدى:
- ائلە بىل كافى شاپدان يورولموسوز، آلاھى بىر يىرە گىتىمك اىستىرسىز؟
قىز دئدى:

- يوخ بىر آز دانىشاق سورا ئوھ قايىداق.
كىشى كۆكسونو اۆتورەرك سۆزە باشلاماق اىستەدى اما قىز اونو قاباقلايىب
دئدى:

- من بىر سۆزلر دئىمك اىستىرم.
اوغلان دىسكىندى، خىيالیندا بىر شاهمات اوينونو خاطرلا دى. قىز ايلك
باشلاماق اىستەمىشدى، دئىمك بو گىجەدن شاهمات اوينونو باشلايىر، آنچاق
تىز اۆزۈنە قايىتماق اىستەدى، بئلە فىكرى دوشونمەگى اىستەمەدى. قىز
سۆزە باشلا دى:

- دۇنە دۇنە گۆرۈشۈب دانىشدىق، گىزمكلرە چىخدىق؛ سىز منە چوخلو
مىھبەت ائلە دىز. سئوگىزى بىلدىردىز. فىكىرلىرىزى دئدىز. مىندن سوال لار
سوروشدۇز. اىندى من بونون بس اولدوغون گۆرۈب بىر نىچە واخ
فىكىرلىشىپ سۆزۈمو دئىمك اىستىرم.
اوغلان ماشىنى سۇندوروب دۇنوب اونا باخىپ، دئدى:

- سىزە گۆرە من سۆزۈمو دئىمىشم؟
خانىم دئدى:

- او سىزىن اىچىزدە اولان بىر سۆزدى.
كىشى دئدى:

- من بىلمىرم سىزە قالسا من ھلە بىر يىرە يىتىشمەمىش، سىزىن سۆز وئرمە-
گىز اوچون بو گۆرۈشمەنى، كىمك دوزدور؟
قىز دئدى:

- سيز منى آنلامالى سيز من نئجه سۆز وئرمه گه، سيزينن گۆروشومو اوزاتماق ايسته سم، دوزو بودور، سيز ده بو گۆروشون اوزاتماسينى ايسته يه- سيز. اما بير شئى لرى ده ياددان چيخارتماين، من خانيمام، سيز كيشى. منيم قاباق كى ائولى ليگيمدن يئديگيم ضربه لر سيزينكىندن چوخ آجى، چوخ درين دى. بيرده كى، بو گۆروشمه لر سيزه مندن چوخ راحت دى. چوخ اوزادا بيلمه ريک.

اوغلان دئدى:

- من بو گۆروش لر ده سيزين تامسينماغيزى گۆرمه ديم، سيزين ايچيزده نه كئچير باشا دوشمه ديم.

خانيم دئدى:

- اگر سيزين ده منيم كيمى بير بالوز اولسايدى بير آز دوروشوق فرقلى اولاردى. من اونون دا قيدينه قالمالى يام.

اوغلان دئدى:

- من بير آجى ائولى ليگى سوشدورموشام. گۆيلوز اولماسا، مننن ائولمه- گيزى ايسته ميرم. قيسساسى زور آلتيندا اولدوغوزو ايسته ميرم. تك ايسته ديگيم بودور، اوره كدن سۆز وئرين، زور آلتيندا قالمالين.

خانيم دئدى:

- من گينه بير جهنم ياشاماغى ايسته ميرم. من ايگيرمى ياشيندا جاوان بير قيز دۇيورم. سيزين دئديگيزى من ده ائله سيزدن ايستيرم...

سۆزلر بيتيمشدى. اوغلان قيزى ائولرينه يئتيرنده، قيزين طرفيندن بو شاهمات اويونونون چوخ گوجلۇ اولراق، باشلانيشينا ايناندى. اما يئنه ده اوره يىنى اوج لارينا آلاق بو فيكرى، پوزدو.

قيزا دئدى:

- بير داها گۆروشه بيلمسك خوداحافظ.

اوغلان بير شار بوراخدى. بونو بيلدى.

ئوه كئچنده آناسى قاباغينا چيخدى:

- ئئيله دين؟ دئديگيم سۆزلرى اونا دئدين؟

قيز باشيلا جاواب وئردى. آناسينن قاباغيندان سوشاندا نارين گولومسوندو.

آناسى اونا باخيب دئدى:

- اوغلان سنى سئوير اونا گئىسن بختەور اولارسان. اونون بو حالينين
دئيشيلمەسەنە اجازە وئرمە.

قىز گئە دە آناسينا باخيب گولومسەدى. آناسى اونون بو گولومسەمەگىندىن
اوشندى.

اوچ گوندىن سونرا قىز، آناسى وئردىگى تاپشيريغى يئرەنە يئتيردى. اوغلانين
تلفونونا زنگ ائەلەيب، آناسى نين سؤزلرينى بوتؤو شكىلدە سؤيلەدى.

سؤزلرينى سؤيلەين دن سونرا اوغلانين سون سؤزونو خاطرلادى.

«بىر داها گؤروشە بىلمەسك خوداحافىظ» بو سؤزدن ايتچىمىشىدى. بو
سؤز، اورەبىنين بىر يئرەنە توخونوردو.

- بلكە بو منىم خانىملىغىم داندى.

تامارزى قالدىغىنى، حىس ائندى.

- يانى اونا دارىنجاغام؟ اونا گؤرە بىر حىسسەيم وار؟ حياتىمدا او قدر پردە
آرخاسىندا قالان دوغولاريم اولوبدوركى؛ هانسى دوغرو اولوب،

اولمادىغىنى داها آيىرد ائە بىلمىرم.

نە قدر اوغلان لا گؤروشەمكدن يورولموشدوسا، بىر او قدر دە او گؤروش -

لرين سونا چاتماغىندان دارىخىردى. اونا سئوگى گؤرستمك اىستەين -

اوغلان، دوغرو دوزگون قاباغا گلن، ايتچىنى آچىب چؤلە تۇكن اوغلان،

بلكە دە سئويملى اولاي بىلر ايدى.

آما اونون ياخشىلىغى، سئويملى اولماغى، اونون گلەجەگە قوروشدوردوغو

ياشايشا دوموسگول كىمى ايدى. بلكە دە بعضى اىستك لريندن واز

كئچمەلى ايدى. يوخسادا هامى سىندان كئچمەلى ايدى. كئچمىشى

خاطرلايب، حالدان حالا دوشوردو. هئچ كىمە، اؤزونە بئلە آرخابين اولاي

بىلمىردى. هردن اوغلانى بىر داها گؤرمك اىستەيب، هردن دە داها آرتىق

اونو گؤرمك اىستەمەيىردى. قىزىنى گؤرمەگە گئىندە، گؤردوگو، او خانىمىن

منظرەسى اونو ايتچىدىردى. او خانىمىن يئرەندە اولماق اىستەيىردى.

گؤرەسن بو اوغلان لا ائولنەسە ايدى، ائە بىر گون لرى ياشايا بىلەجكدى؟

ايتچىندن گلەمەين بىر گلىشەن نەجە تامسىنا بىلردى دئمك باشينا گلن لر اونو

دېنچەلمەيب، تەكجە اونون جانينا اود سالىردى. باشينا گلن لردن، دوغرو

دوزگون، اؤيرنەمەسى اونا بللى اولموردو. بلكە بونلارى ائولى لىك دە يوخ

ياشامادىغى تەكجە دوستلوق لار عالمىندە دئەتلەمەلى ايدى. او اوغلان داها

اونو آراماسایدی، سئوینه چكدی؟ یوخسا اوغلانا تامارزی قالا جاقادی؟ داها بو سورغویا نه دئسین بیلمه ییردی. تکجه ایسته دیگی تئز بو دورشوقدان قورتارماق ایدی. فیکیرله شیب اؤز ایچینده دئییردی:

- اصلا، بئله بیر دوروشوقدا قالیب، ائولنمه گه سؤز وئرمه گیم دوزدور؟ هر حالدا منی بو حالا سالان قوهوم؛ هئچ منیم اؤز ایسته گیمه باخمایاجاق لار. یالئیز منه جوموب اؤز اوره ییمین سؤزونو سوسدورا جاق لار.

***

اوغلانین بئینی یئننی تلفوندا وئریلن، خبره مشغول اولموشدو. قیزین سون تلفونو بوتون آسکی خاطیره لری یئننی دن اونون بئینینده جانلادیرمیشدی. بیرینجی خانیمبلا دانیشدیغی سؤزلر، ائله جه ده دوغرو چیخمایان، او وئریلن سؤزلری خاطیرلادی. او زامان اوغلانین آناسی نین ائوینده یاشاییب یئننی جه آلدیق لاری ائوی ایجاره وئره رک، اوغلانین یوکونو آسکیلدن خانیم، او ائوه آددیم بئله آتمادی. اوغلانین یئننی ائوینده یاشاماق ایسته میشدی. دینگه لان قالان اوغلان چتین بیر دورشوغا دوشدو. آلدیغی وام لارین قایتارماسی، گلیری نین چوخونون گئتمه سینه، آزی نین قالماسینا سبب اولدو. هر دن ائله اولوردو کی جیبینده پول اولموردو. بو او حالدا ایدی کی، خانیمی آیلیق آلیب، قوشا یاشاییردی لار. دئییلن، وئریلن سؤزلر سودان چیخمادی. حساب کتابینی یئر به یئر ائده نه کیمین اوغلانین حیاتی جهنم کیمی کئچدی، اوغلان او جهنمی اونوتماز، اولدو. قیزین تلفوندا کی سؤزوندن چوخ چاشمادی. قیز داها آرتیق سؤز وئرمک زمانی دیر، دئمیشدیر، اوغلانین دا سؤزو بللی اولسون ایسته میشدی. اوغلان فیکیرله شیب اؤزونه دئییردی:

- بیر انسانی یئرینده اوتورارکن، اومدوروب، یاریمچیلیق دوروشوغوندا قویماق، هله دوغرو دوزگون بیر یئر یئتیشمه میش، هه، یوخ دئمه گینی ایسته مک، نامردلیک دؤیور؟

قیزین باخیش لارینی دانیشیق لارینی خاطیرلادی. نه قدر ده یورغون گؤرونسه ایدی، اما گؤزلرینین ایچینه باخاندا بیر کیچیک ایشیق گؤروردو.

بیر کیچیک پارلایان اولدوز کیمین! قیزین سوسماسی، نجات دولو دولانیشیغی، اونو چکیملی اتمیشدی.

اوره یینده قیزا بیر سئوگی حسی دیوردو. قیزی چکیملی گؤروردو. بیر چتین لیک یارادا بیلمه یین قیزی گؤروردو. تره زینین دابانی نین، قیزا ساری آغیر باسماغینی ایسته ییردی. فیکیرله شیب اؤزونه دئییردی:

- آوارا قالان قیزین بیردن بئله دانیشماغی، اونون هه دئمه گی دی؟ قیز او یورغونلوغو ایلا، سایمامازلیق ایلا، ائولمه گه هه سؤزونو دئییه بیلر؟ اؤزونه فیکیرله شنده، هه دئمه گه یاخینلاشماغینا اینانما ییردی. چاشیب قالمیشدی. فیکیرلشدی:

- اوندان آیری قالا بیلمه ییرم.

اوغلان، اؤز سؤزونو، قوهوملارا آچیب آغارتدی. هئچ کیم اینانمیردی. اؤزوده هامی دان آرتیق. سونوندا سؤز وئریلدی. تلفون دا، سؤز قیزین قوهومونا دئییلدی.

قیزین آناسینین گؤزلیری گولوب دؤنوب قیزا دئدی:

- مبارک دی، ایسته مه یه گلیرلر. ایش قورتاردی...

قیز یئرینده قالب دوندو. آغیزی آچیق قالدی... ائشیتدیگی سؤزه اینانمیردی. اؤزوندن سوروشدو:

- اوغلانداکی احوالات، اونون بئله بیر سؤز وئرمه گینه یئتیشه بیلردی؟ من ائله بیلیردیم اوغلانین اووجونو اوخوموشام. بس نه تهر اولدو. من دئییردیم سون گؤروشدن سونرا، اوغلان او سون سؤزو ائشیتجک، باشین گؤتوروب قاچاجاق.

آما دوشوندوگو ایشین، ترسه سی باش وئرمیشدی. آناسی نین گؤزلیرینده کی گولومه مک، قیزی اینجیدیردی. هر نه یی باشا دوشدو. اونون ایکی باشلی شاهمات اوینونو، آناسی قاباقدان باشلامیش ایمیش. تئز بیر ایش گؤرمه لی ایدی.

اؤزونه دئدی:

- کئشکه اوغلانین گؤزلیرینه ائله باخماسایدیم. آخی نئیله ییم او قدر هوسله باخیردی منه کی...

اوتوروب دونوخدو. آناسی اونون دونوخماغینی گؤرنده بیر آز هورکوب، تلفونو گؤتوروب او بیرسی قیزلارینی چاغیردی.

- تئز گلین، ایسته مه گه گلیر لر. گلین قاباغا چیخین.
اما قیز هالدا موبلون اوستونده اوتوروب دونوخموشدو. هامی اونا گنت
دئیردی.....

***

گنجه یاریسی هامی باتارکن او اویاق ایدی. ایسته مه گه گلن قوهوما، ائله جه
ده اوغلانا فیکیرله شیردی. اوغلانین نه قدر هوسله اونا باخدیغینی
خاطیرلایاندا هم خوشو گلیردی هم ده کؤیره لیردی. بو ایکی اورکلی
اولماق، مورگه نه کیمی اونی ایچهریدن یئیردی. قاباقجا، اؤیودلر اونی
اوووندورودو. اما بو دقیقه یوخ. یالنیز ایندیکی یاشایشینا فیکیرله شیردی.
یاشاماق ایسته ییردی. اؤزونو بو گوجلو دوغونون، بوینوزلاریندا گؤروردو.
آند ایچمه گی نی خاطیرلادی. بئینی یول تاپماغا باشلادی. اوغلانین قوهومو
اونو ایسته میشدی، قیزین قوهومودا اونی وئرمیشدی هئچ، بئله کبین کسدی
گونو بللی اولموشدو. ئئله یه بیلردی، بئیله قاباغا گئدن ایشین قاباغینی نئجه
آلماق اولوردو، بیردن بیر آدی خاطیرلادی. بی بی سینی آدینی خاطیرلادی.
- هه او آتی تورباسی نان ساواشدیرار.

قیز اونونلا گه ییشمه گه گنتمک ایسته دی. سحر دوروب دانیشگاه یئرینه،
بی بی سینی ائوینه گئتدی. دوروشوغو سؤیله مکدن قاباق، آغلاماغا
باشلادی. بی بی سینه، اونون ایسته مه دن توینا، سؤز وئریلدیگینی دئدی.
بی بی سینی سؤزونه قولاق وئردیکدن سونرا آجیقلا دانیشماغا باشلادی:

- گننه ده همان یا هالمالار، او زامان سنی اون آنتی یاشیندا آره وئرنده من
آجیقلا نمیشدیم. بو قیزین هله آرین ائوینه گنتمک واختینا قالیر دئیمشیدیم.
کیمه دئیه جکسن. بو قولقدان آلیب او بیرسیندن وئردیلر گئتدی. ایندی
گننه ده بو ایشی گؤرورلر. آی سنین او آنانی نه دئیم اولسون. آل چکمر بو
اویونلاریندان. بیر آز فیکیرله شیب. او یانا دؤنوب، بو یانا دؤنوب، سونوندا
اوزو گولدو. قیزی قاباغینا قویدو... دئی ها دئی باشلانندی..

بیرگنجه کیشینین گۆزو، قاباق لارجا آلدیغی فال کتابینا دوشدو. دوغروسو ایکی کتاب ایدیلار. بیرسی هیندین، او بیرسی ده چینین کی ایدی. آله آلب اوخوماغا باشلادی. ائله بیل اونون کیملیگی نین بیرآزی اورایا یازیلیمیشدی. کچمیش لره فیکیر وئردیکجه او یازی لارین بعضی سینین زامان اوزوناسیندا اونون خصیت لری ایله اوخویوب اوخومادیغینی گۆروب، حالدان حالا دوشمگی باشا دوشدو. کتابی بیر قیراغا آتیب، اؤزونه فیکیرلشمه گه باشلادی. فیکیرلشدیکجه، اوره یینی گوجلو گوجلو، میس محکم اووج- لاریندا توتدو.

تلفوندا يىنى اۋىرنىدىكىلىرىنى، بى بى قىزى اىلا دانىشىردى. بوتون اورە يىپىندىن كىچىنلىرى ھىچ كىمىسە يە دئىيە بىلمەسە دە بى بى قىزى اىلا ھەر سۆزۈنۈ دانىشىپ، اورك سۆزلىرىنى اونا سۆيلەدى. او، قىزىن تاپدىغى يولو بىيە نىب، نىچە سۆزدە اوستونە قويدو.

شخصىيت استىقلالى اولمايان انسانلار، حىياتدا اۋزلىرىندىن آلاھى ھەر كىمىسە نىن سۆزلىرىنە دىر وئىرىدىلر.

قىز دانىشا دانىشا بو سۆزلرە فىكىر ائلە يىردى.

موبایلی زنگ چالدى. گۆزو تلفوندا يازيلان آدا دوشدو. گله جک خانىمى اونا زنگ ائله ميشدى. گولومسه دى. تلفونو آچىب آغلاماق سسىنى ائشيتىدى. كيشىنين دوداق لاريندا قونان گولوش دونوب، دانىشماغا اينجارى قالمادى. آغلاماق سسى تلفوندا يوكسلدى. خانىم آغلاياركن چيغيرماغا باشلادى:

- سن نيه هر نه يى منه دئمه ميشدين. سنه گۆره بو نه سۆزلر دى دئيرلر؟ نيه مندن گيزلميشدين؟

كيشى چىك قالىب، دونيا باشينا دولانماغا باشلادى. آغيزى قوپ قورو اولوب گۆزلرى داها هئچ يئرى گۆرمه دى.

- دئيرلركى، سن بير روح مريضى سن. نئچه ايللر مريض خانالاردا، دوقتورلارين الى آلتيندا، درمان اولورموشسان. كنجميش خانىمين دا، ائله بو اوزدن بوشانيب. نيه بولارى باشدان منه دئمه ميشدين؟ نيه منى اوينا- ديبسان...

هئچ بله كيشى يه آغيز آچماق واختى وئرمه بيردى.
كيشى سوروشدو:

- هانسى دمه شك بو سۆزلرى سنه دئيب؟ بولار يالان ديلار. سن منى گۆرموسن، منىمله گزيب دولانميسان، هئچ بله شئىلر منده گۆرموسن؟ آخى نيه بوش يئره قانينى قارالديريسان؟ بير آز منطيقى اول، آل آياغينى داغيتما آدام هر يولدان كئچه نين سۆزونه، اينانمازكى.

قيز تلفونو باغلادى. بوتون دونيا اوغلانين گۆزلرينين قاباغيندا دولانماغا باشلادى. كيم بو سۆزلرى دئميشدى. هئچ بير زامان اسكى خانىمين بله بير ايش گۆرمه سينه امكان يوخ ايدى، امكان وئره بيلمز ايدى، بس نه ايدى بو سۆز؟ هاردان بو سۆز قابار ميشدى...

***

اوغلانين آناسى قيزين آناسيلا تلفوندا دانيشيرديلار. اوغلان دوزوم سوزلوكله گرچك اولانلارين نه اولدوغونو ائشيتمك ايسته ييردى. سوزلري قورتاراندا سونرا اوغلانين آناسى اولانلارى سؤيلهدى.

قيزين لاپ ياخين قوهوملاريندان بيريسى اوغلانين حاققيندا چوخ بير آجى خبرلري وئريب، بو ائوللي لىگه پَر وورموشدو. قيزدا ائشيتديگيندن قورخوب و داها آرتيق اوغلانلا ائولنمك ايسته مه ييردى. بو سؤز اوغلانين فيكريني مشغول ائلهدى. خبرين قايناغى اولان قيزين بى بى سى هئچ زامان، هئچ بير يئرده اوغلانلا راست گلمه ميشدى. بئله اونلارين آدينى بئله ائشيتمه ميشدى. آسكى خانيمى دا بئله بير ايش گؤره سى دئييلدى. فيكيرلشمه گه باشلادى. بونون سببى نه اولاييلردى.

او مهربان بى بى بو سؤزلري نه دن دئتميشدى؟ بير آن بوتون بئنينين گوجونو ايشه سالدى. تكجه بير يئره يئتيشدى. قيزين بى بى سينين بو ائولنمكله ديديشديگى آيدين ايدى. بو سؤزون آرخاسيندا آلاهى بير كيشى وار دئمك اولاييلىمز ايدى. چونكو بئله بير ايش اولسايدى داها قاباقدان بيلينردى. قيزين او يورغون حاليني يادينى سالدى.

- اتهاملارلا، گئري به دؤنمه گى راحتلاشديريردى؟
بئله بير احتمال دوغرو اولسايدى اوندا بير باشلى سئوگينين، نه فايداسى وار ايدى.

گؤز گؤره گؤره، ياواش ياواش قيزين گؤزونده پارلايان اولدوز، اونون او مستقل شخصيتيني آليندن آليب، دوستيلا دانيشماغا، گه ييشمه گه يوللانديردى.

قىز بو ئولبىلىگى اىستەمەدىگىنى سۇيەيندىن سونرا بوتون قوھوم حئيران قالدیلار. نەلر اولدوغونو بىلمک اوچون گاه تلفونلا گاھدا ئولرینه گلمکله بو سۇزون ھاردان چىخماسىنى، بىلمک اىستەدىلر. بو سۇزلرین قايناغى ھامى يا بللى اولدو. قىزین اناسى بو سۇزلرین قايناغى اولان بالدىزىنا شکلندىگىنى سۇيەسە دە قىزىنا دا آرخايىن دئىلدى. قوھوملار بو سۇزو، يالان بىلدىلر. دئىردىلر:

- بالا جا بىر شەردە ھامى بىر بىرىنى تانى يىر. ھرەنىن كئچمىشى آچىق دوسيا كىمىن خالقىن آيندەدى. قىزىن اناسى بوتون قوھومو كۇمە گە چاغىردى. بئەلىكلە بىر گوجلو آختاران دستەسى قوردو. قوھومون آغ ساققاللارى بو چاغرى يا ھە دئىب، بوتون گوجلر ایلە، بو چئرنىل سەنەنى آختارىشماغا باشلادىلار. اوغلانىن لاپ أسكى دوستلارنى تاپىپ، آغىزلارنى آرادىلار. قوھومون دوقتورلارى، بئە بىر كئچمىشىن دوز اولوب اولماماسىنا كۆرە امكانلارىندان فايدالاناراق بوتون شەرىن پىسىكولوقلارىندان توتوب مریضخانالارین أسكى دوسىلارینا قدر، آرايىب، پورچومو تاپماغا چالىشدىلار. سونوندا قورولموش دستەسىنىن سون سۇزو قىزىن اناسىنا، اۋزونه بللندى. دئىلنلر ھامىسى يالان ايمىش. يئنه دە قىز، دوروشوغون، پىرتلاشيق اولماسىنى گۆردو. بىر داھا اورەيىندىن كئچن آرزولارى، بو ئولبىلىكدن واز كئچەمەسىنى سۇيەيىب اۋز اىستەدىگى ياشاماغى سئچمەسىنى سۇيەمك اىستەسە دە، بوتون كئچمىشده دئىلن سۇزلر، صحبتلر، دليللر، يادىنا دوشوب، اۋزو بىلە بىلە، اونون مستقل شىخسىتىنى ايتتىحارا سورودو.

يئنه دە خانىمىن مستقل شىخسىتى گئدىب، اونون شىخسىت استقلالى اولمايان كىملىگى گلدى...

اوتوروب دوستو ايلا دانىشماغا باشلايىپ، سۆيلهدى:
- گۆرهسن بو ايشده، قيزين آلى وار؟ بونى نئجه آيىرد ائله مك اولار.
قاباغيندا اوتوران دوستو بير آز فيكىرلشيب، دئدى:
- اولاي بيلر. بونو بيلمه گين يولو وار. بيرينى گؤندر، گۆرك قيزين چيلخا
سۆزى، دردى نه دى. ايستهسن من لاپ خانيمى گؤنده ريم. آخى دوست-
دولار. بلكه اونا دئيىپ سنى قورتاردى؟
بيردن اوغلانين تلفونو سسلندى. اوغلان تلفونو آچىپ قيزين سسিনি
ااشيتدى. بير نئچه گون قاباق قيشيرىپ باغيران خانيم، يوموشاق يوموشاق،
اوتانا اوتانا دانىشيدى.
- بوتون او سۆزلر يالان ايميش، من سندن عذر ايستيم.
گئنه ده اوغلان جيگ قالدى. بئنينده اوخودوغو فالى خاطرلادى. دوستو،
قيزين دئديگىنى ااشيتدى. اوغلان دئدى:
- گۆرهسن بو قيز ايندى هانسى كيمليگيله دانىشير؟
بير آن شخصيت استقلالينى دېردن كيشى بو سۆزو دئدى. اما ياخشى
بيليردى بو شخصيت استقلاللى ياز گورشادى كيمي كئچىجى دير.
دوستو بير آز فيكىرلهشيب، دئدى:
- قيز پشمان اولوب. آما... دئ گؤروم بو قيزى سئويرسن؟
كيشى دئدى:
- آخى بو سورغونون يئرى ايندى دؤيور كى. من گرگ قيزين نهدن بو حالا
دوشمه گىنى بيلم. باياقدان بيز آرقاجين كيمدن كئچديگىنى اختار ييرىدق،
لاپ بئله آدام گؤنده ريرديك آخى؟

دوستو دئدى:

- انسان دى دا، نه گۆزله ييرسن؟ حالدان حالا دوشور. اوزونه بير باخ بير
گون بير تهر اولوب، بير سۆز دئييب، صاباحيسى گون پشمان اولورسان. بيز
گرگ انسانلارا زامان وئريب، اونلارى باغيشلاياق.

كيشى دوستونون بو سۆزونو اوز بئنينده، آلاهى بير سۆز ايله بوتتو-
كش ديردى. ياريم دئييلن بو سۆز شخصيت استقلالى اولمايان بير انسانين
بئنيندن ائشىگه چيخمادى.

كيشى نين دوستو گئنه ده سوروشدو:

- قيزى سؤيرسن؟

دوستو هه جاوايىنى ائشيدىب دئدى:

- چوخ شكلنمه. منفى باخما هر نه يه. هل هلبت گوناھين دا يوخدى. باشينا
گلن لر سنى شكلنديرير اما گل بو دؤنه منفى باخما.

كيشى دېنمه دى. دوستو دئدى:

- بير دسته گول باغاتدير گئت قاپى سينا. قويما بوندان آرتيق اوزونو يئسين.
اوندا، اونا كؤمك ائله يه جك سن.

بير ساعاتدان سونرا خانيم گيلين قاپيسى دؤيولدو. خانيم قاپى يا چيخدى.
كيشىنى آلينده بير دسته گول توتاراق گوردو...

خانیم

عائیله نین قاباغیندا جیک فالان خانیم، بوتون چالیشماق لارینی فایدا سیز
گۆره لی، تلفونا ساری گئدیپ بی بی قیزینا زنگ ائله دی. آغلار سسی ایله
بوتون دوروشوغو آچیب آغارتدی. دئدی:

- قوهوم لار منه آغلاماق حاقیندان آلاهی اختیاری وئرمه ییبلر.
آغلار سؤزلر تلفون تئل لریندن سوزرکن، تئل لر بئله تیتره مه یه باشلاماسینی
حیس ائندی..
دئدی:

- داها یازیق دوروشوق لارا دوشمه مک اوچون، هله لیک باش آیمک لازیم-
دی. من اوغلانا سیغیندیم. ائله قالخیزدیغیم تسلیم بایراغی منیم آغ گلینلیک
گئیمیم اولدی.

بو گئدیشدن داریخیب تلفونو یئرینه قویدو.
بیردن قایی چالیندی، قاپییا ساری گئدیپ قاپینی آچدی. کیشی آئینده بیر
چلنگ گول توتاراق اونا باخیردی...
خانیم اونو گۆرمکدن سئویندی. او گول چلنگی نی، جاده لرین قیراغینداکی
اوتلفونون تئل لرینین آلتیندا بیتن گول لره بنزتدی...

۳۱ خانیم - کیشی

یئنی باشلادیقلاری ائولیلک لیرینین ایلک گنجه سینی سوو شدوروب، سحر چاغی یاتاغدا ایدیلار. کیشی تئزدن یوخودان دوروب، یالنیز کئچن گون- لرینه آغیزینی آیمه گه باشلادی. فرحلنه نیب، بؤیرونده، ملک کیمی گوردوگو، یاتان خانیم باخدیقچاق سئوینیردی. بئله آغیزینا سیغما ییردی. هله بو تئزلیکده خانیمی اویاتماق ایسته مه دی.

- نه گؤزل منظره دی: دئییب، دو یونچاق باخیب، لذت آپاریردی.
دالدی. ایلک ائولی لیگینه قورخسایدی دا، ایندی بو ائولی لیک اونا خوش باغیشلا ییردی.

- بو نه دن دی؟

او زامان مادی دوروشوغونون یاخشی اولمادیغینی خاطر لاییب دئدی:
- او زامان الیم بوش اولماسایدی، فرحلیب، آله دوشمز گون لریمدن ذوق آلا جاق ایدم.

فیکیرلشدیکجه ایلک خانیمی نین اومودسوز باخیش لارینی خاطر لاددی. ایلک آداخلاندیغی گون لرده، ایلکه خانیمی، اوندان بؤیوک بیر سئوگی گؤرستمه- گی ایسته ییردی، ایندی بو ساعات اونون اومدوغونا فیکیرله شیردی. او زامان لار اؤزونو گونا هکار حیس ائتسه ده، ایندی اؤزونده گونا گورمه ییردی. او خانیم نه اوموردی مندن: دئدی.

یاتاغان باش قالدیزیب، آسکی خانیمی نین آتاسی ائوینه ساری چیمخیر اراق، بئله دئدی:

- مندن نه اوموردون، من کی گلیب سیزین ائوینیزده دئمه میشدیم سنه عاشیقم.

او دۇقىقە دۇنوب ياتاغىنداكى خانىما باخىب سئويندى. بو سئويندىرىچى حال
او زامان نىيە يارانمايشدى؟

خاطىرەلىرى قاتار قاتار يولا سالان كىشى ياتاغدا ياتان ملکہ بنزئىدىگى
خانىمىنا باخىب حىياتىنىن ياشامادىغى گونلرىندىن بىرىسىنىن باشلايدىغىنا
ايناندى. بىر آزدان خانىمى ياتاغدا تىرشىب اويانماغا باشلادى. كىشى
اونون بوخودان اويانماغىنى گۈزلەپەرك گۈزلىرىنە باخىردى. خانىم يىواش
يىواش گۈزلىرىنى آچىب، ايلكده كىشىسىنى گۈردو. سونرا دۇنوب بوتون
اتاغا بىر نظر سالىب، بىردن ياز بولودو كىمىن آغلاماغا باشلادى. گۈزونون
ياشلاىنى آلهدى. كىشىنىن دوداغىنداكى گولوش دوندو، ائله بىلدى دونيانى
باشىنا يىخىدىلار. نەقدر دوشوندوسە بو آغلاماغىن نىيەسىنى آنلامادى.
خانىم ائله گۈزلىرىندىن ياش تۈكۈب، اىچىن چكىردى. كىشى گۈزلەپىردى -
كى خانىمى اۋز اورەيىنى بوشالتسىن. خانىم آغلايىب آغلايىب، سونوندا
اۋزونە گلدى.

كىشى اونو اوووندوروب دىندىرىب دانىشماق اىستەدى. آما خانىم ائله بىل
هئچ اونو ائشتمەيىب، هئچ اونو گۈرەبىلمەپىردى. كىشى ائله اونون ياشلى
گۈزلىرىنە دونوخموشدو.

بىر آز اۋنچە فلكىن آغىزىنى آيمىشىدى، اما ايندى ائله بىلدىرەدى فلک گئرى
دۇنوب اونون آغزىنى آيىر. كىشىنىن اوووندورماغى، هئچ بىر ايشە يارامادى.
نهایت ياتاغدان دوروب خانىمىنى بىر آز اۋز دونياسىدا باش باشا قويماق
اىستەدى. گئدىب ائوين ھالىندا اوتوروب بىر سىقار آلىشىدىرىب فىكىرە
دالدى.

- نە دى بو باشىما گلنلر، ايلك گونو سئوينجىلە باشلايىب، اما بىر ساعت
كئچمەمىش، ھر شئى قارىشىدى.

بوغازىنى خىن توتموشدو. خىرصلە دووارلارا باخىردى. اۋز اىچىندە دئدى:
- هئچ بىلمىرم نىيە بو آغلاماغا، بىر كئچىجى آغلاماق دئە بىلمىرم. بىر تھر
طوفاندىن قاباق شاخان ايلدىرىم تىك گۈروررم. مندە بىر داھا او آسكى
ائولى لىگىن چتىن لىكلرىنى داشى ماغا گوج بوخودور.
آللىرى كئىلەليردى؛ اياق لارى سوستلاشىردى. گۈزلىرىنىن بىرىسى اۋزو اۋزونە
قاپانماغا باشلادى.

- گل بودا عىبلنمەگىن قالىخىزدىغى بايراقدى.

حياتيندا باش وئرن بو سون گونلرين اولانلاريني بير فيلم كيمي گئرييه چكيب يئني دن باخماغا باشلادى.

قيزين يورغون قيايه سيني خاطيرلادى. دانيشماقدان يورغون اولان گوروشمكدن يورغون اولان، بئله لاپ اوزوندن ده يورغون اولان بير خانىما سئودالايىب اونونلا ائولنميشدى. كيشى سانكى اونون آغلاماغىلا اوزونه گلدى. دوروب آينايا باخيب، اوزونو چيركىن گوردو.

خانيمين ايچين ايچين آغلاماغي ائله ايلكه، اونون اوره ييني يانديردى. اوز اوره يينده دئدى:

- بير خانىمي، اوز وارى كيمي آلاهي وار دولتينه قاتان كيشى، بئله بير نيسگيل دولو منظره لرى گورمه لى دى. بلكه قور قوهوم بيلمەن، ياخينلاشيب اونون آغزىنى آراسايدىم، اودا قور قوهومون قيس قوروندا قالمايىب هر نه يى منه دئيرايدى. گوره سن منيم رسمى شكىلده او ائوه ائلچى گئتمه گيم دوز ايميش؟! آخى من ده گئتمه سيديم آلاهيسى گئده چك ايدى.

بير آز سونرا خانيم ياتاقدان دوروب آل اوزونو يوئوب كيشى نين قاباغيندا دوردو. كيشى هئچ بير سؤز دئمه ييب يالنىز اونون گوزلرینه باخدى. خانيم، گوزلرينده اولان اوتانجى كيشى دن گيزلتمك ايسته ييردى.

سس سيز سميرسىز قاليب ائله اونا باخيب تئز تئز ده گوزلرینی قاچيرديردى. كئچيب موبل لارين بيريسينده اوتوروب، پنجره دن اوزاقلاردا قالان آتاسى ائوپنه سارى باخماغا باشلادى. بئله بير منظره نى ياراتماقدان اوتانيردى. هئچ زامان اوزونو گناهكار بيلمه سه ده ايندى بو آن اوزونو گناهكار بيليردى. اوزوندن سوروشوردو:

- اؤنومده كى كيشينين گوناھى نه ايدى. بئله بير گليش اينن اونو جزالانديرماق هانسى گوناھينين قاباغيندا ايدى. دوغرو دوزگون قاباغا گليب منى سئودىگينى دئيىب دوران كيشى نين ائوليلگينين ايلك گونونده گوردوگو بو اولمالى ايدى؟ آخى منيم گوناھيم نه دى؟ ايندى بو يازيق كيشى نه ائله مه لى دى؟ بو دردین چاره سى نه دى؟ بير ياندا سئوگى چيچك لرى آچيب، او بيريسى يان بوش دى. منيم چاره م نه دى؟ كيشى پنجره دن ائشيشگه باخاندا هرگون گوردوگو بير قوشو گوردو، يئنه ده او قوش اوبيرى قوشلارين ترسينه اوچوردو.

***

او گوندن سونرا، كيشى اؤز خانميلا نه قدر گولمه گه، دانيشماغا، چاليشسادا، اونون گؤزلىنده درين بير نيسگيلى گؤروردو، دئيرئسيون ياشايان بير خانيمي، يواش يواش او پارالايان اولدوزون سؤنمه گيني... يئنه قورخو جانينا دوشدو. بو ائوليلگي ايتيرمكدن قورخوردو. كيشى، اؤز سؤگى سيني او خانىما گؤرستمه گه نه قدر چاليشميشدى، بئله بير چاليشماغا اؤز ده اينانميردى. تلويژوندا او ايسته ديگي، فيلمه باخيردى. بو ايشدن ده سونسوز تامسينيردى. اؤزونو هئچه قويولموش بير انسان كيمي سانيردى. خانيميني، بوتون دونياسى دير دئيه، ساخلاماق ايسته ييردى. بازارا گئندنه هر گؤردوگو پالتارى يوخلايب او نا ياراشديرا بيلسه ايدى او نا آيردى. اونون كؤنلنو آلماغا هر بير ايشه بو يون آيردى. گونلر آرد آردا سووشوردو. اما او كيشى باخديقجا خانيمين سولماغيني گؤروردو. دئيرسيون علامتلىرى يئنه اونون گؤزلىنده، يئريشونده بللى ايدى. نه قدر اونو اؤزونه سارى چكيردى، بير او قدر اونون اوزاقلاشماغيني گؤروب، دئيرسيون علامتلىرى آزالمادان داها دا چوخاليردى. گوندوزلر ايشدن قايداندا، اونو درس لر نين ايچينده بوغولدوغونو، كيتاب لارين آراسيندا آل آياق چالماغيني گؤروردو. اونون واختيني بوشا وئرمه سين دئيه ائشيكدن يئمك آليب گتيريردى. تكجه آرزوسو اونون گولر اوزونو گؤرمك ايدى. اما بو آرزونون دوغرولماسيني گؤره بيلمه ييردى. ايلك ائوليلگيني قورتارماقدان نه قدر سئوينچ دويموشدوسا او قدر بو ائوليلگين چيخيلمازا يئتيشمه سيندن قورخوردو. خانيميني نيسگيلى گؤردو كچه ايلك او نا يانيردى سونرا اؤزونه. بير گون نهايت جسارت ائديب ايلك گونده كي آغلاماغين دان سوروشدو. خانيم بير آز دوروب، بير آز دونوخوب، نهايت سؤزه گليب، دئدى:

– من سينله ياتاغا كئچنده سئوينيرديم. اما سحر يوخودان دوراندا آلاهي جوره اولدوم. اؤزومو بير خايين كيمي گؤروب، قيزيما خيانت ائله ديگيمي باشا دوشدوم. قيزيم، آره گئتمه گيمي ايسته ميردى، من او نا باخمايب سنه

گلدیم. ایندی قیزیم مریض اولوب. بو ائوللیگ یانلیش ایدی. من گرک بو ایشی گۆرمه یه دیدیم. سنی ده یانلیش بیر یاشاییشا چکیب گتیردیم.
 کیشی دیسکینیب دئدی:
 - قیزینی گئری گتیرمه گه چالیشاریق.
 خانیم آغلايا آغلايا دئدی:
 - قیزین آتاسی آره گتتمه گیمی بیلیب، دای بیزیم گۆروشوموزه کۆت وئرمیر.
 کیشی دئدی:
 - بس منیم بو حیاتدا پاییم نه دی.
 خانیم سوسدی.

***

قارما قاریشیق بیر گونلر باشلادی. خانیم هر گون یئنی بیر سۆز ایله او گونو کیشی یه جهنم ائله دی. بیرینجی گون ائشیتدیگی خبرلری آچیب آغار تدی. کیشی بو خبرلرین قایناغینی سوردو. قایناق، خانیم طرفیندن بللی اولمادی. اما گونا یئرینده ایدی. کیشی آختاریشیب قایناغی تاپیب، سۆزلرین یالان اولدوغونو، سؤیله سه ده، هامی سی بوشونا گئدیردی.
 بهانه لر گون به گون چوخالیردی. بیر گون کیشی ائوه گلیب، ائوی قارما قاریشیق گۆردو گونده دؤنوب خانیمی نین اوزونه باخدی. «دئیرسیون» علامت لری باش قالدیزیب ائوین دووارینا قدر یاییلمیشدی. کیشی، یاواش یاواش باشا دوشوردو. آخشاملار ائوه گتتمه گه یوبانیردی. ایشی قورتارانان سونرا شهرده ماشینیلا فیرلانیب، واختی سووشدوروردو.
 فیکیرینی بیر یئره وئره بیلمیردی. بیر گون ساده بیر نقشه نی چکمه گه آوارا قالب نهایت دوستو او ایشی قورتارمیشدی. پشمانچیلیق علامت لرنی بوتون وجودوندا گۆررکن، اورت باسدیر ائله ییردی. ائوین قاپیسیندان ایچه - ری کئچنده آروادی یادلار کیمین اونا باخیردی. یاتاغا کئچنده خانیم میستیریق سالاییردی.

گئدیب او بیرسی اتاقتا یاتماغا دا جسارت ائله یه بیلمیردی. اودونان سویون آراسیندا قالمیشدی. ایلك او ائوه گلمک لرنی خاطرلادی. قاپی آچیلاندا، خانیم ائوی گۆروب توتولموشدو. کیشی او توتولماغی گۆروب

اینجیمیشدی. ایندی کیشی هردن بیر سؤز آچیب، سؤزون آخیریندا دا اونو سورغویا توتوردو. خانیمین سکو تو شیکنجه دن آرتیق اونو اینجیدیردی. سکو تدا ایتیب باتان سوال لاری اؤزوندن سوروشوردو:

- گۆره سن نییه ائوی گۆرنده توتولدو؟ گۆره سن ائوی بالاجا گۆردو؟ گۆره- سن ائوی بینمهدی؟ یادا اصلا بو ائوه گلمه گه پشیمان اولوب؟

هر نه قدر اونو سیلکله بیردی، بیر شئی آچیب آغاردا بیلمیردی. خانیمی چوخلو واختلار اونو تک قویوب یاتاق اوتاغیندان تلفون ائله ییب قیزی ایلا دانیشیردی. یاواشجا دانیشیق لارینا باخمایاراق اونلارین دانیشیغیندان پرتلشمک لارینی باشادوشوردو. گاهدان قیزی لا دا اولماسا ایترنتله خاریجه یاشایان بی بی سی قیزی ایلا دانیشیردی. آما اونولا نه دانیشدیغینی بیلمیردی. بیر ده کی خانیم هر دانیشیق دان سونرا دا ایستر قیزی لا اولسون، ایستر بی بی سی قیزی ایلا، داها آرتیق سویوق دولانیردی. بیر گون ایکسی برلیکده بازارا گئندنه، خانیم الینی آتیب سیویجی دولاندریب ماشینی ایشلندی. کیشی بیر آز دونوخوب سیویجه باخدی. تزه آلدیغی ماشینی چوخ ایسته بیردی. خانیمی دئدی:

- نییه ماشینی منه وئرمیرسن؟ سن کی ایداره یه گئدیپ ماشینی ایداره نین قاباغیندا قویورسان. اوردا قالانا کیمین وئر منه دای؟

کیشی بیر آندا کئچمیش خانیمینی خاطرلادی. هه، او ائله هر گون ماشینی اونون الیندن آلیب، اونو ماشین سیز قویوردو. اودور کی هردن ایش لرینه یئتشمک اوچون تاکسی توتوردو. بیر گون خیواندا آددیملارکن اؤز ماشینی گۆرموشدو. ایچینده نئچه خانیم وار ایدی. اونلارین بیرسی دوستونون خانیمی ایدی، او بیرسی ده بوشانمیش بیر خانیم. گنج لرله دولو، بیر ماشین دا، اونلارین دالینا دوشموشدولر. آخشام بو سؤزو آچاندا ائوده های کوی قۇپموشدو. نئچه گون سونرا دوستو اونا زنگ ائله ییب، دئمیشدی:

- سنین خانیمین، منیم خانیمیمی یولدان چیخاردیر. اونو بوشانماغا قیزیشدیریر. قاباغینی آل، یوخسا من آلام.

بونلاری خاطرلایاراق خانیمین سورغوسونون قاباغیندا سوسدو، اما خانیمی ال چکمه دی هئی دئدی.

آخیردا کیشی دئدی:

- سنه بیر ماشین آلام.

صباحدان سورغولار باشلاندى:
- به نه واخت او ماشینی آلاچاقسان؟ نه اولدو بس. من گئیدی ماشینلارا
باخیب اوزومه ماشین سئچمیشم.
کیشى هوپ سوسدو. خانیم دوروب گئینیپ ائودن چیخاندا کیشى دئدی:
- واختیندا.
خانیم دا دئدی:
باچیم گیله گئدیرم.

***

صباحیسی گون تلفون زنگ چالدى. کیشى تلفونو گؤتوردو.
- الو، بو یرون.
- پرده چی یم. تاپشیردیغیز پرده حاضیردی. ائوده اولساز گتیرک قوشاق.
- بعلی، بو یرون گلین.
- یاریم ساعاتا اوردا ییق
- عیبی یوخدور
خانیمی هله دانیشگاهدان گلمه میشدی. اوزونون ده ایشی وار ایدی. تنز
آناسینا زنگ ائله دی:
- آنا ایشین اولماسا گلیم سنی گتیریم بورا. پرده چی گله جک.
- خانیمین هاردا؟
- هله دانیشگاهدان گلمه ییب.
- یاخشى اوغلوم، من سه مانا لاشیرام، گل.
کیشى گئیدیپ آناسینی گؤتوروب گتیردی ائوه. قاپینی آچاندا خانیمینی
گؤردو. دئدی:
- یورولمایاسان.
- ساغ اول.
قاینانا دئدی:
- قیزیم، نئجه سن، اوزونو گؤرک.

- ساغ اولون. دانیشگاه یامان باشیمی قاتیپ.
کیشی دئدی:
- من گئدیرم، ایندی پرده چی لر گله جکلر.
خانیم دئدی:
- بیلیرم. ایندی زنگ ائله دیم دئدی لر گلیریک.
کیشی دئدی:
اوندا من گئتدیم. خداحافظ.

***

کیشی آخشام ائوه قاییدیب قاپینی آچاندا پرده نی گوروب دئدی:
- نه گوزل پرده اولوب موبارک دی.
خانیمدان سس چیخمادی. کیشی دؤنوب باخیب، خانیمینی قاش قاباقلی
گوردو. او یان بویانا باخیب آناسینی گورمه ییب، دئدی:
- هانی آنام؟
خانیم دئدی:
- گئتدی
کیشی جیک قالب دئدی:
- نئجه یانی گئتدی.
خانیم دئدی:
- دی گوروم نییه آنانی گتیرمیشدین؟ من ائوده ای دیم دای.
کیشی دئدی:
- نئجه یانی، نه دئمک ایستیرسن؟
- آنانی منه گودوکچو گتیرمیشدین؟ پرده چی به گوره؟
کیشی دئدی:
- من سنین بو سؤزونو هئچه قویورام. چون اوزون یاخشی بیلیرسن نه وار
نه یوخ. آنجاق دئنن گوروم آنام نییه تک باشینا چیخیب گئدیپ، اونا نه
دئمیسن؟ اونا توخانمیسان؟
خانیم دئدی:

- آناندان سوروش. من اونا هئچ نه دئمه ديم. اؤزو كوسوب گئتدى.
كيشى دوداغينى چئينه ييب ائودن چيخيب آناسينين ائوينه گئتدى. آناسينين
ائوينه يئتيشن كيمي دئدى:
- آنا نه اولوب، نيهه منى گودمه ميش تك باشينا چيخيب گل ميسن؟
- اوغلوم هئچ نه، ايستيرديم بير آز آدديملايام، آياق لاريم آچيلا.
- يوخ آنا منى باشيندان آچا بيلمزسن، دئ گوروم.
كيشى آناسيني قيس قوورا قوياندان سونرا هر نه يي بيلدى. آناسى او ائوده
ياخشى اوز گورمه ميشدى. كيشى اؤز ائوينه قايديب گيلنى ليك ائله دى.
خانيمي سؤزلرى دولاشدير آخيردا كيشى يه دئدى:
- بوندان سونرا آنان بو ائوه گلمه يه جك.
او سوزو ائشيدن كيمي قاباقكى خانيميني خاطيرلا دى، او ايلك ائوللى ليگينين
سون يازيني. بايرامين اون اوچو ايدى. كيشى دئدى:
- گئلك آنامى گؤتوروب چيخاق چؤله.
اسكى خانيمي دئدى:
- آنان گلسه، من گلمه يه جه يم.
كيشى نين آناسى قاباقجا دئميشدى:
- اوغلوم، خانيمينلا تك باشيا گئت من قونشو لارنان چيخارام.
كيشى دئميشدى:
- نئجه يانى من بو عزيز گونده آنامى بوشلاياجاغام. اوندا محلله ده منه نه
دئيرلر. محلله اوشاق لارين اوزونه نئجه باخارام؟ بس منيم غير تيم نه اولار؟
آناسى ائوينه يئتيشيب قاپيني دؤيدو. آناسى قاباغينا چيخدى. كيشى دئدى:
- آنا گل گئلك.
- آناسى دئدى:
- يوخ اوغلوم من گليرم سيز گئدين.
كيشى دئدى:
- يوخ آنا گل گئلك.
- آناسى دئدى:
- اوندا گئلك خانيميني گؤتورك.
كيشى ائوه قايديب قاپيني دؤيدو. خانيمي قاپى يا چيخيب قايناناسيني
گورجك دئدى:

- سلام. نئجه سيز. والله من بيرآز كئفسيزم. سيز گئدين.

قائنانا دئدى:

- قيزيم من اوموردوم اوغلومدان قاباق سن گليب منى گؤتوره سن.
كيشى او زامان آناسيني گؤتوروب چؤله گئتميشدى.

***

كيشى هر نه يى باشا دوشوردو. بو ائوليلگه مجبور اولان خانيم يئنى بىر دوسيا توپلاماغا باشلامىشدى. دلى ليك عنوانيله تزه دن قره ياخماق، حتى رشوت يئمك بهتاني، حتى كيشى ليك جينسل سيزليگى... كيشى نين بو ائوليلگه لاييق اولماديغيني، هاى سالماغا باشلامىشدى. اونون سئچديگى، يولون هارا گنديب چاتديغي، كيشى يه بللى ايدى. دوروشوغو كتترل آلتينا آلماق ايسته دى. آغيرليقلا، خانيمين ياراتديغي آغير گونلره دؤزوب اونونلا دانىشيب، دئيلن لرى آچيب آغارتماغا باشلادى. اما بونلار درد يارى سى اولمادى. خانيم، سحردن آخشاما پورچوم گزيردى. كيشى اونون اوزونه باخيب آشكارا دئيه بيلمه ديگى سؤزو اوره بينده اؤزونه دئيردى:

- آسكى ده كى دوزلتديگين دوسيا لايخ چيخسادا بو سفر اينانديريجي بىر دوسيا ياراتماغا باشلاميسان، آى منيم بده ملك ايم، من سنين بو وورنوخمالاريني لاپ آيدين گورورم.

آسكى خانيمي نين سؤزونو خاطيرلادى «اينديكى بيز، بىر ياشايا بيلميريك، سن قاباغا گل قوهوما، آيريلماق ايسته ديگيميزى سؤيله».

- اما سن بئله بىر ايسته گى مندن ايسته مه يه جكسن، آى منيم بخت سيز ملك يم.

او تاي دان خانيم، كيشى نى ده، اؤزونو ده يارانان شرايطه گؤره نه قدر گوناھكار گؤرسه ايدى، بىر او قدر ده اونو گوناھسيز گوروردو. آمما كيشى بو دوروشوغون، ساپخينلا شماسينا چاليشيردى سا، خانيم اونو قاريشيديريدى. بئله بىر دوروشوغا ايليشن كيشى نين بئنى، گون بويو قارما قاريشيق دا اولسا چاليشيردى.

كىشى باشىنى ائودن گۇتوروب گنڭىدىب بالىقلى چايى نىن قىراغىندا آددىم-
لايىب فىكىرلشمەگە باشلادى. بو فىكىر پرىشانلىغى اونون بوتون، ائشىكەكى
حياتىنا اثر قويماستىن، ياخشى گۇروب حىس ائلەيىردى. ايش لرىنى، آسكى-
دە اولان كىمى دوغرو دوزگون يول لارلا ايرەلى آپارا بىلمەيىردى. اجتمائى
دولانىشىغى تاما كارىخمالارلا، ياهالما لارلا يامان كۆكە دوشموشدو. بو
دوروشوق داها آرتىق اونو قورخودوردو. آسكى حياتىنداكى گرگىنلىگ لردن
اۇترو، ايشىنە دىن ضربه لرى خاطرلايىردى: ايش يىرىندە بىر ايشچىلە سۆزە
گلندە، او ايشچى آغزىندان چىخان سۆزلىرى هر كىمىن اۋنوندە اوجادان
باغىراق اونا دىيىب، اونو آبىر حىثىتدن سالمىشىدى، اودا بوتون ايش
يولداش لارىندان اوتانمىشىدى. آلاھى منظرەنى خاطرلادى. باش مەندىس
ايلە، سولارى بىر آرخا گنتمە دىگنە، اتلانىب باش مەندىسىن مىزى اوستونە
دىرماشىب اوجادان باغىراق آغزىنى آچىب، گۇزونو يوموشدو. ايندى يىنە
دە اۋزو ايستەمەدن بئلە بىر كۆكە دوشمىكدن قورخوردو. داها آرتىق ھىچ
كىمسە ايلە گەيىشمەك ايستەمىردى. بىردن اوجادان قاه قاه ايلە گولمەگە
باشلادى. ائو گنڭىدىب قاپىنى تاغ با تاغ آچىب، ھىرتى ايلە ائو كىچدى.
قاپى دان گلن گوجلۇ ھاوا كولكە دۇنوب، خانىمىن ساچ لارىنى داغىتىدى.
كىشى خانىمىن قاباغىندا دوروب گۇزلىرىنى، گۇزلىرىنە زىللەدى. خانىم
دىسكىندى.

***

- سن نه ايستيرسن؟

خانيم دوروب اونون گۆزلىرىنه باخدى. كىشى داها او گۆزلىرىدە ھىچ نە گۆرە بىلمەيىردى. گىنە دئدى:

- سن نه ايستيرسن؟

خانيم كىشى سىنىن اوزونە باخىپ ايچىنى چكىپ گۆزلىرىدىن ياش تۆكۈپ دئدى:

- من تزه بىر ائولى ليگىن اغير ايش لىرىنى بوينو ما آلا بىلمىرم. من درس لىرىمى اوخويوب يوخارى يئرلرە چاتماق ايستىرم. من قاباقدان ايتىپ باتان حياتىمى ايستىرم، من قىزىمى ايستىرم، من ايتىردىگىم جاوان ليغىمى ايستىرم، من اۆزومو ايستىرم، من...

كىشى ائله او آن اونون سۆزونە كئچىپ دئدى:

- اوندا بو يول لاردان گىتمك بسدى، داي بسدى، داي بسدى.

***

قىشىن قىرغىن يىندان چىخان طىبعتدە كىشى ياز فصلىنى بوتون قاباقتى
يازلاردان داھا گۆزل گۆروردو. اورە يىندە دئىردى:
- داھا آرتىق رۇيالاردان، خوليالاردان، چىخماق زامانى گلىب. داھا آرتىق
شخصىت استىقلاينى آلە گتىرمك زامانى دى.

سانكى آسكى انسانىن ايچىندن، يىنى بىر انسان چىخمىشىدى. ائله بىل اورتا
چاغلارنى سونو يىتىشمىشىدى. بىر دىيشىكلىك باشلامىشىدى. او ھامى دان
آرتىق، طىبعتىن، حياتىن، دونيانىن، دوغرو اوزونو گۆرمەگە، اينانماغا
باشلامىشىدى. آغاچلار چىچىكلەننە، كىشى او ساغلام چىچىكلرى
گۆروب، او چىچىكلرى سئودىگى قىزا ھدىە وئره بىلمەدىگى اوچون
گۆزلىرى دولدو. بوتون چۆلر چىچىكلرلە دولوب داشاندا، خانىم چىچىكلرە
تامارزى قالدى. ايكى جوت گۆزون قاباغىندا، گولر بىە سىز قالمىشىدىلار.
خانىم اوزون بىر اويون قورانان سونرا بو تئزلىكلە ايستە دىگىنە يىتىشمە-
گىنە فىكىرلىشندە شكلىنردى. عائله دن خبر سىز بوشانمىش خانىم كىشى نىن
اويوندىن آلاھى بىر يىرى يوخ ايدى. كىشى اونون چىخىب گىتمە سىنە ھىچ بىر
سۆز دئە بىب بلە لاپ اونون راحتلىغى اوچون شلە شولە سىنى باغلايىب
اوندن گىتمىشىدى. سون گۆرۈشكە كى سورغو ھلە خانىمىن بئىنىندە
قايناشىردى

- سىن مەنە وئردىگىن آزادلىغى ايمىدن آلماياقايدىن؟

کیشی بو سورغونون جاوايندا تکجه گولومسه ميشدی. بو جاواب لاپ اونو يانديريردی. ائله بير اويونو باشلايان خانيم آغير قاباغا چيخماق لاری گؤزله بيردی. بير خبر اولمايىنچاق بير تهر ائله بير گليشى گورمک اوچون کيشيني دوسموکله بيردی. اوزو باشلايدیغي اويون لارين اوخشاريني گؤزله بيردی. امما ائله بيل زارنيغي چوخ قويموشدو. کيشی دن قورتارسايدی دا هله عائله قاباقدا ایدی. کيشينين يوموشاقليغي اونو عائله قاباغيندا الی يالين قويوردو. هئی زنگ ائله ييب بير تهر کيشيني قيزيشديرماق ايسته بيردی. بير يامان، بير سؤيوش، بير ياراشماز، دؤزولمز گليش. يوخ ائله بيل بو کيشی قاتيق ایدی. او ائوده قالماق اونو کوچومسه بيردی. آزاد کيشی هله آزاد اولمايىن خانيمين حاليني باشا دوشوب اونون چيخيب گئتمه سيني ايسته دی. خانيم ائو دللال لارينا باش چکيب ائو آختاريردی. دول خانيم ائو وئرن؟ خانيمين دايبی لاری بو خبری ائشيدن کيمي اونا ييه دوروب اونو ننه سی گيله آپارديلار. کيشی خانيمين بو تهر ده اولسا، آزادليغا يئتيشمه سينه سئويندی. هله بيرآز زامان لازيم ایدی. خانيمين آزادليغا گئدن يولو کيشی يه قارا ياخماقدان سوشوردو. خانيم قارا ياخماق لار ايچينده، رشوت آلماغی، دلی اولماغي بوشلاييب جينسل آخساقليقی بايراق ائله ميشدی. بو تشکورون سون يولو ایدی!

***

كيشى او يازين آدينى آزادلىق يازى قويوب، تزه بير دفتر دولدورماغا باشلادى. آمما ساغدان سولا يازديسا، خانيم سولدان ساغا اوخودو. آنجاق بيرآز كئچمه دن هر هانسى يولدان اولورسا اولسون، آزاد خانيم داها آسكى زامانلاردا گۆره بيلمه ديگى گۆزلىكلىرى گۆرمه گه باشلادى. قارانقوشلار قئى چكهر ك اونون باشينين اوستوندىن سووشوردو. تزه آزاد اولان اينسان قابقلار باش قالكيزيب اونلارا باخماسادا، هئچ بئله اونلارى گۆرمه سه ده، ايندى اونلارى گۆروب، او منظره لردن تامسيندى. بيرگون گۆزلىرى بيريرلرينه ساتاشدى. ائله بو زامان آزادلىق نه دئمك دير ايكيسى نه ده بللى اولدو.

كيشى، پاسلانميش دوشونجه لره عصيان ائديپ، يئنى بير آزادلىغى قازانماغينا گۆره سئوينيردى. گۆزلىرينده كى تور چكيليپ گئندن، طبيعتين گۆزلىگيني گۆره بيليردى. اؤزونه دئدى:

- بو گۆزلىكلىرى گۆره بىلمەسم بو يازىن، بو گۆزلىگىن نه فايداسى وار.
انسانى زىندان لارا سالسان، قاپى لارى باغلاسان او گۆزل مئشەلرېن، او
گۆزل گولرېن، او گۆزل چايىرلارېن، زمى لرېن نه فايداسى وار، بو
دونيانېن نه فايداسى وار.
خانېمدا دفتىرىندە بئله يازدى:
بىر خانېم، خانېم اولماسا، بىر كىشى، كىشى اولماسا، دوستلۇغون، عشقىن نه
فايداسى وار؟

او ايل بو گۆزلىكلىرى او آزاد كىشى گۆره بىلىردى، پردەلىرى گۆزوندن
چىكن كىشى. او ايل بىر كىشى ايله بىر خانېم بىر بىرلىرىندن آيرىلماق لارېنى
بئله توى لاردان داها شىرېن گۆردولر. كىشى او اولان لارېن باش وئردىگى،
سئوگىسىندن يادگار قالان ائو باخىب بوتون شىرېن، آجى خاطرەلىرى يادىنا
دوشوردو. آزاد بىر انسانېن دوغولماسىنى دا خاطرلار ياندا، او ائو شىرېن
ايلك آزادلىق ائوى كىمى گۆزوندە گۆرونوردو. سحر تئزدن ائودن چىخىب
شىرېن دولان با دولان كوچەلرېنى گزىب، گزىدكجە گۆزلىرى دولوردو.
دولانا دولانا آتا بابا كوچە سىنە يئتىشىب گۆزو او قونشو قىزىنېن ائوئىنە
ساتاشدى. سارماشوق لار بوش قالان ائوئىن، دووارلارېنا بارىنېب
سوسوزلوقدان قوروموشدولار. قديم كىلر كىمىن گئنه بىر بوبو قوشو هئردە
اوتوروب اوخويوردو. ائوئىن باغلى قالان قاپى سىنېن بوساغاسىندا آلاق لار
ايچىندە بىر لالا بېتمىشىدى. كولك اسدىكجە لالا يارپاغىنى باشىنا چكىردى.
ياخىنا گئدىب قاپى يا سۇيكەنىب، ساىخىن كوچە يە باخماغا باشلادى.
بىرجوت قارانقوش او قوجا سۇيودون خولوندا اوتوروب بىر بىرىنە
اوخويوردولار. كىشى ياشلى گۆزلىرى ايله اونلارى سوزوردو. بىردن ايكى
قارانقوش پىرىلدايىب اوچا، آزاد گۆى لردە گۆزدن ايتدىلر.

سون / سعید فیوضات